

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

ISSN 1301-2762

4. Büyük Üstat Mesajı Asım AKİN
8. Message from the Grand Master Asım AKİN
11. Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 11
02.11.1952 Derleyen: Suha UMUR
29. Masonluğun Geleneği ve Geleceği Üzerine
Düşünceler..... M. Remzi SANVER
39. İran (Pers)'deki Paramasonik Cemiyetler Tamer AYAN
64. Ayna ile Yüzleşmek Berk YÜKSEL
75. Thomas Paine: Masonluk Üzerine Can KAPYALI
88. Localardan Haberler Mimar SİNAN
106. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
107. Fihrist Yavuz AKSEL

YIL : 2006

NO : 141

MİMAR SİNAN

***Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.***

Şâni Yüce Kur'an (III:139)

Kapak Kompozisyonu : ŐINASI BARUTÇU
YENİLİK BAŐIMEVİ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 2007

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : SALİH EVCİLERLİ

Yazı İşlerini fiilen idare eden : TAMER AYAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR.

ISSN 1301-2762

SAYI : 141 Nuruziya Sokağı 9, 80050 – Beyoğlu Tel : 0 212 251 26 50 ARALIK 2006

4. **Büyük Üstat Mesajı** **Asım AKİN**
8. **Message from the Grand Master** **Asım AKİN**
11. **Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 11**
02.11.1952 *Derleyen: Suha UMUR*
29. **Masonluğun Geleneği ve Geleceği Üzerine**
Düşünceler..... **M. Remzi SANVER**
39. **İran (Pers)'deki Paramasonik Cemiyetler** **Tamer AYAN**
64. **Ayna ile Yüzleşmek** **Berk YÜKSEL**
75. **Thomas Paine: Masonluk Üzerine** **Can KAPYALI**
88. **Localardan Haberler** **Mimar SİNAN**
106. **Aramızdan Ayrılanlar** **Mimar SİNAN**
107. **Fihrist** **Yavuz AKSEL**

MAL

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Bildiğiniz gibi Masonluğun tek bir amacı vardır: İnsanlığı yüceltmek. Bu kutsal amacı gönülden benimsemiş üyelerden oluşan Masonluk, amacını, "İnsanlık Mabedi" veya "Ülkü Mabedi" inşa etme sembolüyle açıklıyor. Bu amaç yolunda yürümek gerek iç âlemden, gerekse haricî âlemden uygun ve akılcı mesajlar vermekle olanaklıdır. Dolayısıyla her Kardeş bir taraftan kuruluşumuzun süregelenliğini sağlayan Masonluk kurallarına, gelenek, görenek ve davranışlarına sıkı bir şekilde uyarken, öte yandan tüm din, felsefe ve bilimlerin içeriklerini çok iyi öğrenerek, onları özümlemeye çalışır. Çünkü verilecek mesajlar sırasında karşılaşılan sorulara sağlam yanıtlar verilmezse, mesaj tüm niteliğini ve niceliğini kaybeder.

Masonluk, amacı yolunda yürüyebilmek için Kardeşlerini arasına kabul ederken, akılcı erdemlere sahip olduğundan ve çeşitli ideolojik görüşlere saplantı halinde

bağlanmamış olduğundan emin olmak ister. Masonluk bu nitelikte olan üyelerinin potansiyel düşünme ve etkinlik gücünü açmasına yardımcı olmak amacıyla kurulmuş bir düzendir. Bu düzen olgunlaşma ve yetkinleşmeyi gönülden isteyen kişilerin hem akılcı düşünme pratiğini artırmaya, hem de davranış yönünden sağlam bir değişim ve olgunlaşmaya yönlendirir.

Masonluk amacına ulaşabilmek için eklektizmi araç kabul etmiştir. Böylece üyeler günün gerçeklerine göre dinamik, değişken bir görüşe sahip olarak, dogmatizmden, ideolojik görüşlerden kendilerini kurtarabilmektedir.

Kültürel eklektizm bireysel kültür alanlarının harmanlanması biçiminde açıklanabilir. Yani çeşitliliklerin beğenilen taraflarını ve birbirleriyle olan bağıntılarını değerlendirmek için yapılan işlemdir. İlgili sözcükleri: "seçme, birbiri içinde eritme ve yeni bir sistem oluşturma" dır. Bu işlemi yapan kişinin mizacı, eğilimi, yeteneği, içinde bulunduğu ortam, ölçülülüğü, kararlılığı, düzene koyabilme becerisi ve duygusu vardığı görüşü etkiler.

Eklektik kişi, ön yargıcılara, gelenekçilere, dayatılan uzlaşmalara, çeşitli otoritelere, kısaca insanları çeşitli biçimlerde büyölüyerek aklını karıştıranlara karşıdır. Amacı kimsenin etkisinde kalmadan düşünmeye cesaret ederek, akla açık olan genel prensipleri incelemek, tartışmak, kendi deneyimleri ve aklının işaretleri dışında hiç bir şeyi dikkate almadan, insanlığın bilgi birikimleri arasından en doğruyu bulmaya çalışmaktır. İncelediği felsefelere bir ön yargıyla karşıt olmadan, taraf tutmadan ve sapmadan edindiği bilgilerle özel ve insanlığa uygun bir görüş ortaya çıkarmaya çalışır. İnsanlığa uygun veya insanların kabul edebileceği diyorum, çünkü eklektiğin amacı, insan neslinin eğiticisi, hocası olmaktan çok, başkalarını bilgilendirirken, onlardan aldığı yanıtların üzerinde durarak kendisinin de bilgileneceği, gerçeği bulmaktan çok, görüşlerinin doğru olduğunu

karşısındakilerin tasdik etmesidir. Eklektik kişi ektiğini biçen kişi değildir. Bu kişi teker teker toplayan ve topladıklarını tekrar elekten geçirerek biriktiren kişidir. Eklektik kişi coşkulu davranışlardan çok, çalışmaları sonucunda elde ettiklerini sakin bir şekilde çevresine açıklamaya çalışır. Çünkü o, edindiği görevin soylu bir görev olduğunun ve kendi reklamını yapmadan bu görevi yerine getirmesi gerektiğinin bilincindedir.

Dar görüşlü kişiler benimsedikleri bir filozofun görüşlerinin tamamını kabul ederler. Hatta onların görüşlerini kraldan daha kralcı bir şekilde savunan çok kişi vardır. Eklektik kişi ise tersine hiç kimsenin kendisini yönlendirmesini kabul etmez. Birbirlerine tamamen zıt görüşler arasından insanlık için yararlı olabilecekleri seçerek, çeşitli görüşleri tek bir müşterek prensipte toplamaya çalışır. Başka bir deyişle; görüşlerini hiç kimseye dayatmadan, onların akıl ve mantığına hitap ederek, açıkladıklarının sonuçlarını onların gözlerinde görmek ve doğru olup, olmadıklarını onlardan öğrenmeye çalışmak eklektizmin kuralıdır.

Eklektiklerin başlangıç davranışları septiklerin davranışları gibidir diyebiliriz. Bir şeyin kesin doğru olabileceğini daima şüpheyile karşılarlar. Her ikisi de bir kişinin görüşüyle tamamen aynı fikirde olamazlar. Ancak eklektikler, görüşlerin bazı noktalarında o kişiyle birleşebilirler. Septikler ise her şeyi şüphe ile karşılamayı sürdürürler, her hangi bir görüşün gerçek olabileceğini peşinen reddederler. Eklektikler, her görüşü, her bilgiyi aralarında ve toplumda tartışarak, zamana ve insanlığa en uygun olabilecek görüşleri kabul ederler. Sonuçta eklektik kişi bir görüşü sadece kendi akli ile değil, herkesin görüşlerini alarak geliştirdiğinden, görüşü giderek daha iyi algılar ve dolayısıyla topluma da daha iyi açıklamış olur. Bu iki çeşit düşünme yöntemini birlikte ele almamın nedeni, eklektizmin başlangıçta septisizmi araç olarak kullanması yüzündendir.

Operatif Masonluk katolik görüşlerle doğmuştu. 1534 de İngiltere de Anglikan görüşler benimsedi. Kuruluşunda yazılmış "Eski Yükümlülükler" içinde bulunan İncile ait metinlerin kökeni bu görüşlerdir. Ancak Masonluk, yüzyıllar içinde çeşitli değişimlere uğramıştır. Başlangıcındaki profesyonel katolik görüşünü, modern eklektik geleneği uygulayarak önemli derecede değiştirdiğini görüyoruz.

Désaguliers ve 1723 de yayınlanan Anderson Anayasası o zamanlar güncel konu olan "Doğal dini" masonik düzenin temel ahlâkı olarak ileri sürmüştür. Doğal din görüşünün Localara girmesi beraberinde zorunlu olarak felsefe tartışmalarını getirmiş ve dolayısıyla Localara düşünme özgürlüğü girmiştir. Bu nedenle Süleyman Mâbedinin alegorik anlatımı, Mâbedin sembolik yorumlamalarına yol açmış ve Masonluğu kuruluşundan itibaren benimsemiş olduğu esoterizmin incelenmesine ve yeni görüşlerle anlamlandırılmasına itmiştir.

Sonuçta çeşitli görüş biçimlerinin Masonluğa girmiş olması, bir taraftan eklektizmin Masonlukta giderek daha fazla benimsenmesini sağlamış, öte yandan tartışmalar sonucu ulaşılan çok çeşitli vargıların masonik düzen içinde, Masonluğa zararı olmadan sürebilmesi için uyum kurallarına özen gösterilmesi ön plâna çıkmıştır.

Kardeş Sevgilerimle...

**Asım AKİN
Büyük Üstat**

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

As you all know Freemasonry has only one objective: To elevate humanity. Therefore, Freemasonry consisting of members who have adopted this sacred task explains this main objective with the symbolism of constructing the "The Temple of Humanity" or "The Temple of Ideal". To advance on this path can only be possible by giving appropriate and rational messages both to our fraternity and the outside world. Consequently, to keep the continuity of our institution each brother, on the one hand, should comply with the rules, regulations, traditions and landmarks of Freemasonry on the other hand should explore religions, philosophy, and science. Because if we failed to give satisfactory answers to the questions put while putting across these messages, then the message would lose all its quality.

In order to achieve its sacred objective, Freemasonry tries to make sure that all members consist of brethren who possess rational virtues and who do not value fanaticism towards certain ideologies. Freemasonry is such an Order that it continuously evaluates and supports its members who have these potential thoughts and develop their power of efficiency. Consequently, this Order will always elevate the practice of rational thinking of its members who are willing to mature and themselves towards perfection and directs them to strong behaviours in terms of maturity and competence.

To reach its ideal, Freemasonry has accepted eclecticism as a tool. Thus, Freemasons always possess dynamic views and ideas which can change according to the realities of the day and are far beyond dogmatism and fanaticism.

Cultural eclecticism may be explained as the blending of individual cultural areas. It can be called as a process to link and evaluate the positive aspects of cultural diversities. The related expressions can be defined as "selection, dissolving the selections and compose a new system". The character, tendencies, capabilities of the

person who composes this process and the environment in which he lives, his temperament, determination, discipline and his emotions will directly affect his views and ideas.

An eclectic person is always against, prejudices, oppressions, traditionalists, ones who impose the settlement, some authorities and in short is against all those who fascinate people in various ways to confuse them. His purpose should be to encourage others to free thinking without any outside effects, to examine general principles with an open mind, discuss ideas and try to find the absolute fact by filtering all kind of knowledge through his experience and his rational acquisition. He must not bear any prejudices against the philosophies that he examines, should be impartial and without any inclination and try to figure out a brand new and a special view for the use of all humanity. I emphasize on the point that these views and ideas should be useful and convenient to humanity because the purpose of eclecticism is the improvement of one self by observing the reactions of others against his ideas, by gathering the information and knowledge he receives and to confirm the correctness of his ideas by balancing them with the other views and ideas rather than being an advisor or a preacher. An eclectic person is not a reaper of what he has planted. An eclectic person is a collector and a accumulator of his collections after a meticulous sifting. Such a person is beyond enthusiastic behaviours and will calmly explain his accumulation and knowledge to others. He is always aware of the fact that all his efforts are directed to a noble duty and he must accomplish this duty without making any advertisement of his own self.

Narrow-minded persons accept all views and ideas of a philosopher they trust and sometimes they defend these ideas even far beyond him; however, an eclectic person never gives permission to anybody to direct or orient himself. He carefully selects the views which will be useful between completely opposite ideas and tries to gather them inside a common principle. The main rule of eclecticism is not to try to impose his own views on others but will address his accumulation to their mind and logic to see the reflection of his views in their eyes and test their correctness in the reactions of others.

We can easily say that the primary behaviours of eclectic are similar to sceptics. They always approach to all realities with a certain suspicion. Both eclectic and sceptics are never in complete agreement with others. Eclectics may sometimes join others but sceptics continue their suspicions. They always deny the absolute correctness of any ideas. On the other hand, eclectic always discuss and dispute all kind of information and knowledge among themselves and agree on the ones which will be useful to the necessities of the time and society. Finally, an eclectic improves an idea not only by himself but ornaments it with the ideas of others and therefore will perceive and assimilate this idea and shall be able to explain it to others in a much better manner. My reason to handle these two systems together is to put forward the fact that eclecticism uses septism as a tool in the beginning.

Operative Masonry was born with catholic vision. In 1534 Anglican vision became popular in England. The "Old Charges" which were written in the foundation of Masonry originate from this vision. However, Freemasonry has achieved many alterations and improvements through centuries. We all witness that Freemasonry by implementing its eclectic traditions changed its original catholic vision.

Désaguliers and the Anderson Constitution published in 1723 suggest "Religion" as the basic morality of the Masonic order. When Religion entered the Lodges it inevitably brought along philosophical discussions and arguments and consequently free thinking has made its way into our Lodges. The Allegoric narration of Solomon's Temple led to the symbolic comprehension of the Temple and also led to further study of esoterism and has ornamented Masonry with a bright vision.

As a result, introduction of many new views and ideas into Freemasonry caused, further adoption of eclectic way of thinking in Masonry. On the other hand .harmonisation rules became more substantial to prevent harm to Masonry by such discussions.

Fraternal Regards,

**Asim AKIN
Grand Master**

BÜYÜK MAHFİL UMÛMÎ HEY'ET TOPLANTISI NO: 11 02.11.1952(*)

Derleyen: **Suha UMUR**

GENERAL ASSEMBLY NO: 11, NOVEMBER 02, 1952

INVITATION AND AGENDA :

- 1 — Opening the Session
- 2 — Accepting the Visitors
- 3 — Reading the Minutes of the Previous Meeting
- 4 — Reading Grand Officers' Committee Report.
- 5 — Discussion on chartering the Lodges named Libertas and Titan.
- 6 — Discussion on the by-laws of Worshipful Lodge Bilgi.
- 7 — On the general benefits.

The minutes of the General Assembly held on November 02, 1952 are published due to their historical importance. These minutes should be kept as an important document for the guideline of the history of Turkish Freemasonry.

(*) *02.11.1952 tarihindeki onbirinci Umûmî Hey'et Toplantısı Tersimatını tarihi önemi ve belge niteliği dolayısıyla aynen yayınlıyoruz. 1982 yılında o dönemin Bü. Sek.'i Pek Muh. Suha UMUR K.'in derlediği şekliyle eldeki mevcut tek nüshadan faydalanılmıştır. Tersimat'ın orijinali şu ana kadar Büyük Loca Arşivinde bulunamamıştır.*

MİMAR SİNAN

DAVETİYE VE GÜNDEM :

Bü.: Mah.: 'imiz 2 Kasım 1952 Pazar günü, saat 10 da toplanacak ve âtideki gündemi müzakere edecektir.

- 1 — Celsenin açılması,
- 2 — Ziyaretçilerin kabulü,
- 3 — Geçen tersimatın okunması,
- 4 — Daimî Heyet raporunun okunması,
- 5 — Libertas ve Titan isimlerle 2 yeni mahfil açılması hakkında görüşme,
- 6 — Bilgi Mah.: Muh.: 'inin iç tüzüğü hakkında görüşme.
- 7 — Menafii umumiye hakkında konuşma.

Lütfen teşrifinizi K.: sevgi ve saygılarımla rica ederim Aziz Üs.:

Muayyen Sel.:

Bü.: Kâ.:

T â r ı k Z i y a l

* *
*

**Bü.: Mah.: 'in 2.XI.1952 tarihli
11. ci Toplantısı Tersimatı:**

Türkiye Yüksek Şûrası'na bağlı Bü.: Mah.: , 2.XI.1952 Pazar günü saat 10 da, Beyoğlu vâdisinde kâin malûm noktai hendesiyede Büyük Üs.: Mustafa Hakkı Nalçacı B.: 'in riyasetinde toplandı.

Bü.: Üs.: Mua.: Dr. Fethi Erden B.: 'in huzuriyle, Bü.: 1. ci Nâ.: Celâl Öget, Bü.: 2. ci Nâ.: Dr. İsmail Kenan Sunal, Bü.: Hat.: Dr. Şükrü Hâzım Tiner, Bü.: Kâ.: Tarık Ziyal, Bü.: Muhak.: Galip Hamdi Tekyeli, Bü.: Em.: Hz.: Jak Esseyan, Bü.: Em.: Hs.: Necip Hancı, Bü.: Teş.: Cevdet Caculi ve Bü.: Dah.: Muha.: Ruhi Vamık Girgin BB.: yerlerini işgal ettiler.

Hâk.: Bü.: Â.: Kaymakamı Ferit Zühtü Örucü Üs.: şarkı tezyin eyledi.

Bü.: Üs.: 'ın emri işareti ile yoklama yapılarak, haklarında arzı mazeret edilmiş olan Yusuf Ziya Erdem, Sadık Bigat, Necdet Ekrem Olcay, Hamza Rüstem, Servet Vasfi Alko ve Arif Rüştü Görgün BB.: 'den maada (36) delegenin hâzır ve nisabı müzakerenin mevcut olduğu anlaşıldığından, sütunları tezyin eden ve imzaları defteri mahsusunda mukayyet bulunan ziya... BB.: 'in de iştirâkleriyle celse usulü daire-since açılarak çalışmalarına başlandı.

1.— 29.9.1952 tarihli yeni Lokalimizin açılış toplantısına ait tersimat okundu; kabulü hakkında delegelere söz verildiğinde; Galip Hamdi Tekyeli B.:; yeni Lokale KK.: 'in ve Remzî mahafilin yardım ve hediyeleri hakkında mezkûr toplantıda okunmuş olan liste ve teferrüatın zapta geçmemiş olduğunu hatırlattı. İsmail Memduh Altar B.:; ve Tarık Ziyal B.:; Bü.: Mah.: toplantısına tekaddüm etmiş olan ve Bü.: Mah.: Daimî Hey'et ve delegelerinin de iştirâk etmiş buldukları Yüksek Şû.: toplantısı tersimatına bu tafsilâtın derç edilmiş bulunduğunu beyan ile beraber ahlâfa bir hatıra olarak Bü.: Mah.: tersimatına da intikalinin münasip olacağını belirttiler. Bü.: Hat.: 'in kanunî mütaleası alınarak re'ye müracaat olunduğunda, okunan tersimatın, bu hususun da ilâvesi suretiyle tashihan kabulü ittifakla tasvip olundu. Bunun neticesi olarak; tersimatın : "Bu Mas.: evinin kurulmasına yardım etmiş olan KK.: 'e ayrı ayrı camianın teşekkürlerini arz ettikten sonra Bü.: Kâ.: B.: 'e söz verdi." fıkrası şöylece tashih olundu : "Bu Mas.: evinin kuruluşuna yardım etmiş olan KK.: 'e ayrı ayrı camianın teşekkürleri arz edildikten sonra buna ilâveten hediyeler vermek suretiyle meslekimize bağlılıklarının yeni bir delilini göstermiş olan Remzî Mah.: 'lerin ve bazı KK.: 'in verdikleri hediyelerin cetveli, bu hediyelerin toplanmasına alâkadar olmuş olan Galip Hamdi Tekyeli B.: tarafından okundu ve cetvelin bir sureti tersimata derç olundu. Cetvel şudur :

ATLAS M.: M.: 'inden Lazaro Franko B.: Tül perdeler, Şark'daki ve ma'bet kapısındaki kırmızı perdeler, perde rayları, bütün duvar kâğıtları ve Şarkın linolyumu.

KÜLTÜR M.: M.: 'den Ruhi Vamık Girgin B.: Şarkın önündeki basamakların halısı, iki âvîze, bir yazıhane kristal takımı, bir takvim, Atatürk resminin çerçevesi, bir masa örtüsü ve bir raptiye.

MÜSAVAT M.: M.: 'inden Tekyeli, Sadi Birkök, Ardavatz ve Nâcil Seltik BB.: müştereken : Ma.: 'deki üç büyük şamdan, Üs.: Muh.: ve Nâ.: 'lar önündeki lâmbalar.

- HÜRRİYET M. M. 'inden Vedat Başar B. :** Aşağı salondaki avize.
- ÜLKÜ M. M. 'inden Edip Seydi B. :** Kütüphanedeki yıldız çerçevesi iki tablo.
- MÜSAVAT M. M. 'inden Ertuğrul Eyüboğlu ve Müeyyet Tekyeli BB. müştereken :** Ma. 'in duvarlarındaki altı aplik.
- İDEAL M. M. 'inden Lütfi Banat B. :** Birinci Nâ. koltuğu.
- ATLAS M. M. 'inden Hilmi Nailî Barlo B. :** İkinci Nâ. koltuğu.
- MÜSAVAT M. M. 'inden Tarık Ziyal, Nesim Adato ve Naim Haker BB. müştereken :** Aşağı salondaki duvar saati.
- KÜLTÜR M. M. 'inden İsmail Kasımzade B. :** Aşağı salondaki halı.
- MÜSAVAT M. M. 'inden Nusret Hamdi Tekyeli B. :** Bronz Çiçek vazosu
- KARDEŞLİK M. M. 'inden Jozef Abenrey B. :** Kütüphane ve salondaki apliklerin tamiri ve yıldızlanması.
- ÜLKÜ M. M. 'inden Reşat Mimaroğlu B. :** Bir Makas.
- MÜSAVAT M. M. 'inden Galip Hamdi Tekyeli B. :** Ma. 'in siyah perdeleri ile kütüphanenin perdelikleri. Bu hediyelerin hey'eti umumiyesi takriben 3900 liradır.

Mahafili Muhteremenin Hediyeleri :

- İDEAL, ÜLKÜ, KARDEŞLİK :** Her biri Ma. 'deki bankolardan ikişer adet.
- KÜLTÜR :** Üç düzine sandalye.
- HÜRRİYET :** Ma. 'deki halı ve Hâk. Bü. Â. ile Bü. Üs. koltukları.
- SEVGİ :** Üs. Muh. koltuğu.
- ATLAS :** Kütüphanedeki büyük halı, ayrıca merhum Yakovidi B. 'in Atlas Mah. Muh. 'ine terk etmiş olduğu Yardım Sandığı parasıyla, bu Aziz. K. 'in hatırasını yad için, kütüphanedeki 20 koltuğun tamiri ve marokenlerinin tecdidi yapılmıştır.
- MÜSAVAT :** Kütüphanedeki bronz avize.

Mah. Muh. 'lerin hediyeleri tahminen 3500 lira kıymetindedir. Bâdehu Bü. Kâ. B. 'e söz verildi."

22.9.1952 tarihli toplantı tersimatı bu suretle tashihan ittifakla kabul olunduktan sonra 22.6.1952 tarihli 9. ci toplantı tersimatı okundu. Bu tersimatta PROMETHEE Mah. Muh. 'inin açılış merasiminde Bü.

Üs.: 'la beraber hazır bulunmuş olan Üs.: 'ın Hamdi Nüzhet Tüfekçi B.: olmayıp Hamdi Nüzhet Çançar B.: olduğu suretiyle tashihaan ittifakla kabul olundu.

2.— Da.: Hey.: 'in 10. ci raporu okundu, söz verildi;

İsmail Memduh Altar B.: , bu raporun hayırlı temennilerden ibaret olup Bü.: Mah.: 'e fiiliyata müteallik olarak yapılmış veya yapılacak işler hakkında bir malûmat vermemekte olduğuna temas ile bu hususta daha fa'al ve daha sarîh bulunulmasının şayanı arzu olduğunu beyan ve meselâ mahafil Nizamnamei umumisinin muaddel şeklinin henüz Bü.: Mah.: 'e getirilmemiş olduğuna işaret etti. Bü.: Kâ.: B.: söz alarak; bundan evvelki Bü.: Mah.: toplantısının 22.6.1952 de yapılmış olduğunu, akabinde derhal tâtil devresine girilmiş ve bu sene de yeni lokalin ihzarının tamamlanması için mesaiye nisbeten geç başlanmış olduğunu, binaenaleyh çok kısa bir çalışma devresi esnasında filhakika Bü.: Mah.: 'e arz edilecek başka hususlar mevcut bulunmamış olduğunu, Nizamname tadilâtına yalnız Bü.: Mah.: 'ce değil Yüksek Şû.: 'mızca da ehemmiyet atfedilmekte olduğundan, bu yoldaki mesainin iki cepheden yürütülmekte olduğunu ve neticelenince şüphesiz Bü.: Mah.: 'e getirileceğini ilâve etti. Raporda umumî menafie tealluk eder mahiyetteki istifsarların da sayılarak hülâsa edilmiş bulunduğu ilâvesi ile sözünü bitirdi. Muslihittin Yöney B.: , raporun tasvibi lehinde beyanı mütalea ettikten sonra sütunlarda sükût carî olduğundan Bü.: Hat.: B.: 'in kanunî mütaleası soruldu; İsmail Memduh Altar B.: 'in istediği izahat verilmiş bulunduğuna ve ayrıca esasa itiraz vaki olmadığına göre kabul ve tasvibinin re'ye konması iktiza ettiği Bü.: Hat.: B.: tarafından beyan ve re'ye müracaat olundukta rapor aynen ittifakla kabul olundu.

3.— Almanca lisan ile çalışmak üzere tesisine müsaade talep olunan LİBERTAS Mah.: Muh.: 'i hakkında Da.: Hey.: 'e gelmiş olan dosyayı Bü.: Kâ.: B.: teferrüatı ile okudu, söz verildi; Libertas Mah.: Muh.: 'inin İstanbul'da elyevm hali fa'aliyette bulunan remzî Mah.: Muh.: 'lerinin âmîl ve muntazam azâsından Almanca lisanına daha derin vukufu bulunan KK.: tarafından ve mesailerinde daha kolay semere toplayabilmek maksadiyle açılmak istendiği anlaşıldı. Müracaatın ve hazırlıkların kanunî şekillere tamamen uygun olarak yapılmış ve bu Mah.: tesisi talebinin hakikî bir ihtiyaca tekabül ettiği görülmüş olduğunu Bü.: Hat.: B.: kanunî mütalea olarak beyan ettikten sonra re'ye konuldu. Bu Mah.: 'in açılmasına müsaade edilmesi ittifakla ka-

bul ve BÜ.: ÜS.: tarafından muvaffakiyyet temenni edildi. İşbu yeni Mah.: Muh.: 'in muvakkat ÜS.: Muh.: 'ine bir levha yazılarak tesis harcı usulen ödenmek şartıyla Mah.: 'i Muh.: 'in açılmasına müsaade edilmiş olduğunun bildirilmesi BÜ.: Kâ.: B.: 'e havale olundu. Mah.: 'in tesis merasimine birinci murahhas olarak BÜ.: ÜS.: nâmına Dr. Şükrü Hazım Tiner, ikinci murahhas olarak Dr. İsmail Kenan Sunal ve üçüncü murahhas olarak Lebet BB.: 'in BÜ.: Mah.: nâmına iştirak etmeleri re'ye konularak ittifakla kabul olundu.

4.— Rumca lisan ile çalışmak üzere açılması istenen TİTAN Mah.: 'i Muh.: 'ine müsaade edilmesi rûznâmede mukayyet olduğundan BÜ.: Kâ.: B.: söz aldı; Bu müracaatın son yaz tâtil devresinden evvel yapılmış olduğu, fakat tâtil esnasında bazı muvakkat vazifedarların ebedî maşrıka göçmüş olmaları dolayısıyla yerlerine henüz yenilerinin seçimi yapılmamış bulunduğunu beyan etti. BÜ.: Hât.: B.: 'in mütaleası soruldu; Verilen izahata nazaran eşkâl kanuniyesi tamam bulunmadığından, ikmâli için şimdilik dosyasının iadesi hususunun re'ye konulması iktiza ettiği mütaleasında bulundu. Bu teklif ittifakla kabul edildiğinden buna göre tebligat yapılması BÜ.: K.: B.: 'e havale olundu.

5.— BİLGİ Mah.: 'i Muh.: 'inin dahilî nizamnamesinin evvelki mukarerrat gereğince tâdil edilerek tasdika gönderilmiş olması üzerine tasdik keyfiyeti hakkında BÜ.: Hât.: B.: tetkikatının neticesini bildirdi; İç tüzüğün evvelce işaret edilmiş olan noktalarının bu kere umumî mevzuatımıza uygun olarak tâdil ve islâh olduğunu, ancak iç tüzüğün 8. ci maddesinin bu islâh ve tâdil esnasında 7. ci maddeye tevafuk ettirilmesinin unutulmuş olduğunu, esasen Mah.: 'i Muh.: 'in tasdik ve temhiri mümkün olacak bir tasarı göndermek iktiza ederken bunu yapmayıp evvelki tasarıya atfen madde madde tadilâtı gösteren yeni bir lâyiha göndermiş olduğunu izah eyledi. Bu mesele hakkında çok uzun müzâkerât cereyan ve muhtelif hatipler söze iştirak ettiler. Binnetice Dahilî Nizamnamelerin sureti tasdiki hakkında BÜ.: Mah.: 'in 6.1.1952 tarihli 5. ci toplantısında verilmiş karar gereğince muamele yapılmak iktiza ettiği noktasında birleşilerek BÜ.: Kâ.: 'in teklifi vecihle nâtamam görülen 8. ci madde islâh edildikten ve böylece meydana gelecek dahilî nizamnamenin iki nüshası BİLGİ Mah.: 'i Muh.: 'ince hazırlanarak Da.: Hey.: 'e gönderildikten sonra yeniden BÜ.: Mah.: 'e getirilmeye lüzum görülmeden kabul ve tasdiki hususunda Da.: Hey.: 'e selâhiyet verildi.

6.— Menafii umumiye hakkında söz verildiğinde;

Ruhi Vamık Girgin Üs., Yüksek Şû.: azâlarının bu toplantıda şarkta Bü.: Üs.:ın solunda oturmakta olduklarına işaretle, Yüksek Şû.: azalarının sağda oturmaları iktiza ettiği hakkındaki malûmatının yanlış olup olmadığını istifsar etti. Bü.: Üs.: cevap vererek Yüksek Şû.: azasının filhakika sağda oturmaları iktiza ettiğini teyidle beraber toplantıda solda bulunanların Yüksek Şû.: azası sıfatıyla değil Bü.: Mah.: de delege sıfatıyla hazır bulunmakta olduklarını izah etti ve Bü.: Mah.: toplantılarında delegelerin cenupta ve Üs.: Muh.: 'lerle züvvar KK.: 'in şimalde bulunmaları usulden olduğunu hatırlattı.

Reşit Çavdar Üs., söz alarak, Bü.: Mah.: 'in 28.9.1952 tarihli 10. cu toplantısında okunmuş olan ritüelik tatbikat hakkındaki muhtıra her ne kadar bütün remzî mahafîle üçer dörder nüsha olarak gönderilmiş ise de ehemmiyetine binaen bütün KK.: 'e birer tane verilebilecek kadar teksir ve tevziini talep eyledi. Bü.: Üs.: bu teklifin isabetini teyid ile teksir hususuna Lokal Komisyonunun da yardımını reca etti.

Refet Hakul B.: söz alarak; Ankara'da İngilizce çalışacak bir Mah.: 'in açılması henüz kat'î neticeye bağlanmamış olduğu halde, Ankara'da böyle bir Mah.: mevcut bulunduğu hakkında bazı rivayetler işitilmekte olduğundan Bü.: Mah.: 'in durumdan malûmattar edilmesini rica etti. Bü.: Üs.: cevaben; henüz İngilizce çalışan Bü.: Mah.: 'e bağlı bir Mah.: kurulmamış bulunduğunu, ancak Türk Obediyansına mensup olmayan ecebi masonların HİSAR nâmı ile bir Mah.: 'lerinin çalışmakta olduğunu ve bu Mah.: azâsının muhtelif fırsatlarda haricî âlemde verdikleri yemek ziyafetlerine İngilizce bilen bazı KK.: 'imizin de ferden iştirâk etmekte olduklarını beyan eyledi.

Bâdehu Bü.: Üs.: söze devamla, Da.: Hey.: 'le Yü.: Şû.: idare Encümeninin 22.5.1952 tarihli müşterek toplantısında İsmail Memduh Altar Üs.: tarafından yapılmış olan bazı beyanatın burada izahı için İsmail Memduh Altar Üs.: 'a söz vermeğe hazır olduğunu beyan etti. Ferit Up B.: usûl bakımından söz alarak bu mevzuun burada görüşülemeyeceği fikrinde olduğunu beyan etti. Bü.: Kâ.: B.: mevzuubahis edilen müşterek toplantı tersimatının mevcut olup imza ve kabul edilmiş bulduklarını ve bu tersimat muhtevasına nazaran bu günkü toplantıda ayrıca görüşülmeği müstelzim bir nokta mevcut bulunmadığını arz

eyledi. BÜ.: Hat.: B.: 'in kanunî mütaaleası sorulduktan, verilen izahata nazaran bu müzakerenin açılıp açılmaması hakkında re'ye müracaat edilmesi teklif olundu. Meselenin tamik edilmesine lüzum olmadığı ittifakla kabul edildi.

Başkaca söz alan bulunmadığı cihetle BÜ.: Üs.: 'in işaretiyle Sadaka kesesi ifayı vazife ederek şarka 1330 tuğla getirdiği ilân ve muhteviyat BÜ.: Hs.: Em.: 'ine devrolundu.

Toplantı ve tâliki mesai hakkında BÜ.: Hat.: B.: 'in kanunî mütaaleası sorularak, usûl ve kanunlarımız çevresinde müzakeratın cereyan etmiş olduğu ve tâliki mesai edilebileceği sadedindeki re'yi alındıktan sonra celse, usulü dairesinde muvakkaten tâtil edilerek ketûmiyete riayet vadini teyid eden Muh.: Delege Üs.: 'lar sulhü selâmetle ayrıldılar.

BÜ.: Üs.:

Mustafa Hakkı NALÇACI

(imza)

BÜ.: Hat.:

Şükrü Hazım TİNER

(imza)

BÜ.: Kâ.:

Tarık ZİYAL

(imza)

* *
*

**Dâ.: Hey.: 'in 2 Kasım 1952 tarihli
BÜ.: Mah.: Toplantısına 10 No. lu
Raporu :**

Sayın Delege Üs.: 'lar,

1.— Geçirdiğimiz kanunî tâtil devresinden sonra, yeni lokalimizin açılışı münasebetiyle bu senenin dördüncü toplantısını akdetmiş olan BÜ.: Mah.: , bu gün de 5. ci içtimasını yapmaktadır.

2.— 1952 tâtil devresinin hitama erdiği Eylül ayı nihayetinde, camiamızın ihşaî durumu bervechi âtidir:

İstanbul vâdisinde	533
Ankara "	329
İzmir "	132

cezan 994 Birader, Türk Mas.: 'luk zincirini teşkil etmekte olup, bunların Mah.: Muh.: sureti taksimi de şöyledir :

İSTANBUL :

İdeal	69	Hürriyet	94
Kültür	121	Sevgi	47
Ülkü	70	Atlas	43
Kardeşlik	68	Müsavat	21

ANKARA :

Uyanış	101	İnanış	25
Doğuş	121	Bilgi	18
Yükseliş	64		

İZMİR :

İzmir	76	Promethée	18
Nur	38		

Bundan maada muhterem Mah.: 'lerimizde 140 Hâ.: 'nin tahkikat muamelesi 12 eski B.: 'in uyanma muamelesi derdest bulunmaktadır. Sen nihayetine kadar Türk Mas.: 'luğunun 1100 den fazla K.: 'ile müfthir bulunabileceğini haz ve gururla ümit etmekteyiz. Mas.: 'KK.: 'imiz muntazam bir revişle ve hep seçkin elemanlar inzimamiyle artışını görmek, aleyhimizdeki vahi dedikoduların, müptezel neşriyatın bize zarar iras etmekten aciz olduklarına en büyük delildir.

3.— Son zamanlarda bazı Muh.: 'Mah.: 'lerimizden, mevzuatımızın bazı noktalarının nasıl anlaşılması iktiza edeceği hakkında istifsar vaki olmuştur. Mas.: 'luğun umumi menafîini alâkadar etmek itibarıyla bu istifsarları şöylece hülâsa ve cevaplarını tekrar eylemeği faili telâkki ediyoruz :

a — **Ritüel tatbikatı** : Mahafilin mesaisinde ritüelik eşkâle riayet edilmek Mas.: 'ik bir borç ve bir disiplin vazifesidir. Bu hususta ihmal caiz olmamakla beraber, bütün KK.: 'in, ve bilhassa mahafilin çalışma programlarını ihzar eden envar ve vazifedarların dikkat nazarından kaçmamalıdır ki, Mas.: 'luğun hedefi ritüel tatbikatından ibaret değildir. İlmî, felsefî, içtimaî fikir hareketleri de, tenvir ve tenevvür umdemizin esas gaye ve vasıtasıdır. Maha.: 'mesaisi sadece açılış ve kapanış merasimiyle tekris ve terfi celselerinden ibaret kalmamalıdır. Alâkalı ve selâhiyetli bütün KK.: 'in fikirlerini dökebilecekleri ve umumî mahiyette olarak, ilim, fikir ve Mas.: 'ik gayelerini şerhine matuf konferans ve müsahebe celseleri dikkat ve ihtimamla tertip edilmeli, her Mah.: 'i Muh.: 'kendi bünyesine göre mümkün olduğu kadar önceden mesai programlarını hazırlayarak bu kabil fikir hareketlerine lâyük oldukları yeri ayırmalıdır.

b — **Maha. nizamnamei umumisi** : Elyövm tatbik edilegelmekte olan Maha. nizamnamei umumisinin gerek Yü. Şû.'mızca gerek Bü. Mah.'ce tetkik ve islâh nizamnameye, örf ve an'anemize, Bü. Mah.'in kuruluşundan evvel Yü. Şû.'mızca yapılmış olan tâmimlere, kuruluşundan sonra da Bü. Mah. tamimlerine göre amel edilmek tabiidir. Mesai nizamnamesi gibi, mülga Maşrıkî azama matuf mevzuatın ihticaca mesnet telâkki edilmemesi gerekir.

c — **Tebenni** : KK.'in tebenni serbestisi tahdid edilmiş olmamakla beraber, bütün Mah.'lerimizin hedefleri bir tek olduğuna, bâriz ayrı hususiyetleri mevcut bulunmadığına göre, bir B.'in birçok Mah.'lere tebenni etmesinde ne kendisi, ne Mah.'i, ne meslekimiz nâmına faide melhuz değildir. Bilâkis, bundan idarî müşkülât tehaddüs edebildiği tecrübe ile sabittir. Her K., bir Mah.'in değil, bütün Mas.'luğun K.'i olduğuna, her Mah.'in toplantılarına iştirâk hakkı aşıkâr bulunduğuna göre, tebennilerde taaddüt idarî bakımdan şayanı tavsiye telâkki olunmamaktadır.

d — **Müessislik** : Aynı BB.'in mütevaliyen yeni yeni Mah.'ler kurmaları, hep aynı kimselerden mürekkep ve aynı şekil ve zihniyetle çalışacak mahafilin teaddüdü yoluna götürür ki, bunda bir faide melhuz olmadıktan maada, o müessis KK.'in bilgi ve enerjilerini beyhude inkisama uğratmak mahzurunu tevlid eder. Bir B.'in ikiden fazla Mah.'de müessis olması bu bakımdan şayanı arzu görülmemiştir.

3— İstanbul'da Almanca çalışmak üzere LİBERTAS ismiyle, ve rumca çalışmak üzere TİTAN ismiyle iki yeni Mah. açılması için Da. Hey.'nize müracaat vaki olmuştur. Rûznâmemizin ayrı bir maddesiyle usulü dairesinde reyinize arz olunmaktadır.

4.— Bü. Mah.'in 8. ci toplantısında verilen kararınız gereğince Ankara'da BİLGİ Mah. Muh.'i tarafından bittâdil yeniden tasdika arz olunan dahilî nizamname dahî, rûznâmemizin ayrı maddesiyle usulü dairesinde tasdikinize arz olunmaktadır.

Müstakbel mesaimizde muhterem hey'etinizden alacağımız ilhama uyulacağını ilâve eder, Türk Mas.'luğunun çalışmalarında muvaffakiyet temennilerimizi tekrarlarız.

Bü. Üs.:

M. Hakkı NALÇACI

Bü. Kâ.:
Tarık ZİYAL

* *
*

**Tatil devresi bidayetinden bugüne
kadar Maş.: Ebed.: 'ye intikal etmiş
olan BB.: 'in listesi :**

20	Fuat Nebil Ertok B.:	KARDEŞLİK	20.6.1952
21	Celâl Dikmen B.:	KÜLTÜR	24.6.1952
22	Kemâl Servet Ülgen B.:	HÜRRİYET	5.7.1952
23	Nurullah Taştıran B.:	YÜKSELİŞ	16.8.1952
24	Yani Yakovides B.:	ATLAS	17.8.1952
25	Ömer Tayman B.:	İDEAL	31.8.1952
26	Dimitri Vurlakis B.:	ATLAS	6.9.1952
27	Alber Saltiyel B.:	ATLAS	14.x.1952
28	Raşit Erer B.:	İDEAL	20.x.1952

Murahhaslar

Toplantı Tarihi : 2. XI. 1952

	Adı ve Soyadı	(İmzası)
İDEAL	: Sadık Bigat B.:	(imza)
	Reşit Çavdar B.:	(imza)
	Y. Ziya Erdem B.:	(hasta)
KÜLTÜR	: Cevdet Caculi B.:	(imza)
	Ruhi Vamık B.:	(imza)
	Celâl Öğet B.:	(imza)
	Necdet Ekrem B.:	
ÜLKÜ	: Reşat Mimaroğlu B.:	(imza)
	İ. Memduh Altar B.:	(imza)
	Jak Esseyan B.:	(imza)
İZMİR	: Hamza Rüstem B.:	(imza)
	Hakkı Türegün B.:	
UYANIŞ	: Mecit Duruiz B.:	(imza)
	Mümtaz Tarhan B.:	
	Tahsin Hamdi Özyazıcı B.:	

- KARDEŞLİK : Ferit Up B.: (imza)
H. Noradonkiyan B.: (imza)
Dr. Abravanel B.: (imza)
- HÜRRIYET : Ali Galip Taş B.: (imza)
İ. Kenan Sunal B.: (imza)
Şükrü Hâzım B.: (imza)
Fahri Arel B.: (imza)
- SEVGİ : Hüsamettin Sunol B.: (imza)
İsmet Somer B.: (imza)
Necip Hancı B.: (imza)
- ATLAS : Cemil İpekçi B.:
Edouard Lebet B.: (imza)
Armand Mosse B.: (imza)
- DOĞUŞ : Dr. Saip Özer B.:
Mümtaz Somer B.:
Sezai Konukgil B.: (imza)
- MÜSAVAT : Nazmi Dühani B.: (imza)
Tarık Ziyal B.: (imza)
G. Hamdi Tekyeli B.: (imza)
- YÜKSELİŞ : Muhip Kuran B.:
Hilmi Bilgimen B.: (imza)
- NUR : Hasan Yusuf Başkam B.:
Osman Yunus B.: (imza)
Sedat Abut B.: (imza)
- BİLGİ : M. Yöney B.: (imza)
Selâmi Işındağ B.: (imza)
Cafer Ergin B.: (imza)

İNANIŞ : —

—

—

PROMETHEE : —

—

—

M. Hakkı Nalçacı B.: (imza)

Dr. Fethi Erden B.: (imza)

* *

*

Üs. Muhteremler

Toplantı Tarihi : 2.XI.1952

Adı ve Soyadı	(İmzası)
İdeal M.: M. : Necmeddin Ali Akasya B.:	
Kültür M.: M. : İbrahim Hoyi B.:	
Ülkü M.: M. : Edip Seydi B.:	(imza)
Kardeşlik M.: M. : Cevdet Oşan B.:	(imza)
Hürriyet M.: M. : Vedat Başar B.:	
Sevgi M.: M. : Kaludi Laskari B.:	
Atlas M.: M. : Marcel Louat B.:	(imza)
Müsavat M.: M. : Ferit Ramiz Öker B.:	(imza)
İzmir M.: M. : Dr. Mustafa Sakarya B.:	
Nur M.: M. : Muzaffer Uras B.:	
Promethee M.: M.: Ernest Feri B.:	
Uyanış M.: M. : Rıfat Köknar B.:	
Yükseliş M.: M. : Mithat Akdora B.:	
Doğuş M.: M. : Ahmet Salih Korur B.:	
Bilgi M.: M. : Fikret Çeltikçi B.:	
İnanış M.: M. : Dr. Kâmil Sokullu B.:	

* *

*

Murahhas Mülazimleri

Toplantı tarihi : 2. XI. 1952

	Adı ve Soyadı	(İmzası)
İDEAL	: F. Fındıkoğlu B.:	(imza)
	Yakup Çelebi B.:	(imza)
	Hüseyin Salor B.:	
KÜLTÜR	: Sedat Aziz Erim B.:	(imza)
	F. Günergin B.:	(imza)
	Saffet Rona B.:	
	Refet Hakul B.:	
ÜLKÜ	: M. Zühtü İnhan B.:	
	Jak Menşe B.:	
	Yaşar Ali B.:	
İZMİR	: Zühtü Kâmil Ergin B.:	
	Mithat Güldü B.:	
UYANIŞ	: Muammer As B.:	
	Nüzhet Tüfekçi B.:	
	Asım Köknar B.:	
KARDEŞLİK	: Tevfik Kâmil B.:	(imza)
	Ali Hikmet Baykal B.:	
	İ. Hakkı Kırgız B.:	
HÜRRİYET	: S. Sırrı Tümer B.:	(imza)
	H. Bezmi Ötkeren B.:	
	Reşat Tığrak B.:	
	Muhsin Nusret Türen B.:	
SEVGİ	: E. Sandalcıoğlu B.:	(imza)
	Hüsamettin Reha Çalı B.:	
	D. Grigoryadis B.:	

ATLAS : Affan Balzar B.:
Raul Rozental B.: (imza)
Antoin Chiappe B.:

DOĞUŞ : Safa Feyzi İksel B.:
Ömer Omay B.:

MÜSAVAT : S. Güvendiren B.:
Kemâl Salih İren B.:
A. Faik Yüce B.:

YÜKSELİŞ : Arif Rüştü Görgün B.: (imza)
Servet Alko B.:

NUR : Suat Arpad B.:
M. Sadullah Sander B.:
Suat Gürel B.:

(imza)

BİLGİ : Vasıf Arna B.:
Ali Haydar Kermen B.:
Dr. F. Çeltikçi B.:

(imza)

* *
*

Ziyaretçi Üs. ve KK.:

Toplantı Tarihi : 2. XI. 1952

Adı ve Soyadı	Mahfili	De.:	
Edouvard Ada	Atlas	1°	(imza)
Ferid Zülfü Örucü	Kültür	33°	(imza)
Mesut Cemil	Ülkü	1°	(imza)
	Ülkü	14°	(imza)

* *
*

L Ū G A T Ç E

(KŪÇŪK SŌZLŪK)

- ahlâf:** (a) halefin çoğulu, birinin yerine ge-
çenler, gelecekler
- akabinde:** (a) arkası sıra, derhal [akab (a)
topuk, ökçe]
- amel:** (a) niyet
- an'ane:** (a) gelenek
- aplik:** (Fransızca'dan) duvar şamdani, du-
var lambası
- âtî:** (a) gelecek, gelecek zaman, istikbâl;
âtideki: gelecekteki
- B.:** (f) Birâder, Kardeş
- ber-vech-i âti:** (f. a) aşağıda olduğu gibi
- beyân-ı mütâlaa:** (a) düşünce [görüş] bildir-
me
- bidâyet:** (a) başlangıç
- binâen aleyh:** (a) bunun üzerine, bundan
dolayı
- bi-n-netîce:** (a) sonuç olarak
- bi-t-ta'dîl:** (a) tadil ederek, değiştirerek
- Bü. Dah. Muha.:** Büyük Dahili Muhafız,
Büyük Koruyucu
- Bü. Em. Hs.:** Büyük Emin-i Hasenat, Bü-
yük Hasenat Emini
- Bü. Em. Hz.:** Büyük Emin-i Hazine, Bü-
yük Hazine Emini
- Bü. Hat.:** Büyük Hatip
- Bü. Hs. Em.:** Büyük Hasenat Emini
- Bü. Mah.:** Büyük Mahfel, Büyük Loca
- Bü. Teş.:** Büyük Teşrifatçı
- Bü. Ūs. Mua.:** Büyük Ūstat Muavini, Bü-
yük Ūstat Kaymakamı
- Bü. Kâ.:** Büyük Kâtip, Büyük Sekreter
- defter-i mahsûs:** (a) özel defter
- dere:** (a) sokma, arasına sıkıştırma
- der-dest:** (f. a) tutma, elde etme; elde olan,
yapılmakta olan
- el-yevm:** (a) bugün; hâlâ; henüz; şimdi, şu
anda
- eşkâl:** (a) şekiller, biçimler, tarzlar
- eşkâli kanûniyyesi:** (a) yasal, [burada] tü-
züksel biçimleri, tarzları
- fâideli:** (a) faydalı, yararlı
- ferden:** (a) bireysel, kişisel olarak
- fi'liyyâta müteallik:** (a) uygulamayla ilgili
- fi-l-hakika:** (a) hakikaten, gerçekten, doğ-
rusu
- hâl-i fa'âliyyette:** (a) faal, çalışır durumda,
aktif
- hey'et-i umûmiyye:** (a) genel kurul; bir şe-
yinin hepsi, tamamı
- hitâm:** (a) son; bitme
- hulâsa:** (a) özet, sözün özü
- ıslâh:** (a) iyi bir hale koyma, düzeltme, iyileş-
tirme
- içtimâ:** (a) toplanma, toplantı
- ihsâî:** (a) sayım ile, sayma ile ilgili
- ihticâc:** (a) delil, belge, tanık; tanık göster-
me
- ihtimâm:** (a) dikkatle, gayretle çalışma,
özenle iş görme
- ihzâr:** (a) hazırlama, hazır etme; huzura ge-
tirme
- iktizâ:** (a) lazım gelme; gerekme; iktiza etti-
đi; gerektiği
- ilhâm:** (a) içe, gönüle doğma
- inkısâm:** (a) parçalanma, bölünme; ayrılma

intikal: (a) başka bir yere geçme; miras; bir bahisten başka bahse geçme

inzimâm: (a) zam olunma, katılma

îrâs: (a) verme; sebep olma, gerekme; getirme

istifsâr: (a) sorma, sorulma

îştirâk: (a) ortak olma, ortaklık; katılma iştirâkleriyle: katılımlarıyla

ittifâk: (a) birleşme, uyuşma, **ittifakla:** oy birliğiyle

kâin: (a) bulunan, var olan

KK.: Kardeşler

Lâyihâ: (a) düşünülen bir şeyin yazı haline getirilmesi, tasarı

Linolyum: (Fransızca linoleum'dan) altı mantarlı zemin muşambası

ma'lûm: (a) bilinen, belli

ma'lûmât: (o) bilgi

ma'lûmât-dar: (f.a) bilgili, haberli

mâ-adâ: (a) -den başka

Maha.: (a) Mahâfil, Mahfiller, Localar

Mahâfil Nizam-name-i Umumisi: (f.a) Localar Genel Tüzüğü

Mahâfil-i Muhterem: (a) Muhterem Localar

Mahzûr: (a) sakınılacak şey; engel, sakınca

Maş. Ebed.: (a) Maşrik-ı Ebedî, Ebedi Maşrik

Melhûz: (a) düşünülebilen, hatıra gelen; olabilen

menâfi-i umûmiyye: (a) genel yararlar

mesned: (a) dayanılan şey, dayanak

mevzâ-i bahs: (a) bahis konusu, söz konusu, kendisinden söz edilen

mezkûr: (a) zikrolunmuş, adı geçen, anılan

muaddel: (a) tadil edilmiş, değiştirilmiş

Muayyen Sel.: (a.o) muayyen salâhiyyetle, belirli yetkiyle

Muhtevâ: (a) bir şeyin içinde bulunan, içteki şey, içerik

Mukarrerât: (a) kararlaştırılanlar, kararlar

mukayyed: (a) kayıtlı, kaydolunmuş; deftere geçmiş; bir işe önem veren

murahhas mülâzimi: (a) yedek delege

murahhas: (a) ruhsatlı, izinli; delege

musâhabe: (a) sohbet etme, konuşma, görüşme

muvaaffakiyyet: (a) başarıma, başarı

muvaqqaten: (a) muvaqqat olarak, geçici olarak

mübtezel: (a) pek bol ve ucuz şey; orta malı, ortaya düşmüş; değersiz

müessislik: (a) kuruculuk

müftehir: (a) iftihar eden, övünen

mülga: (a) ilga olunmuş, lağvedilmiş, kaldırılmış

münâsib: (a) uygun, yerinde

mürekkeb: (a) terkibedilmiş; karışım

müstakbel mesâîmizde: (a) gelecek çalışmamızda

müstelzim: (a) gerektiren, gereken

mütevâliyen: (a) art arda, üst üste; aralık vermeden

müzâkere: (a) bir iş hakkında konuşma, görüşme; **müzâkerât :** müzakereler, görüşmeler

nâ-temam: (a.f) tamamlanmamış, bitmemiş

nisâb-ı müzâkere: (a) görüşme yeter sayısı

nokta-i hendese: (a) geometrik nokta

Remzî Mah.: (a) Sembolik Localar

Reviş: (f) gidiş, yürüyüş; tarz, üslup; tutum, yol

re'y: (a) görme, görüş; oy

rivâyet: (a) söylenti

riyâset: (a) reislik, başkanlık

rûz-nâme: (f) yevmiye defteri; takvim; gazete; [burada] gündem

saded: (a) yakınlık, civar; fikir, niyet; konulan madde; asıl mevzu

sarîh: (a) açık, belli; meydanda

semere: (a) meyva, yemiş; fayda, verim; netice

sûret-i taksîmi: (a) bölünme biçimi

şâyân-ı ârzû: (f.a) istemeye değer

ta'lik: (a) asma, askıda bırakma; geciktirme; erteleme

ta'mîk: (a) derin kazma; derinlemesine araştırma, inceleme

taaddüd: (a) birden çok olma; sayısı artma; çoğalma

taalluk: (a) ilgisi olma; ait olma

tahaddüs: (o) hudûs eden, yok iken meydana olan, ortaya çıkan, meydana çıkan; psi: sezgi

takaddüm: (a) önce gelme; önce davranma

tasdik: (a) doğrulama; onaylama

tashih: (a) iyileştirme; doğrultma, yanlışlı düzeltme; **tashihan:** düzeltilerek

tasvib: (a) doğru bulma, uygun görme, onaylama, onaylanma

tecdid: (a) yenileme

teferruât: (a) ayrıntılar

tekabül: (a) karşı karşıya gelme; karşılama; karşılık olma

teksîr: (a) çoğaltma

telâkki: (a) alma, kabul etme; şahsi anlayış, kişisel görüş

temennî: (a) dileme; dilek, istek

temhîr: (a) mühürleme

tenevvür: (a) parlama, ışıldama, aydınlık olma

tenvîr: (a) ışıklandırma, aydınlatma

tevâfuk: (a) uyma, uygun gelme

tevlîd: (a) doğurma, doğurtma; meydana getirme; sebep olma

tevzî: (a) dağıtma; paylaşırma

te'yîd: (a) güçlendirme, sağlamlaştırma; doğrulama, destekleme

tezyîn: (a) süsleme

va'd: (a) söz verme, üstüne alma; yapılmasına söz verilen şey

vâki': (a) vuku bulan, olan, rastgelen; geçen, geçmiş olan

vazife-dârlar: (f.a) görevliler

züvvâr: (a) ziyaretçiler

(a): Arapça

(f): Farsça

(f. a): hem Arapça, hem Farsça kelime[ler] içeren

(o): Osmanlıca [Arapça ve Farsça'da olmayıp, bu dillerden alınan kelimelerle bazen Türkçe kelime/ek de katılarak türetilmiş]

(Fr): Fransızca

KAYNAKLAR

Abdullah Yeğin, et.al., *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, Türedav, 1997

Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 1998

Mustafa Nihat Özön, *Osmanlıca Türkçe Sözlük*, İnkılâp Kitabevi, 1997

Şevket Rado et.al, *Hayat Büyük Türk Sözlüğü*, 1969-1971

MASONLUĞUN GELENEĞİ VE GELECEĞİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

M. Remzi SANVER

CONSIDERATIONS ON THE TRADITION AND FUTURE OF FREEMASONRY

The Identity of Freemasonry is determined by the Tradition based on symbolism, initiation and esotericism. In fact, many characteristics that Freemasonry carries - such as charity, exporting our values to the society, respect to science- are consequences and not antecedents of this identity. These are valuable consequences which are worth to pursue while there should be no confusion between aims and instruments: Sticking to our Tradition is what will keep us fresh and original, hence generating a message to humanity, independent of the age. As a result, the main challenge of our Craft in the forthcoming age is to brighten its original mission, by cleaning the impurities imported as a result of its natural interaction with the profane world.

1. Giriş

Geleceği kurmak, geçmişi ve bugünü anlamayı, sorgulamayı gerektirir. Hele ki eski hayatınızda ölüp, yeni bir hayata doğma yolunu seçmiş insanlarsanız, bu sorgulama, kendini yenilemeyi de beraberinde getirir. "Düne ait ne varsa dünle gitti cancağızım, artık yeni şeyler söylemek lazım!" sözleri uyarınca yaşama sorumluluğu sadece birey olarak Masonlar için değil, kurum olarak mason örgütleri için de geçerlidir.

Bu sorumluluğa duyduğum inançla, Dünya ve Türk Masonluğuna dair bazı değerlendirmelerimi dikkatlerinize sunacağım. Bu görüşlerimi, yıllardır Kardeşlerimle hem sözlü, hem de yazılı olarak paylaşıyorum zaten. Yani içerikte pek yeni bir şey yok aslında. Diğer yandan, burada bazı hususları eskisinden daha vurgulu olarak ifade etmeye çalışacağım. Zira Kardeşlerimle Masonluğa dair yıllardır paylaştıklarımızın bana -ve eğer haddimi aşmıyorsam Masonluğun inisiyatif/ezoterik bir kurum olduğunu düşünen her biraderime- bugün dünyada Masonluğun gittiği istikamete dair çok berrak bir tavır ve duruş belirleme sorumluluğunu da yüklediğini düşünüyorum. İşte bu çalışmam, bu sorumluluğu üstlenmekten kaçmadığımın bir teyidi olacak. Hani Nemrut hazırlattığı devasa

odun yığnında İbrahim'i ateşe verir; tam o sırada minnacık bir serçe belirir ateşin üstünde ve gagasındaki bir damla suyu alevlerin üzerine bırakır. Serçeye sorarlar: "Behey gafil, bir damlacık su koskocaman ateşe ne yapar ki?" Serçe cevap verir: "Bir şey yapmayacağını ben de biliyorum ama hiç değilse İbrahim'den yana durduğum bilinsin istedim." Bu çalışmam, biraz serçe hesabı...

Konuya girmeden önce vurgulamak istediğim bir husus var: Masonluğun, insanlığın entelektüel zirvelerinden bir tanesi olduğuna bütün kalbimle inanıyorum. Bu meslek, insanlığın aydınlanma sürecinde çok özel bir rol oynamıştır. Bu meslek, tarihin bir döneminde Mozart'ları, Voltaire'leri zincirinin halkalarına katmıştır. Masonluk hakkında yazılan kitapların adedi -sadece belirli bir fikri düzeyin üzerinde olanları bile saysak- Kralî Sanat'ın ne denli bir düşünsel birikimin hem müessiri, hem de eseri olduğunun küçük bir misalidir sadece.

Diğer yandan Masonluk sadece düşünme değil, bir uygulama mesleği de. Burada "bilmek", "olmak" için önemli. Yoksa bu çatı altında düşünülenler, konuşulanlar hayatımıza yansımıyorsa, çabalarımız latif ve biraz da beyhude bir entelektüel çabanın ötesine gitmez. Gelin görün ki Ma-

sonluk çatısı altında geçirdiğim 16 sene boyunca, Dünya'da ve Türkiye'de, "bilmenin" "olmaya" dönüşmesindeki sıkıntıya dair birçok manzaraya şahit oldum. Bunların bazılarına, hem de çok şiddetli biçimde, birlikte şahit olduk. Buna rağmen, Masonluğun, geçmişin ışıklarını geleceğe taşıma işlevinin sürdüğüne; üstelik bunu gerçekleştirmesinin mümkün olduğuna ve Krali Sanat'ın insanlığın aydınlık yarınlarını kurmaktaki vazgeçilmezliğine olan inancım ve heyecanım bir an bile eksilmedi. Bu çalışmam biraz da bu inanç ve heyecanımın kökenlerine doğru -eğer bağışlarsanız epey bireysel- bir yolculuk olacak.

2. Kendi penceremden inisiyasyon

9 Mayıs 1991 tarihinde tekris edildim. Buraya babam Mason olduğu için, yani bir tesadüf eseri geldim. Mason olmayı istiyordum. Babam ve onun vasıtasıyla tanıdığım Masonlardan edindiğim intiba, bu kurumun, babamın üye olduğu diğer derneklere benzemediği idi. İntibam doğruymuş, gerekçesinde yanılmışım. Ben bu farklılığın kurumun fikri yapısıyla sınırlı olduğunu düşünüyordum. Tekris günümde öyle olmadığını anladım. Tören, tam anlamıyla bir şoktu. Günlerce kendime gelemedim. Mason-

luğun, "başka derneklerden farklı olmak" ne kelime, bambaşka bir dünya olduğu aşikârdı. Biraz toparlanınca, bu farklılığın sebebini araştırmaya çalıştım. Okuduklarımdan bunun "inisiyasyon" denilen bir sistemle alâkalı olduğunu öğrendim ama bu sistemin nasıl olup da Masonluğu ayrı bir dünya olarak sınıflandırmamıza imkân verecek bir fark yaratabildiğini anlayamadım. O dönemde, bilimin insanın evrene dair her türlü sorusunu birgün cevaplayacağına olan şaşmaz bir kanaatim vardı. Bu kanaat çerçevesinde, Masonluğun hayatımdaki temel işlevini daha ziyade iyi, ahlâklı ve olgun bir insan olma çabasıyla sınırlı tuttum. Bundan mutluydum ama bu çabanın neden "ayrı bir dünya" yarattığını, konuya dair okuduğum çok sayıda kitaba rağmen hâlâ çözemiyordum.

Aynı zaman dilimi içinde -ki bu 1990'ların ilk yarısına tekabül eder- hariç hayatımda bilimsel bilgi üretmeyi meslek olarak seçmeye karar verdim. Saham matematikti. Ve o sayede Gödel'le tanıştım. Bilimin lisanı olan matematiğin kendi sorularının hep sine cevap vermekten aciz olduğunun yarım asır önce ispat edildiğini öğrenip şaşırdım. Oradan benzeri imkânsızlıkların fizikteki varlığını gösteren Heisenberg'e uzandım. Bilimin derin koridorlarında yaptığım her yü-

rüyüş, günün birinde bilimsel bilgiyle evrene dair her türlü soruya cevap verileceği inancımı biraz daha zedeledi.

İşte tam bu noktada, sembolizma denen lisanın, kavramları karşıtlarıyla içinde barındıran monist/tekçi bir düşünsel yapı olduğunu fark ettim. Bunun neticesinde, sembolizmayı öğrenme çabasına dayanan inisiyatik sürece epistemolojik bir elbise giydim. Zira sembolizma, matematiğin ve dolayısıyla bilimin zeminini olan -eksikliği ise Gödel tarafından ispat edilen- düalist/ikici mantığa bir seçenek getiriyor ve böylece, insanoğlunun var oluşu dair temel sorularına cevap arama çabasında kullandığı alternatif bir yöntem olma özelliğini taşıyordu. Bu yöntem, "mutlak doğru" fikrini reddederek insan zihnini her türlü aidiyet hissini esaretinden kurtarmak; verdiği aşkınlık mesajlarıyla bireyi korkularından ve zaaflarından arındırmak; onu evrensel ahengin bir parçası yapmak suretiyle temel sorularını cevaplandırmak; böylece insanoğlunu ezeli ve ebedi hedefine erdirmek iddiasındaydı. İnisiyatik kurumların "ayrı bir dünya" olmalarının sebebi ise, iç sistemlerinin matematiğin düalist mantığı değil, sembolizmanın monist mantığı üzerinde yükselmesindendi. Aslında Masonluk bana bunu karşıma siyah-beyaz damalı döşemeyi ko-

arak ve damalara basarak yürümenin haricilerin yolu olduğunu, inisiyelerin ise, siyah ve beyazın arasındaki harici gözlere görünmeyen yoldan yürüdüklerini söyleyerek anlatmıştı ama ne yapayım ki anlamam zaman almıştı.

Bunu bir kere zihnimde oturtuktan sonra, gerisi çorap söküğü gibi geldi. Zira ne inisiyasyon, ne sembolizma, ne de monist mantık, doğaüstü kavramlar olmadıklarına göre, bilimsel yöntemlerle incelenebilirlerdi. Zaten, Mason olsun olmasın, bu işi yapan insanlar da vardı. O kervana katılmaya karar verdim. Biraz yol alınca, Masonluğu Masonluk yapan temel kavramların - kâh kardeşlik, kâh hürriyet, kâh aydınlanma, kâh ahlâk, kâh hasenat- Masonluğun inisiyatik yapısının doğal bir sonucu olarak ortaya çıktıklarını gördüm. Hatta Masonluğun skrüten gibi "idari" addedilen konulardaki geleneklerinin bile, inisiyasyonun perspektifinden açıklanabileceklerini fark ettim. Tabii durum böyle olunca, tarih boyunca ortaya çıkmış inisiyatik kurumlar arasındaki benzerliklerin açıklanması sorununu da zihnimde hallettim. Bu süreç boyunca zorlama yorumlar yapmış, kavramlar arasında suni ilişkiler kurmuş olabilirim ama birkaç zaafi dışında iç tutarlılığı olan ve kendimce sağlıklı bulduğum bir

inisiyasyon/Masonluk kuramını iyi kötü oluşturdum. Böyle olunca da bir sistemin inisiyatik olmasının gerekleri ve sonuçlarını, Masonluğa ve Masonlara dair her türlü değerlendirmemin rehberi yaptım. Ama bunu yaparken, sebep sonuç ilişkilerini daima kurmaya ve "Masonluk inisiyatiktir" ifadesini her yerde deva bir metafizik ilmihal haline getirmemeye çalıştım.

Bu yazıdaki değerlendirmelerimi de yine bu yaklaşımın ışığı altında yapmaya çalışacağım.

3. Masonluğun zaman üstü işlevi üzerine

İlk değerlendirmem, "bilgi çağına", "internet çağına" ya da nasıl adlandırırırsanız adlandırın "çok ileri bir çağa" giren bir dünyada Masonluğun işlevine dair. Önce hızlı bir tespit: İnsanlığın kendisini "ileri" addederek varmış olduğu nokta ile iftihar etmesi sadece asrımıza has bir olgu değildir. Bizim şu anda "geri" olarak nitelendirdiğimiz dönemlerde yaşayan insanlar hiç de ne kadar geri olduklarını düşünerek hayıflanmıyorlardı. Bilakis bunların bir kısmı bugünküleri aratmayacak iddialar öne sürüyorlardı. Fontenelle, aşağıdaki satırları daha 18. yüzyılın başında kaleme almış:

"İlerleme! Tek kelimedede toplanan bir zafer hissi... Her gü-

nün bir öncekinden daha aydınlık olduğu bir yüzyıldayız. Öyle ki bütün önceki asırlar bunun yanında karanlık kalıyor."

Bakin bundan bir asır sonra Victor Hugo kahramanlarından bir tanesini nasıl konuşturuyor:

"19. yüzyıl büyük bir yüzyıl olmuştur. 20. yüzyıl ise mutlu bir yüzyıl olacak, eski tarihimize hiçbir benzerlik göstermeyecektir. Ne açıktan, ne sömürden, ne sefaletten korkulacak; ne de savaşlar hüküm sürecektir."

Maksadını aşan bir mesaj vermek istemem: İnsanın ilerleme ve gelişmeye açık olduğuna bütün kalbimle inanıyorum. Bunun tek bir insan için kendi yaşam müddeti boyunca geçerli olduğu kadar, bir bütün olarak insan nesilleri ve insanlık için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Esasen, insanlığın her dönemde ulaştığı en geniş manasında bir üstyapı kültür birikimi, bir insanı zirve vardır. İnsanlığın ilerlemesini bu zirvenin yükselmesinde aramak gerekir ki o da giderek yükselmektedir. Hakikati arayan her insan, kendi arayış sürecinde bu birikime muhtaçtır. Zira kısacık ömrüyle tek başına bir yere ulaşması mümkün değildir. İnsanın arayışının kopmadan günümüze gelen bu zincirine inisiyatik terminolojide "Gelenek"

denir ve bu özel anlama işaret etmek için büyük harfle yazılır. Gelenek, insanlığın her dönemde ulaştığı birikimin zirvelerini içermekte ve her zirve, çok iyi haberdar olduğu bir öncekinden aldığı destekle, giderek yükselmektedir.

İnisiyatik Masonluk, mensuplarını Gelenek'in bir parçası yapar. Bu sayede insan kendisini iyi ve güvende hisseder. Hayat karşısındaki zayıflığını, yalnızlığını giderir. Ne başı, ne de sonu olan bir zincirin küçük ama önemli bir halkası olduğunu fark eder. Kimler gelmiş, kimler geçmiştir bu çatının altından, onunla aynı tekrisi yaşamış, aynı sembolleri yorumlamış, aynı Mabetlerde oturmuş. Yarın kendisi de olmayacaktır orada ama onun elinden düşen avadanlıkları devralıp geleceğe taşıyacak yeni kuşaklar gelecektir. Bunun içindir ki Mason kendisini Masonluk içinde ne erimiş hisseder, ne de yalnız kaldığını düşünür. Orada kendisi olarak vardır ama bu var oluş aynı zamanda büyük bir ahengi de beraberinde getirmektedir: Mason, mensubu olduğu bütünü hem bir parçasıdır, hem de bütünü her parçası kendisinde mevcuttur.

Böylece Masonluk, temel sorularına cevap arayan iyi insanları bir araya getirir ve bunların yürüdükleri gelişme yolunda birbirlerine destek olmalarını sağ-

lar. Tek hedefi bireydir. Doğrudan doğruya insanın iç dünyasına ulaşmaya çalışır ve medeniyetin ne kadar ileri olduğunu düşünürse düşünsün; korkuları, heyecanları, bencillikleri, sevgileri, nefretleri velhasıl bütün duyguları, meziyetleri ve zaafıyla bin yıl önceki hemcinsleriyle pek çok ortak noktayı paylaşan bu karmaşık yaratığın insan olmaktan -veya olamamaktan -kaynaklanan sıkıntılarına çare önerir. Bu çare, bir yer ve bir yöntemdir. Yerinin adı loca, yöntemin adı inisiyasyondur. Sembolizmanın yarattığı, her türlü doktrini reddeden ortam ve inisiyasyonun doğurduğu kardeşlik ruhu sayesinde, Mason Locaları insana hakikatin araştırılması ve bireysel gelişmesi yolunda eşine az rastlanır bir imkân sağlarlar.

Bunun dışında Masonluk ne insanlığı kurtaracak hazır formüller üretir; ne de toplumu güncel meseleler üzerinde doğrudan söz sahibi olarak değiştirmek iddiasındadır. Zira bir medeniyet krizi, hükümet krizi çözer gibi çözülmaz. Masonluk, bireyi dönüştürmek suretiyle, çok daha büyük bir iddianın taşıyıcısıdır. Oswald Wirth'in deyişiyile:

"Dünyayı yeniden kurmaya bir çağrıdır. Ve bu, onun gücünün üzerinde değildir. Yeter ki mensupları onun ne demek istediğini anlasın ve ona göre davransınlar."

Wirth'in mesajı önemlidir. Bu perspektiften baktığımız zaman, "Masonlukla Masonları ayırma" yaklaşımı anlamını kaybeder. Masonlukla Masonlar elbette ki ayrıdır ve elbette ki Masonların uygulamalarından Masonluk sorumlu tutulmaz. Ama kan ve gözyaşlarıyla yıkanan, yangın yerine dönmüş bir dünyada, Masonluktaki uygulamalarımızı, "Masonlukla Masonları ayırarak" değerlendirmek, bir kolaya kaçma; kullanma hakkına sahip olmadığımız bir lükstür: Masonluk nasılsa, Masonlar da ona uygun davranmak zorundadırlar. İnsanların kusurları elbette ki vardır ama Masonların birey olarak temel çizgi ve istikametlerinin Masonluğun kimliğiyle uyumlu olması esastır, şarttır. Eğer bu şart sağlanamıyorsa, Masonluk yetişkinlerin oynadığı bir oyun haline dönüşür ki bunu da Kralî Sanat'a yapmaya kimse- nin ne hakkı vardır, dilerim ne de gücü yeter.

4. Dünya'da ve Türkiye'de günümüzdeki Masonluk uygulamalarına dair değerlendirmelerim

Bugün Dünya Masonluğunu bekleyen en büyük tehlike Masonluğun dernekleşmesi ve dolayısıyla haricîleşmesidir. Bu tehlike birbirini besleyen iki kanaldan gelmektedir. Bunlardan bir

tanesi, hasenat gibi, ahlâk gibi, bilimsellik gibi Masonluğun inisiyatik kimliğinin sonucu olan bazı özelliklerinin Masonluğun hedefi haline dönüştürülmesidir. Oysa Masonluk, sahip olduğu özelliklerin toplamından fazladır. Aradaki fark da onun inisiyatik ruhudur. Eğer Masonluğu özellikleriyle tartacak olursak, ne hasenatta Uluslararası Rotary ile, ne de bilimde Harvard Üniversitesi ile yarışabiliriz. Belki ahlâk yarışını da samimi Cizvitlere karşı kaybederiz. O zaman da gayesi hasenat olanlar yüzlerini Rotary'ye, bilim olanlar Harvard'a, insan hakları olanlar Helsinki Watch'a dönerler. Ondandır da Masonluk dünyada kan kaybeder. Bunu önlemenin yolu ise, Rotary ya da Harvard'la yarışmak değil, insanlığa Masonluktan başka hiçbir kurumun sunmadığı inisiyatik kimliğimize sahip çıkmaktır. Zira insanoğlunun temel sorularına cevap arama mücadelesi sürdükçe, inisiyatik Masonluğun bir cazibe merkezi olmaması mümkün değildir. Bugün dünyadaki birçok ülkenin aksine Türkiye'de Mason sayısının artması, Türkiye Büyük Locası'nda, her türlü haricî etkiye rağmen, halâ inisiyatik/ezoterik Masonluk anlayışının hâkim olmasındandır.

Masonluğun haricîleşme tehlikesinin geldiği ikinci kanal ise,

bazı ülkelerdeki Masonlukların yaşadıkları kan kaybına verdikleri cevaptır: "Mademki, Masonluk artık cazip değil, o zaman bari onu sevimli kılalım" biçiminde özetleyeceğim bu yaklaşım neticede "kendini beğendirme" merkezli olduğu için hürriyet kısıtlayıcıdır, onun için de inisiyatik değildir, haricidir. Bugün dünyada, kendini cazip kılma çabasıyla inisiyatik kimliğini zedeleyen; bunu zedeledikçe kan kaybeden; kan kaybettiğinde kendini cazip kılma çabalarını artıran ve böylesi bir fasit daire içinde Masonluğun tarihi ve geleneksel kimliğinden gittikçe uzaklaşan Büyük Loca'lar vardır. Açıktır ki Türkiye Büyük Locası henüz böyle bir fasit dairenin içinde değildir. Değildir ama girme riskini taşımaktadır. Bu çatı altında geçirdiğim 16 sene içinde yaptığım önemli bir gözlem, "Tanıtma" başlığı altında, haricilerin hakkımızda ne düşündüklerine verilen önemin gittikçe arttığıdır. Bu artışa paralel olarak, asırlar önce işlenen hunhar bir cinayetten ötürü yas içinde olan ve insanlık mabedi kurulmadıkça bu yasin kalkmayacağını ilan etmiş bu kurum; "kutlama" ve "eğlence" temalı haberlerle kamuoyunun gündemine gittikçe daha fazla gelmeye başlamış; aidat, inşaat, seyahat gibi haricî konular temel masonik meseleler kadar önemli hale gelmiş; bu hava birçok kuruluşumuza, hatta Konvan'a

kadar yansımıştır. Eğer ortaklaşa gözlemlediğimiz birtakım "bilmenin" "olmaya" dönüşmesi sıkıntıları varsa, bunlar, hiç şüphesiz, bu yansımanın sonuçlarıdır.

5. Önerilerim

Peki çözüm? Çözüm var. Mucize yok, - herhalde Masonluk, mucizelerin en son aranacağı yer ama çözüm var. Çözüm her şeyden önce, Masonluktaki uygulamalara dair sıkıntılarımızın kökeninin kişisel ya da idari olmadığını; bunların esas olarak kurumsal çizgimizin inisiyatik kültürden uzaklaşmasından kaynaklandığını; hallinin de inisiyatik Masonluk Kültürü'ne sınımsız sarılmamızla mümkün olacağını bir ön kabul olarak benimsememizden geçiyor. Başka bir deyişle çözüm Locada. Çözüm Masonluğun anlaşıldığı, yaşandığı yerin Localar olduğu; Locadan başka bir yerde Masonluk yapılamayacağı; Türkiye Büyük Locası'nın Localar tarafından oluşturulan ve Locaların işleyişi arasındaki ahengi sağlamakla görevli bir idari yapıdan ibaret olduğu gerçeklerinin her hareketimize yön vermesinde. Çözüm, Locaların, Masonluğa dair her türlü sohbeti eşsiz bir hürriyet ve kardeşlik ortamı içinde yapabildiğimiz fikir laboratuvarları haline dönüşmesinde. Bunun yolu ise, Masonluğun, Masonluğun inisiyatik kim-

liğine sahip çıkmalarından ama bu sahip çıkışı, açık ve berrak bir duruşla gerçekleştirip, bu çatı altındaki her türlü haricî yaklaşımı istiskal etmelerinden geçiyor. Bunun yolu, haricî âlemin kültürünü mesleğe dâhil etmek isteyenlerin, ellerinde çekiç dahi tut-salar, mesleğin kültürünün dışına düşeceklerinin mesajını sa-rih biçimde vermemizden geçiyor. Bunun yolu, mesleğe girerken yetkili masonik otoritelere bağlı kalmaya yemin ettiğimizi ama Masonlukta yeminin önemi-nin ve değerinin Masonluğun ezoterik kimliğinden kaynaklan-dığını; ezoterik olmayan bir Ma-sonlukta yeminin de anlamsız-laştığını ve onun için Masonlu-ğun inisiyatik değerlerine bağlı-lığın Masonluktaki her türlü bağlılıktan evvel geldiğini unut-mamamızdan geçiyor. Çözüm, Masonluğun inisiyatik bir kar-deşlik ve hürriyet kurumu oldu-ğu gerçeğini bu çatı altındaki her hareketimizin mihenk taşı kılan tavrın, Türk Masonluğu'nda dal-ga dalga yükselmesinden geçi-yor. Ve dışarıdan gelecek hiçbir güç ve yardıma güvenmeksizin üretebileceğimiz bu çözüm, Ma-son olarak, birey olarak bizim eli-mizde. Üstelik her Kardeş, en ye-nisinden en kıdemlisine, bu çözü-me katkıda bulunmakta eşit gü-çe ve imkâna sahiptir.

Şunu da unutmamalıyız. Biz Ma-sonluğun inisiyatik kimliğine sa-

hip çıkmasak da, inisiyatik dü-şünceye hâlel gelmez. O tarih bo-yunca o kurumdan bu kuruma dolaşmış durmuş zaten. Ama bu-gün bizim elimizde. Ve gelecek kuşaklara bırakabileceğimiz eş-siz benzersiz bir miras.

6. Sonsöz

Acının ve karanlığın kol gezdiği dünyamızda, insanlığın

Ebnayı beşer birbirinin kar-deşi, hülya!

Olsun ben o hülyaya da bin canla inandım.

mısralarının manasını anlama-ya muhtaç olduğuna inanıyor-um.

Bu ihtiyacın anahtarının inisiya-tik Masonluktan geçtiğine; Ma-sonluğun aydınlık geleceğinin, bu eşsiz geleneği üzerinde yükse-leceğine inanıyorum.

Türk Masonluğunun sütunları-nın bu inancı paylaşan ve bunun gereğini yapacak heyecan ve biri-kimde Kardeşlerle dolu olduğuna inanıyorum.

Ve asırlık müstesna birikimiyle, Türkiye Büyük Locası'nın bün-yesinin, maruz kaldığımız ve bundan sonra da kalabileceğimiz haricî saldırılara rağmen, inisi-yasyonun bayrağını yükseltme mücadelesini zaferle sonuçlan-dırmak için çok uygun bir zemin olduğuna inanıyorum ve zaten

bütün bunlara inandığım içindir
ki tekris edildiğim günkü heye-
canım ve coşkumla hâlâ burada-
yım.

Nazım'ın dediği gibi:

Yapıcılar türkü söylüyor,
Yapı türkü söyler gibi yapılmıyor
ama.

Bu iş biraz daha zor.

Yapıcıların yüreği bayram yeri
gibi cıvıl cıvıl,
Ama yapı yeri bayram yeri değil.
Yapı yeri toz toprak, çamur, kar.
Yapı yerinde ayağın burkular,
ellerin kanar.

Yapı yerinde ne çay her zaman
şekerli, her zaman sıcak,
Ne ekmek her zaman pamuk gibi
yumuşak,

Ne herkes kahraman,
Ne dostlar vefalı her zaman.
Türkü söyler gibi yapılmıyor
yapı.

Bu iş biraz daha zor.
Zor mor ama yapı yükseliyor,
yükseliyor.
Saksılar konuldu pencerelere alt
katlarında.

İlk balkonlara güneşi taşıyor
kuşlar kanatlarında.
Bir yürek çarpıntısı var
her putrelinde, her tuğlasında,
her kerpincinde.

Yükseliyor
yükseliyor
yükseliyor
yapı kan ter içinde.

KAYNAKLAR

- AYAN, Tamer;** *Basiret, İst., Nisan 1992*
- CEVER, A. Oktay;** *Ritüel ve Sembollerde Tasavvuf, Mimar Sinan, 83, ss.46-48, 1992*
- CHALMERS, Alan;** *What is this thing called Science, University of Queensland Press 1976*
- ÇALIŞKAN, Salim Ahmet;** *Bütün Evren Gayelerinin Gayesine Koşar, Sevgi Locası Yayınları 1993*
- FEYERABEND, Paul;** *Against Method: Outline of an Anarchistic Theory of Knowledge, New Left Books, London, 1975*
- HAYEK, Friedrich A.;** *Scientism and the Study of Society, Economica, Cilt 9 Sayı 35, Ağustos 1942*
- HUME, David;** *An Inquiry Concerning the Human Understanding Essays Moral, Political and Literary by David Hume (der. T.H.Green, T.H.Grose), Longmans, Green and Co., London, 1907.*
- KORAY, Tanju;** *Masonluk ve Ezoterizm, yayınlanmamış konuşma, Mayıs 1998*
- KUHN, Thomas;** *Bilimsel Devrimlerin Yapısı, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1982*
- MAAG, Victor;** *Hür Masonlukta Semboller, Mimar Sinan, 83, ss.65-82, 1992*
- OKAN, Aktan;** *Mason Kimliği, yayınlanmamış konuşma, Eylül 1996*
- POPPER, Karl;** *The Logic of Scientific Discovery, Harper Torch, New York, 1965*
- SADEDDİN, Refet;** *Hermes ve Hermetizm, Türkiye Büyük Locası tarafından bastırılmış konferans, 1934*
- SANVER, M. Remzi;** *İnişiyasyonun Metodolojisi ve Masonluk, Ülkü Locası Yayınları No.8, 1996*
- UMUR, Ziya;** *Türkiye'de Masonluğun İnkışafını Geciktiren Sebepler, Şakul Gibi, Sayı 12 1989*
- WIRTH, Oswald;** *İdeal Initiatique, Le Symbolisme, Paris, 1927*

İRAN (PERS)'DEKİ PARAMASONİK⁽¹⁾ CEMİYETLER

Tamer AYAN

*Sırrım sırrolmuştur, sırrım bilince...
(Âşık Bosnevî- 19. yüzyıl)*

UNOFFICIAL PARA-MASONIC LODGE IN PERSIA (2)

Masonry in Iran began its activities in the mid 1850s-early 1860s with the formation of an unaffiliated, unofficial lodge of Faramoosh Khaneh, a puzzling word means 'The House of Oblivion' (this Persian term coined for Masonry in the late 18th century India). It was founded by Mirza Malkom Khan Nazem-al-Dawla (1833 -1908), an enigmatic reformist with secret connections with Russia and Britain. At the first steps, Faramoosh Khaneh tried to attract the most influential political figures espe-

(1) *Paramasonik: Amaçları, ilkeleri ve yöntemleri bakımından Masonluk ile yakınlıklar ve benzerlikler gösteren, fakat örgütsel olarak düzenli bir masonik kuruluş sayılmayan örgütlerin genel niteliği. Amaçları ve ilkeleri bakımından ya da çalışma yöntemlerinin ezoterik oluşu nedeniyle, Masonluğa yakın veya benzer yanlar taşıyan örgütler, tarikatlar ve bunların sistemleri. Bir kuruluşun paramasonik olarak nitelenebilmesi için, o kuruluşun Ezoterik Sistem'e uygun olarak çalışması, kendine özgü ritüellerinin bulunması, amaç ve ilkelerinin de Masonluğun amaç ve ilkeleriyle yakın düşmesi gerekir.*

(2) *Alaeddin Rouhani, Aspect of the History of Freemasonry in Iran, İbex Publishers*

cially Qajar princes. As at 1978, the Grand Lodge of Iran possessed forty three Lodges, and 1,035 members. This was the last time that the Masonic world heard about the Craft in Iran. The Islamic Revolution in Iran swept away Freemasonry very rapidly, and it is very obvious that a number of Masons suffered execution as its consequence. It will never be known whether these deaths were occasioned for political or anti-Masonic reasons, just like the fate of many Iranians. Masons may equally remain a mystery. One thing is certain, the Craft in Iran is destroyed. The Masonic Grand Lodge of Iran established in 1969 in Tehran, is now in exile and based in Los Angeles,. As of 1978, the Grand Lodge of Iran possessed 43 Lodges and at least 1,035 members. During that time, among these Masonic members were most of the Shah's Ministry Cabinet, the regional political leaders of Iran, and the Shah himself. When you read statements made over the past two years by Reza Pahlavi, a pattern can be seen which reflects the foundational beliefs of Freemasonry. Perhaps that is why Pahlavi is a secret member of the Masonic Grand Lodge of Iran.

Giriş

19. Yüzyılın ortalarından itibaren İslâm dünyasının sosyal durumu, Hıristiyan Avrupa'nın hayat standardından daha fakirdi; sosyal, endüstri ve ticaret alanlarında geliri de çok azdı, çünkü Avrupa'da Endüstri Devrimi olmuştu. Osmanlı Devleti'nin, Âli Paşa, Fuad Paşa ve Mithat Paşa gibi ileri görüşlü Mason Devlet Adamları bir dizi reform yaptılar. Cemalettin Efganî, Mirza Malkum Han ve Mirza Fath Ali Ahunzade Kardeşler Avrupa'nın en iyi taraflarını İran'a çekmek için uğraştılar. 1860 - 70'li yılların ortası bu alanda yapılan çalışmalarla geçti. Tanzimat'ı takiben Mithat Paşa'nın yaptığı reformlar ve Namık Kemâl'in yazı çalışmaları bunlara örnek olarak gösterilebilir. İran'da ise, Mirza Taki Han'ın 1871 -1873 yılı modernleşme süreci; Musiruddin'in yaptığı reformlar, Mirza Malkum Han'ın 1860'da yazmış olduğu Kanun (Law) kitabından başka, Fath Ali Şah (1794 -1834), Mirza Ağa Han Kirmanî (ö. 1876), Abdürrahim Talibof (1834 -1911) Kardeşlerin ve Şah'ın yaptığı İran'ın modernleşme süreci de sayılabilir. Diğer taraftan Mısır, 1870 yıllarında, Cemalettin Efganî başta olmak üzere Muhammet Abduh ve Saad Zaglul Kardeşlerin, yazarların toplandığı bir yerdir; Tunus ise Tunuslu Hayrettin Paşa K.'in yaptığı reformlarla yenilenmiş ve şimdinin modern Tunus'u olmuştur. Sonuç olarak, İslam dünyasına Hıristiyan Avrupa'sından yapılan malî, ticarî, sanayi ve eğitim gibi transferler dolayısı ile Batı'nın Masonluk Kurumu da Osmanlı Devleti'ne, Mısır'a, İran'a ve Tunus'a gelmiştir. Bu konudaki, bize ışık tutan çalışmaları için Prof. Dr. Hamit Algar ve Muh. Suha Umur'a çok teşekkür ederim.

**Mirza Malkum
Han**

İran'da 19. ve 20. yüzyılda kurulmuş para-masonik gizli ve yarı-gizli dört cemiyet vardır. Bunların üçünü, 1858'de Fransa'da Masonluğa tekris edilmiş, reformcu ve Osmanlı Localarında da bulunmuş Mirza Malkum Han ⁽³⁾ kurmuştur. Avrupa Masonluğu ile İran'daki dört cemiyetin ritüelleri ve tüzükleri arasında büyük farklar bulunur. İran'daki Masonluk 1907'de gerçek bir hal alıncaya kadar, bu cemiyetler devam etmişlerdir. İran'daki para-masonik gizli cemiyetler şunlardır.

1. Ferâmuşhâne (Unutma Evi):
Mirza Malkum Han;
1858 -1861/62

- 2. Mecma'a-i Âdemiyyet (İnsanlık Birliği):** İran'dan sürüldükten sonra Mirza Malkum Han; 1862 -1896
- 3. Câm'i-yi Âdemiyyet (İnsanlık Cemiyeti):** Mirza Malkum Han'a bağlı kalan Mirza Abbas Kuli Han; 1904 -1906
- 4. Encümen-i Uhuvvat (Kardeşlik Cemiyeti):** İran tasavvufunun önemli siması (ö. 1899) Safi Ali Şah (Tarikat-ı Safi'alişâhi ⁽⁴⁾)'ın müritlerinden Zahirüddeve'nin (ö.1924) Tahran'da kurduğu, Masonlukla Tasavvufun buluştuğu bir başka cemiyet.

Bu para-masonik cemiyetler, İran'da 1907'de kurulan Fransa obedi-yansına bağlı **Réveil de l'Iran** (İran'ın Uyanışı) Locasına kadar devam etmişlerdir.

(3) **Mirza Malkum Han (1833 -1908):** *Modern Fars Milliyetçiliğinin kurucusu. Anayasal Reformcu, İsfahan kentinde Ermeni bir ailenin çocuğu olarak doğmuş, Fransa'da eğitim almış, İran'da "Ferâmuşhâne" adlı para-masonik örgütlenmeyi kurmuştur. Kaçarları düşman gibi görmüştür. Osmanlı Devleti'ni ziyaret etmiştir. Osmanlıların en önemli Masonlarından I Proodan Locasının Üstadı Muhteremî Cléanthi Scaliere ile İngiliz elçisi Sir Henry Layard'ın Sultan Murat hakkında görüşmesini İran maslahatgüzarı Malkum Han sağlamıştır. "Kitabçe-yi Gaybî" (1860) adında bir eseri vardır.*

(4) *Safi'alişâhi: İran'ın en büyük sufi tarikatlarından Nimetullahiyye'nin koludur.*

1 - Ferâmuşhâne (Faramoosh Khaneh)

Farsçada Masonluğa ilk değinen kişi, İranlı bir tüccar olan Abdüllatif Şuştarî (5)'dir; 18. yüzyılın sonunda Hindistan'daki İngilizler arasında Masonluğu keşfeder. **Frâmîsun** veya **Frîmîsîn** adını verdiği Masonluğun, "inşaatçı" veya "mimar" anlamına geldiğini bilir. Gerek Hindistan'da, gerekse Farsçada Masonlara, bu konuda kendilerine soru yöneltildiğinde hiçbir şey hatırlamadıklarını söyledikleri için, genellikle, Ferâmûşî (Unutmuşlar) dendiğini bilir. Abdüllatif Şuştarî Masonluğu her türlü adayı, hiçbir mezhep ayırımı yapmaksızın kabul eden bir cemiyet olarak tanıtır. Masonik toplantıların düzenlenişi ve kardeş sofraları, kardeşlik ve dayanışma ilkeleri hakkında birçok ayrıntı aktarır. Masonluğu konu alan ilk Farsça eser 1874'de Hindistan'da Luknov kentinde **İfşâ-yi esrâr-ı Farîmişin** başlığıyla çıkar. Eserde Tekris Törenleri ve bir dereceden diğerine terfiler özetlenmektedir. Ahmet Dâniş'in yazdığı bir incelemede, Masonluk hakkında daha farklı ve gerçekçi bir tanımlama yapılmıştır. Bu eserde Masonluk, Hintçe kökenli Farsça bir deyimle, **Ferâmuşhâne** (*Unutma Evi*) diye adlandırılır. Sırra ve suskunluğa saygılı bir cemiyet diye tanımlanır; **sırr-ı ferâmuşhâne** (*unutmuş olanın sırrı*). Loca üyeleri haftada bir veya iki kez toplanır ve kimi zaman bir adayın tekrisini gerçekleştirirdi.

Mirza Malkum Han (1833 -1908), İsfahan'da doğmuştur. Ermeni bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. İran'da, o zaman, köylerde gayrimüslimlerden vergi toplayan kişiye "Han", Müslümanlardan vergi toplayan kişiye "Bey" adı verilmiştir. 1858 yılında Ferâmuşhâne(6)'yi kurarken az veya çok eski Fransız Masonluğundan esinlenmiştir. Malkum Han Fransa'da eğitim almış; "**Kanun**" gazetesini çıkartarak modern ve anayasal bir toplum kurmayı amaçlamıştır. Malkum Han, 1858'de Fransa'da Masonluğa tekris edilmiştir. Malkum Han'ın çalışmaları Fars milliyetçiliğinin gelişmesine kaynak olmuştur. Modern İran milliyetçiliğinin kuramsal gelişmesi Malkum Han ile yeni bir aşamaya girmiştir. Malkum Han'ın hedefi İran'da Batı toplumlarına benzer bir toplum kurmaktır ve milliyetçilik sadece bu kuramın bir unsurudur. İstanbul'a gelmiş, İran maslahatgüzarı olmasının yanında İstanbul'daki Localarda da önemli bir yer almıştır.

(5) Abdüllatif Şuştarî, *Tuhfetü'l-Âlem*, Bombay, 1848; aln. yap: İsmail Râ'in, *Ferâmuşhâne ve Frâmâsûnrî dar İran*, Tahran, 1968

(6) *Ferâmuşhâne: Unutma Evi*

Malkum Han "şeyh ve vezir" şeklinde iki tür milliyetçilikten, yani geleneksel ve modern olanından söz eder. Malkum Han'a göre geleneksel milliyetçiliğin temelini "din" oluşturmaktadır ve geleneksel milliyetçiliğin siyasal ve toplumsal düzeyde temsilcisi "molla ve şeyh"tir. Modern milliyetçiliğin temelini "dil" oluşturmaktadır ve idari temsilcisi "bakan"dır; bakan modern devletin kurulmasının göstergesidir. Malkum Han'a göre din, milli birlik vasıtası ile kurulmaz. İran'da dini farklılıklar fazladır ve bu milli birliğin kurulmasını engeller. Milli birlik, ancak "dil" birliği ile olabilir.

Ferâmuşhâne, İran'da "Müslüman Masonluğu" adı verilebilecek bir cemiyet kurulması yönündeki ilk denemedir. Kurucusu Malkum Han, tasavvuf kültüründen esinlenmiş olsa bile, öncelikle modern bir düşündürüdür. O güne kadar İranî dünyasında Masonluğa verilmiş isimle anılan **Unutma Evi**'nin, yani **Ferâmuşhâne**'nin amacı, ilerlemeye hizmet etmek ve İran'ı Avrupa'da büyük bir ülke haline getirmektir. Paris'te Masonluğu keşfedip, hem onun, hem de genelde gizli cemiyetlerin örgütlenmesini inceleyen Malkum Han, "*Avrupa'nın siyasi irfanını, Asya'nın dini irfanıyla birleştireceği*" varsayılan bir tasarı geliştirmiştir.⁽⁷⁾

Malkum Han, masonik türde bir sırrı savunur. Ferâmuşhâne üyesi olanların "dinin özünün"⁽⁸⁾ ve devletin temelini bu örgütün sırlarında bulunduğunu keşfettiklerini yazar". Buna şunu da ekler: "Ama pek çok kişi bu esrarda sahtelik ve boş sözlerden başka bir şey göremez." Malkum Han'ın "büyük sır"⁽⁹⁾ diye anlattığı Ferâmuşhâne'nin bu sırrı "erbâb-ı basîret"⁽¹⁰⁾ tarafından bilinir, çünkü erbâb-ı basîretin tüm beşeri ilimleri ve gizli bilgilerin sırlarını⁽¹¹⁾ bildikleri varsayılmaktadır. Altıncı İmam Cafer Sadık⁽¹²⁾'a atfedilen bir hadis, bu sır hakkında geliştirilecek yorumların zenginliğini o zamandan haber vermektedir:

(7) *Hamid Algar, Mirza Malkum Khân, University of California Press, Londra, 1973, s.27*

(8) *mâ'nî-yi dîn: dinin özünün*

(9) *sırr-ı büzürg: büyük sır*

(10) *erbâb-ı basîret: basiret sahibi*

(11) *rumûz-ı marîfet: gizli bilgilerin sırlarını:*

(12) *İmam Cafer Sadık: (8. yüzyıl), Altıncı İmam, İran (Şii)*

Bizim davamız bir sırr-ı mutsâ-sırdır (13), ancak bir sırrın öğre-
nebileceği bir sır, sır-üstü-sır (14), sır içinde kapalı kalan sırdır.

Malkum Han, Ferâmuşhâne'nin Avrupa asıllı oluşunu eleştiren ha-
sımlarına cevap verirken "marifet güneşi belirli bir iklimte ait değil-
dir" demektedir.

Eğer gerçekten marifet sahibi olsaydık, sırların hakikatinin ne
Avrupa'nın ne de Hindistan'ın mülkiyetinde olduğu görürdük;
bu hakikat ne belirli bir çağa aittir ne de belirli bir yere.

Malkum Han, hakikati gizlemenin İslam dünyasında kabul edilmedi-
ğini ve bir tür "küfür" olarak görüldüğünü bilir ve söyler. Bununla bir-
likte "dünyada öğretisi sır saklamaya, gizlemeye(15) dayanan binlerce
teknolojik ve bilimsel veri bulunduğunu ve basiret erbabının hatta ho-
caların ilimlerini gizli tutma koşuluyla(16) naklettiklerini" açıklar.
Basiret erbabı tarafından aktarıldığına göre kelimelerle ifade edile-
mez bir sır olabileceği gibi, bilimsel veya felsefi bir sır da söz konusu-
dur. Malkum Han, gizli Şii cemiyetlerin *kitmân* ilkesiyle, Masonların
sırrı arasında yakınlık kurar. Geçmişlerinde Şiilikten bazı heterodoks
Anadolu toplulukları içinde de *kitmân* uygulamasına rastlanır; Bek-
taşiler kısmen bu toplulukların içinden çıkmıştır. Bir Osmanlı araştı-
macısı, gizlilik düşüncesini aktarabilmek için *kitmân* ve *sırrı gizle-
mek* (veya *takkıye*) terimine başvurur. Yine İranî ve Şii kökenli *tak-
kıye* (17) sözcüğü de, Anadolu'da "sır gizleme" uygulamasını ifade et-
mek üzere kullanır.

Malkum Han gibi reformcu bir düşünürün tasavvufla ilgilenmesi,
özellikle de Doğu'daki zihniyetleri modernleştirme tasarısında ona bu
denli önemli bir yer vermesi, ilk bakışta şaşırtıcı gelebilir. Aslında ta-
savvufun birçok boyutu vardır; derinlemesine nüfuz ettiği sufilik bi-
çimleri reformcular tarafından genelde reddedilirken, siyasi sorumlu-
luklarından kaçmayan reformcular tasavvufun tarikatları şekillendi-
ren seçkin ve iyi biçimine ise sahip çıkarlar. İçlerinden bazılarının ya-
zıya da döktüğü gibi, bir "iyi", bir de "kötü tasavvuf" vardır. Tasavvu-

(13) boyun eğilen sır: sırr-ı mutsâ-sırr

(14) sırr'alâ sırr: sır-üstü-sır

(15) Kitmân: sırrı gizlemek

(16) be-şart-i kitmân: gizli tutma koşulu

(17) takkıye: birinin mensup olduğu mezhebi gizlemesi

fun reformcuların hoşuna gitmesinin bir diğer nedeni, Kuran tefsirinde belli bir özgürlüğe izin verilmesidir. Örneğin bu akımın başlıca temsilcilerinden Muhyiddin İbni Arabî (ö. 1240) *içtihat*⁽¹⁸⁾ kavramının yeniden açılmasını, yani Kuran tefsirinde aklın bağımsızca kullanılmasını teşvik eder; her türlü bid'at'a⁽¹⁹⁾ karşı olan Sünni mezheplere yüzyıllardır yasaklandığı yöntemdir.

1858'da Tahran'da kurulan Ferâmuşhâne'nin Avrupa obediyanlarıyla hiçbir resmi ilişkisi yoktur, yine de Fransa Maşrık-ı Âzam'ından bazı Masonlar Malkum Hanı "İran Masonluğunun kurucusu" olarak tanıtırlar. Kont de Gobineau⁽²⁰⁾'nün notlarını basan bir Fransız gazetesi Malkum Han'ın masonik geçmişi şöyle ifade eder:

Bundan yirmi yıl önce, henüz epey genç sayılabilecek bir yaşta, Masonluğun üstün anlayışlarından ve bunları kullanmayı bilecek bir devlet adamının sağlayabileceği sonuçlardan çok etkilenen, diğer yandan da Doğu'luların dini ve gizemci eğilimleri nedeniyle Masonluğa çok yatkın olduklarına emin olan Malkum Han, Şah Nâsireddin'e Tahran'da merkezi bir loca kurmayı önerdi. Böylesine yüce fikirleri teşvik edecek bir hükümdarın bundan nasıl şeref kazanacağını şaha anlattı; inis-yeleri birbirlerine ve çözülmez bir biçimde taht'a bağlayan yemini yüceltti; daha birçok şeyi öylesine hararetle bir üslupla övüp yüceltti ki, Şah Nâsireddin bu istediğine izin verdi.

Malkum Han'ın yazdığı *Defter-i Tanzimat*'da da yeni fikirlere rastlanır. Defter-i Tanzimat'tan bahsederken, Malkum Han'ın "insanların bin yıllık bir gelişme sonucunda eriştikleri zirve olarak Avrupa uygarlığının üstünlüğü ve dolayısıyla hiç tartışmadan buna uymak gereği" üzerinde durduğunu "ama bu açıklamaların getirdiği dinsel sorunlardan fark ettirmeden uzak durmaya çalıştığı" nı belirtir. Namık Kemâl'in ve öteki Osmanlı düşünürlerinin savundukları fikirlerin hepsi Fransız Masonluğundan alınmamıştır; özellikle Namık Kemâl⁽²¹⁾, Mason Locasına girdiğinde, düşünce sisteminin özünü geliştirmiş durumdaydı.

(18) *içtihat*: kişinin fikri görüşü

(19) *bid'at*: dinde sonradan meydana çıkan yenilik

(20) Comte de Gobineau (1816 -1882): Fransız diplomatı, insan ırkı ve bilimsel ırkçılık yazarı

(21) Namık Kemâl: *I Proodos* locasında 1872'de tekrisi yapılmıştır.

Gizli cemiyetler, masonik ve para-masonik örgütler 1877'de Osmanlılarda Kanun-i Esasi'nin ilanında, 1905 -1906 İran meşrutı devriminde ve 1908'deki Jön Türk devriminin hazırlanmasında çok önemli rol oynarlar. Paris, Beyrut ve İstanbul arasında 19. yüzyıl ortasından itibaren kurulan, 20. yüzyıl başında Tahran'ın da katıldığı localar ağı sayesinde masonik ideoloji aktarılmaya çalışılır. Bu locaların amacı tüm Doğulu yabancıları Masonluğa almaktır. Özellikle de Mason olmuş İranlı diplomatlar daha sonra liberal fikirlerin Avrupa ve Türkiye'den İran'a aktarımında mühim rol üstlenirler. Örneğin, Mirza Malkum Han, 1888 yılında İstanbul'da, yanında İran Büyükelçisi ve başka İranlılar da olduğu halde, Fransız obediyanına bağlı **L'Etoile du Bosphore** (*Boğaziçi'nin Yıldızı*)⁽²²⁾ Locasındaki bir masonik törene katılır. Mirza Malkum Han, bu Locanın Üstadı Muhtereminin İranlı Kardeşlerini "*modern Avrupa uygarlığına henüz açılmış*" ülkelerinde "*Masonluğu oluşturan ilerleme, aydınlanma ve insanlık fikirleri*"ni yaymaya çağırın konuşmasını dinlemiştir.

Ferâmuşhâne, İran başkentinde okumuş ve açık görüşlü insanların nezdinde belirli bir başarı kazanır. Tahran Politeknik Okulu'nda öğretmenlik yapan Malkum Han, birçok öğrencisini de açtığı locaya kaydeder. Cemiyette üst düzey dini görevliler bile bulunmaktadır. Ama gerek başarısı, gerek siyasal ve toplumsal reform tasarıları sonunda hükümeti kaygılandırınca, yeni örgüt 1871'de yasaklanır ve Malkum Han sürgün edilir. Bu örgütü "*bid'at*"⁽²³⁾ olarak gören Şii mollalar yasaklama kararından çok memnundur. Ferâmuşhâne'nin yandaşı olduğu kadar düşmanı da vardır; Malkum Han da bunun farkındadır: ⁽²⁴⁾

Bazıları bu cemiyetin insanları küfre teşvik ettiğini ve bir alçaklık nedeni olduğunu söylüyorlar. Başkaları ise, tam aksine, "tekmil-i insanın"⁽²⁵⁾ mükemmelleşmesine yol açtığını ve kursesiz nizam-ı âlemin ⁽²⁶⁾ kaynağı olduğunu ileri sürüyorlar.

(22) *L'Etoile du Bosphore: Açılış -Kapanış Tarihleri 1858 -1901*

(23) *bid'at: sonradan, yeniden çıkmış şey; Peygamber zamanından sonra dinde olan şey*

(24) *Malkum Han, Kitabçe-yi Ferâmuşhâne, Mahmut Ketirâ'i, "Frâmâsünri der İran" içinde s.160*

(25) *tekmil-i insan: tüm insanların iyiliğine*

(26) *nizam-ı âlem: dünya düzeni*

Ferâmuşhâne'nin aslında saklayacak hiçbir sırrı olmadığını keşfeden İran Şahı Nâsireddin, kendisinden daha da vahim başka bir sırrın gizlendiği kuruntusuna kapılır. Bununla birlikte Ferâmuşhâne üyesi olan yakınlarından, cemiyetin yapılan toplantılarında tuhaf veya esrarengiz hiçbir şey yaşanmadığını öğrenir. Tam tersine insanlığı ve uygarlığı öven nutuklar dinlenmekte; her gerçek İranlının yapacağı gibi bol bol nargile tütürülüp, çay içilmektedir. Bu durum Masonluğun genel ütüyle, gizliliğiyle, edilen yeminin törensel niteliğiyle pek uyuşmaz. Şah Nâsireddin "*kendisine Masonluk konusunda ima edilen korkunç gizemlerin, itiraf edilen bu fazlasıyla masum uğraşlardan ibaret olabileceğine inanamıyordu.*" Bir Fransız gazetesi; 1873'de Comte de Gobineau'nun fikirlerini dile getirirken, o ülkedeki Masonluğa ve Masonluğun Doğulular üstünde sahip olduğu varsayılan çekiciliğine nasıl bakıldığını ele veren bazı ayrıntıları da sergiler:

Ferâmuşhâne'ye Dingonun ahırına⁽²⁷⁾ girer gibi giren İranlılar için daha gizli tutulmayışına hayret ediyorlardı. Hayal kırıklığına uğramışlardı. Kim bilir ne gizemli ve korkunç hayaller kurmuşlar, belki de bir komplonun parçası olacaklarını düşünmüşlerdi. Ama hiç de öyle değildi; altı bin yıllık eski kurlarlarla yetiniliyordu...

Ferâmuşhâne kapatıldıktan sonra üyeleri gizlice yeni bir cemiyet oluşturur: **Mecma'a-yı Âdemiyet** ⁽²⁸⁾ kısmen Ferâmuşhâne'nin mirasçısıdır ve yurtdışında Malkum'un denetimindedir.

Ferâmuşhâne'nin ilk iki derecesine (*belki de başka derece yoktur*) kabul töreni Şah'ın sarayına verilmek üzere kaleme alınmış 1861 -62 tarihli bir metinde açıklanmıştır. Bu ifşa değil, asla yayınlanmamış ve dağıtılmamış bir soruşturma raporudur.⁽²⁹⁾ Metnin yazarı örgüte kabul edilmiştir ve açıklaması çok canlıdır. Bununla birlikte giriş bölümünde Ferâmuşhâne'yi olumlu tarzda değil, "bid'at" yüzünden dini makamlar tarafından mahkûm edilmeye açık bir kurum olarak tanıtır. Yazar, bu cemiyetin üyelerinin özellikle tekris töreninin sonunda

(27) *Dingonun ahırına: Selamsız sabahsız ve müsaade alınmadan girilen yer*

(28) *Mecma'a-yı Âdemiyet: İnsanlık Birliği*

(29) *Mahmud Katîrâ'î, "Cüzva-yi rapor-ı şahsi ki üd derece Ferâmuşhâne tey kardeş", Frâmâsûnri, s. 174 -195*

yeni bir üyenin kabulünü kutlarken zevk âlemine dalmalarını da eleştirip kınar. Ayrıca Masonluk hakkındaki birçok Fransızca kitaptan esinlemiştir ve bu konuda iyi bilinen masonik bir yazarın, *Timoléon-François Bégue-Clavel'in* adını belirtir. Anlaşıldığı kadarıyla *Histoire pittoresque de la Franc-Maçonnerie* adlı eserini (1843, 2.baskı 1844) kısmen çevirip açıklamıştır. Yazar, bu kitap nedeniyle üyesi olduğu Locanın gizli törenlerini ifşa etmekle suçlanıp, Fransa Maşrık-ı Âzam'ı tarafından cezalandırılmıştır.

Ferâmuşhâne'deki birinci dereceye kabul töreninin Masonluktan kopya edildiği açıkça bellidir, yine de kullanılan ritüelde birçok şey iptal edilip basitleştirilmiştir. Sembollerle ilgili ahlâkî, felsefî ve kimi zaman ruhanî yorumlar masonik değil, İslâmî esinlidir. Aynı şekilde tekrisin bazı sahneleri İslâmî ve tasavvufî bir çerçevede cereyan eder. Aday ilk önce "*nefsini yokedebileceğini, kendini hiçe sayabileceğini*" kanıtlamak ister. Daha sonra tıpkı masonik tekrisdeki adaylar gibi bir vasiyetname yazar. O zaman bin bir tehlikeyle tehdit edilir ve bu dünyayı artık hiç umursamaması öğütlenir: "*Aday bu dünyadan ötekine geçeceği kuruntusuna kapılır.*" Gözleri bir deri parçasıyla bağlanır ve büyük tehlikelerle karşı karşıya olduğu konusunda bir daha uyarılır. Bir evin avlusuna sokulur, bir daire çizerek dolaştırılır, deliklerinden (geçitlerden, kapılardan) geçilir ve yüksek basamaklardan tırmandırılır, öyle ki, "*hem yerde, hem de gök katlarında dolaşıyormuş hissine kapılır.*"

Mağara Sembolizması

Muhterem münkire hitap edip '*Sen kime güveniyorsun?*' deyû sual ettikçe '*Allah'a güveniyorum*' cevabını aldıktan sonra '*Mademki Allah'a güveniyorsun rehberinin arkası sıra git ve hiç muhataradan korkma*' deyû tenbih ve ihtar eder. Bunun üzerine Korkunç Karındaş, müptediye ayağa kaldırıp iki direk arasına götürür. Korkunç Karındaş, müptediye '*Muhterem hakkınızda bazı korkulu tecrübeler icra olunacaktır. Tesadüf edeceğiniz muhataralara dayanabilecek misiniz?*' Münkir, '*Evet, efendim, dayanabilirim.*' Muhterem, Korkunç Karındaş'a hitap edip, '*Al şu münkiri mabedin dışarısına çıkar ve esrarımızı bilmek arzusunda bulunan her bir beşerin geçmeye mecbur olduğu geçitleri göster.*' diye tenbih eder.

Mağara Sembolizması

Bunun üzerine münkiri alıp so-
faya çıkarırlar ve yolunu şaşır-
mak için olduğu yerde birkaç
defa fırıldak gibi çevirdikten
sonra yine mabet kapısının önü-
ne getirirler. Ol halde lonca bek-
çisi kapının iki kanadını açar.
Biraz ileride içi birkaç kat mu-
kavva (karton) ile doldurulmuş
büyük bir çerçevesi ile birlikte
kapının hizasında olarak lonca
odasının döşemesi üzerinde di-
kine vaz olunup iki tarafından
dahi bir kaç karındaş tutar.
Münkir için gayet muhataralı
bir geçit sayılan işbu levha, bazı
vahşi hayvanların geçtiği kâğıt
kaplı kasnak kabilindedir.
Korkunç karındaş, *'Ey Muhte-
rem şu münkiri ne yapalım.'*

deyû sual etmesi üzerine; Muhterem *'mağaraya koyunuz'* deyû cevap
vermekle, iki karındaş münkiri tutup söz konusu çerçevenin mukav-
vası üzerine atar ve mukavva yırtılıp münkir levhanın öteki tarafına
geçer ve karşısında kol kola tutunmuş iki karındaş onu kucaklayıp tu-
tar. Ol sırada kapının iki kanadı şiddetle kapanır ve bir demir halka
çubuk üzerinde defaatle gezdirilip lonca kapısı birkaç kere sürmeleni-
yor süsü verilir ve birkaç dakika loncada ses ve seda çıkarılmaz. ⁽³⁰⁾ Bu
uygulama Fransız tören usullerinde 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya
çıkıştır.

Sonsuz Merdiven Sembolizması

Ferâmuşhâne'deki aday masonluktan alınmış -ama orada ancak kü-
çük bir yer alan- özel bir sınava hazırlanır: **"Tahterevalli"** veya **"Son-
suz Merdiven"**... Bu sınav Ferâmuşhâne'ye kabul töreninin doruk
noktalarından biridir. Bunun da nedeni deneyimle yüklenen
tasavvufî ve gizemci yorumdur. Masonlukta isteğe bağlı olan, dolayı-

(30) Suha Umur, *Esrâr-ı Farmason, İstanbul, 1293 (T.B.L Kitaplığı)*

sıyla ritüellerde hiç ifade edilmemiş bu sınav, adayın geçtiği ve "yolculuklar" adı verilen üç sınavdan birine eklenen bir kuraldır. Bu sınav hakkında en iyi fikri bir tekris töreninin şu satırlarından çıkarabiliriz. Yazar, ritüelin şart koştuğu uygulamaların yanı sıra kurallarla uygun görülenleri de belirtir.

Aday locanın çevresini üç kez dolaşır. Tekerlerin üstüne konmuş ve üzerleri girintili çıkıntılı, ayağının altından kayan tahta parçalarının üzerinde yürümeye çalışır. Tahterevalli biçiminde tahta parçalarına tırmanır, sağa sola giden bu tahta parçaları birden eğilip sanki bir uçuruma düşüyormuşçasına izlenim uyandırır. Sonu gelmez bir merdivenin sayısız basamağını tırmanır ve hatırı sayılır bir yüksekliğe vardığına inanıp aşağı atlaması bildirilince, üç kadem (kadem=yarım arşın=30 cm) yükseklikten aşağı düşer.

Sonsuz Merdiven (Felek-i tahkik)

Ferâmuşhâne'de tahterevalliye **terazi** ve **sonsuz merdiven** adları da verilir. Bu uygulama Fransız tören usullerinde 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkmıştır. Ama Fransa Maşrık'ı Âzamı'nın ritüellerinde bu uygulamadan hiç söz edilmez. Osmanlı Devleti'nde sonsuz merdiven deneyimi 1876'da Mütercim Mehmet'in çevirdiği **Esrar-ı Farmason** başlıklı ifşa metninde betimlenmiştir. Suha Umur Kardeş tarafından yeni harflere çevrilen ve Türkiye Büyük Locası kitaplığında bulunan Esrar-ı Farmason'un tekris törenindeki birinci seyahati sırasında yaptırılan **sonsuz merdiven** ve adayın dikkatini dağıtmak için yapılan gürültüler birinci sırada rol oynar.

Suha Umur Kardeşin⁽³¹⁾ Türkçeleştirdiği yazının 14 -15. sayfalarına göre:

"...Korkunç karındaş (mahuf) münkiri (harici) alıp lonca odasını üç kere dolaştırır münkir işbu seyahatte kâh tek tekerlek üzerinde konmuş müteharrik tahtalar ve kâh bastığı gibi ayağının altına kayb olur bir takım budaklar ile sivri şeyler üzerine basıp ve bir takım tahta üzerinden daha geçer ki bunların ortasında yüksek ve kalın bir ayak olduğundan bir ucu yerde ve diğeri dâhi havada olmakla münkir işbu tahtanın yerdeki ucuna bastıktan sonra ortasına varıncaya kadar yokuş yukarıya gidip durur iken ortasını düşecek gibi zanneder iken takriben bir arşın kadar yüksekte loncanın döşeme tahtaları üzerine düşer ve araba tekerleği gibi kendi mihverinde deveran eden bir nerdübânın⁽³²⁾ al-ed-devam tekrar eden basamaklarına basarak gayet yüksek bir mahalle çıkmakta olduğu zannında bulunduğu anda Muhteremin emrine imtisalen kendisini yere atınca bulunduğu yerden yalnız bir iki basamak miktarı aşağı düşüp loncanın zeminini bulur, bu esnada bir mengene ile çevrilip bir takım madeni borular mihverleri üzerinde dolu yağ gibi patırdı hasıl eder ve bir takım borular dahî vech-i meşruh⁽³³⁾ üzerine çevrildikçe ziyadece gerilmiş bir ipin kumaş üzerine sürülmesinden rüzgâr gibi bir seda⁽³⁴⁾ çıkarır ve enva-ı mâdeniyattan⁽³⁵⁾ mâmul olup uçlarının birinden lonca odasının tavanına asılmış olan bir takım tenekeler şiddetle tahrik⁽³⁶⁾ olunarak gök gürültüsü ve yıldırım düşer gibi bir hal gösterir ve şu hal-i dehşet istimâl⁽³⁷⁾ bir takım sübyanın⁽³⁸⁾ inleyip ağlamak sedaları dahi munzam⁽³⁹⁾ olur."

(31) Suha Umur, Osmanlılarda Masonluğa Ait İlk Kayıtlar- Esrâr-ı Farmason, Şâkul Gibi, sayı 18 -34, 1998 -1991; Suha Umur, Esrâr-ı Farmason, İstanbul, 1293 (T.B.L Kitaplığı)

(32) Nerdübân: Farsça kökenli merdiven

(33) vech-i meşruh: adayın yüzüne

(34) seda: ses

(35) enva-ı mâdeniyat: metalden yapılmış değişik şeyler

(36) şiddetle tahrik: harekete getirme

(37) hal-i dehşet istimâl: o dehşet ânı

(38) sübyan: çocuklar

(39) munzam: katılır

Tahterevalli, masonik ritüelin bir parçası değildir, 19. yüzyıl başında bir Fransız locasının icadıdır; bu loca "büyük gösteriler" halinde düzenlenen tekris törenleriyle isim yapmıştı. **Ferâmuşhâne'nin bu konudaki yorumu ise kurucusunun masonik geleneği, İslâm'ı ve tasavvufu birleştirme tasarısına tamamen uygundur:**

Felek-i tahkik (gerçek gök katları) adı verilen bir **nerd-bân** (merdiven) yerleştirilir; merdiven tam ortasından bir ayağa dayanır. Adaydan merdivene tırmanması istenir ve ortasına geldiğinde alt taraf yukarı kalkarken üst taraf da aşağı iner. Aday da "*felek-i tahkik*"e olduğunu ve *makam-ı kâb kavseyn'e* [Mirac gecesindeki gibi yakın olma; Hz. Muhammed'in olduğu kadar Allah'a yakın olma] ⁽⁴⁰⁾ eriştiğini hayal eder.

Böylece Masonların sonsuz merdiven deneyimi, Hz. Muhammed'in yaşamının en zengin ve önemli bölümlerinden birinin yansıtılmasını da sağlar; Kuran'da söylendiği gibi, Cebrail tarafından arşın en yüksek katlarına çıkarılan Hz. Muhammed, Allah'a daha önce kimsenin olmadığı kadar yakınlaşıp, "kâb kavseyn ⁽⁴¹⁾" mesafesine kadar (iki yay kadar yahut daha az) gelmişti. Sonsuz merdivene verilen "felek-i tahkik" ismi de, arş'ın insanı tanrılıktan ayıran yüksek katlarını ima eder. Kuran'da "kâb kavseyn" makamı Necm Sûresinde (53/3 -10) içinde şu ayetler yer alır:

"Kendisine vahy edilen vahyden başka bir şey değildir. Ona, müthiş kuvvetleri olan öğretti; üstün akla sahipti. Doğrulup dikildi. Kendisi yüksek ufukta iken, sonra iyice yaklaştı ve sarktı. İki yay kadar, yâhut daha az kaldı. Allah'ın kuluna vahyettiği kuluna vahy etti." ⁽⁴²⁾

Bu sûrede anlatılanlar daha sonraki hadislerde bir mirac ve mucize olarak kabul edilmiştir. Bu mucize tasavvufta "vecd"⁽⁴³⁾ deneyimin ilk örneğidir. Bu örneğe "Sonsuz Merdiven"den daha iyi bir sözcük seçile-

(40) *kâbe kavseyn: Allah'a Mirac gecesinde Hz. Muhammed'in olduğu kadar yakın olma; ok çekilen bir yayın beraberliği gibi; Kâb, de yayın kabzasıyla giriş mahallisi olan iki köşe aralığına denir.*

(41) *kâbe kavseyn: Ok atılırken yayın elle tutulan ortasıyla sağlı sollu arasındaki mesafeyi ifade eden Arapça bir terkiptir. Ancak bu kurb (yakınlık)'un zatî değil, sıfatî olduğu da kaydedilir.*

(42) *53 Necm Suresi, Ayet 3 -10, Süleyman Ateş, Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali*

(43) *Vecd: Bulmak anlamındadır; salikin zorlaması, istemesi olmadan kalbe gelen hale vecd denir.*

mezdi. Ferâmuşhâne'nin bu sözcüğü, terazi ve tahterevalliye niye tercih ettiği anlaşılmaktadır. Nitekim Müslümanlar ve tasavvuf konusunda bilgili olanlar, sonsuz merdivenin miraca, Hz. Muhammed'in göğe çıkışına gönderme olduğunu hemen anlarlar. Zaten "miraç" da çoğunlukla "merdiven" diye çevrilir.

Ferâmuşhâne, adayın bu sonsuz merdivenin en üst noktasına, "felektahkik"e ulaştınca "kâbe kavseyn" makamına ulaştığını belirtir. Makam, tasavvufun en önemli terimlerinden biridir ve manevî tekâmülde bir aşamayı ifade eder. Bu da, Ferâmuşhâne'nin, Kuran'ı tasavvufi ve mistik okuyup algıladığını doğrular. Sembol buradaki rolünü mükemmel oynamakta, erişilmez diye belirlenen hakikatle arasında bağ kurmaktadır. Ayrıca sonsuz merdiven Ferâmuşhâne'de, masonik geleneğin kendisine atfettiği kavrama (arınmada kullanılan "hava" elementi) değil, sözle ifade edilemez nitelikte bir tasavvuf deneyimine gönderme yapar.

Ferâmuşhâne'ye kabul töreni sona ermemiştir ve sonsuz merdiven sınavı tamamlanır tamamlanmaz aday başka bir salona sürüklenir ve kapıya vurması istenir. Yeni salona geçmesine izin verilmeden önce birçok soru yöneltilir. Ferâmuşhâne üyeleri adaya kim olduğunu ve niye bu kapıyı çaldığını sorarlar. Aday, "**Medine-yi ilm**"i ⁽⁴⁴⁾ *aramaya çıkmış bir âdem-i sahrâi* ⁽⁴⁵⁾ olduğu cevabını vermelidir. Hz. Muhammet'in çok iyi bilinen şu hadisine örtülü bir gönderme fark edilmektedir: "*Ben ilim kentiyim, Ali de onun kapısıdır.*" ⁽⁴⁶⁾ Bu hadis, tasavvuf ve fütüvvette olduğu kadar Anadolu'da da iz bırakmıştır. Bilim kenti arayışı, Ferâmuşhâne'ye kabul töreninin yapısını belirleyen unsurdur. Oysa Masonlukta aday "*nur*" peşinde; Ferâmuşhâne'de ise aday "*bilim kenti*" peşinde koşar. Ferâmuşhâne, masonik bir yapıyı ve benzer tören usullerini korurken, tekris töreninin örgüsünü Müslümanlık sembolik ve alegorik bir evren içine oturtmuştur.

Doğru cevabı veren aday yeni bir salona sokulur. Zemine rasgele serpiştirilmiş tahta parçaları üzerinde yürüdükten sonra, oturması için bir iskemle tutulur. Aslında bir meclisin huzurundadır, ama gözlerindeki deri bağ karşısındaki kişileri görmesini engellemekte ve kendini yalnız sanmaktadır. Bir kez daha ölümle tehdit edilir ve ancak yardım

(44) *Medine-yi ilm: Bilim Kenti*

(45) *âdem-i sahrâi: çöl insanı*

(46) "*Ena medinetü'l-ilm ve Ali babuha*": *Ben ilim kentiyim, Ali de onun kapısıdır.* (Hz. Muhammed'in hadisi)

görürse geçebileceği tehlikelerle dolu bu yol hakkında uyarılır. Tedbirli davranmaya yönelik bu çağrılar da masonik tekris törenine özgüdür; adayın sembolik olarak cesaretini kırmak ve çok güç bir deneyim yaşamakta olduğunu bilincine varmasını sağlamak gerekir.

Adaydan, en son olarak, kendisine önerilen üç sınavdan birini seçmesi istenir: tabancayla vurulmak, bir uçuruma atılmak veya yakılmak. Bir an önce cevap vermesini sağlamak için yüzünün etrafında ışıklar dolaştırılır, böylece aday, kendisini yakmak için hazırlık yapıldığını hayal eder. Törenin bu bölümünün, üyelerin sınavı sadece sembolik düzeyde yaşamadıkları, bu nedenle sınavın çok büyük bir yer tuttuğu gizli cemiyetlere özgü olduğu anlaşılıyor. Bunu izleyen törenler yine de masonik "yolculukları" ve elementler yoluyla yapılan arınma işlemlerini hatırlatır. Bir mahzene veya uçurumu sembolize ettiği varsayılan başka bir salona doğru sürüklenen aday yine tehditlerle karşılaşır. Geçmekte olduğu sınavın şayet korkarsa ölümüne neden olabileceği bildirilir. Ferâmuşhâne'de hazır bulunan üyeler, gözü bağlı olarak körlemesine ilerleyen adayı kaygılandırmak ve yolunu şaşırtmak için ellerindeki her olanağı kullanarak gürültü yaparlar; geleneksel olarak tahta aletler yere sürülür ve duvarlara taş atılır. Bir kez daha oturması söylenen aday, nihayet "*bilim kenti*"ne geldiğini öğrenir. Aday Ferâmuşhâne ilkeleri üzerine bir söylevle ödüllendirilir. **Birlik-Özgürlük-Eşitlik** (47) olan bu ilkeler 23 Şubat 1848'de Fransa Maşrık-ı Âzamı'na bağlı masonların ilkesi olarak kabul edilmiş Fransız Devrimi'nin üçlemesine "Özgürlük, Eşitlik-Kardeşlik" benzer. Tekris sona erer ve adayın gözlerindeki bağ çıkartılır; geleneklere göre üyelerin her biri, hoş geldin işareti olarak, gelip elini sıkar.

Ferâmuşhâne'deki toplantı masonik modele uygun biçimde sona erer. Halife (48) yeni üyeye bir alâmet-i şinâsî (49) iletir. Daha sonra yeni üyeden aidatını ödemesi istenir. Cemiyetin esrarını faş etmemeyi de taahhüt eder ve yeni üye "Kardeş" (50) unvanını da alır. İki Ferâmuşhâne üyesi (Muhakkik) belli el işaretleriyle birbirlerini, Masonların *catéchisme* (51) adını verdikleri işlemde esinlendiği açıkça belli olan

(47) *Birlik (Cemâat) - Özgürlük (İhtiyar) - Eşitlik (Müsâvat)*

(48) *Halife: Meclisin başkanı veya temsilcisi*

(49) *alâmet-i şinâsî: kendisini tanıtmaya işareti*

(50) *Kardeş: ihvan*

(51) *Catéchisme: soru-cevap yoluyla masonik bilgi alma*

ve tören sırasında sembolik biçimde aktarılıp "oylanan" bilgilerin didaktik biçimde birleşimini yapan bir ritüele göre sorgularlar: "*Hangi halktansınız?*" sorusuna, Ferâmuşhâne üyesi şu cevabı verir: "*Bir zamanlar babam göçebeydi ve çöllerde yaşıyordu. Bugün ben bir kentliyim.*" Daha sonra yaşadığı kentin adını vermesi istenir. Ferâmuşhâne üyesi şu cevabı verir: "*Medine-yi ilm*"de. Orada yaşamayı neden seçtiği sorulur: "*Çünkü orada Birlik, Özgürlük ve Eşitlik (cemaat, ihtiyaç ve müsavat) var.*" cevabını verir.

2/3 - Mecma'a-i Âdemiyyet ve Câ'm'i-yi Âdemiyyet

Kurucusu Malkum Han İran'dan sınır dışı edildikten sonra, Ferâmuşhâne örgütü dağıldı. Malkum Han arkasında bir anlamda ardılı olan **Mecma'a-i Âdemiyyet** ⁽⁵²⁾ isminde yeni bir örgütlenme bırakmıştı: yine masonik esinli olan bu cemiyetin işleyiş şekli ve tören usulleri basitleştirilmişti. İran'ın ilk carbonaro⁽⁵³⁾-masonik örgütü Mecma'a-i Âdemiyyet'tir. Bu örgüt 1868 yılı sonunda dağıtılmış ve Mirza Abbas Kuli Han (1896 -1939) tarafından 1904'te kurulan **Câ'm'i-yi Âdemiyyet** ⁽⁵⁴⁾ tarafından devr alınmıştır. Kurucusu olan Kuli Han, Londra'da sürgünde bulunan Malkum Han'a çok bağlıdır. Kuli Han, Malkum Han tarafından kurulmuş olan Ferâmuşhâne ve Mecma'a-i Âdemiyyet ile aynı amaçları taşıyan, ama farklı bir çerçevede gütmektedir. Ferâmuşhâne'den hafifletilmiş bir şekilde devraldığı masonik usullerini reddederek Masonluktan hissedilir ölçüde ayrılır. Ferâmuşhâne'nin tasavvufu, masonik sembolizmayı ve İslami geleneği birleştirmek yönündeki çabalarını da sürdürmez. Câ'm'i-yi Âdemiyyet 1906 meşrutiyet döneminde çok etkin bir rol üstlenmiştir. Hatta 1907'de Şah Muhammed Ali de Kuran'a el basıp yemin ederek örgüte katılmıştır. Liberal fikirleri, evrensel bir etik anlayışı yayan cemiyet, mevcut tüm dinlere saygı göstermekle birlikte zahiri şekillerini

(52) *Mecma'a-i Âdemiyyet: İnsanlık Birliği*

(53) *Carbonaro (Karbonariler): 18. ve 19. yüzyıllarda Fransa ve İtalya'da etkinlikler göstermiş, politik nitelikli amaçlar güden gizli örgütlerden birinin üyeleri. Amaçları ve ilkeleri salt politik olmasına karşın 19. yüzyılda Karbonariler Örgütü'nü Masonlukla özdeşleştirenler çıkmıştır. Kuşkusuz bu savlar dayanaklıdır. Karbonariler sisteminin en ilginç yönlerinden biri, herhangi bir merkezi yönetim organı olmamasıydı. 19. yüzyıl ortalarına gelindiğinde artık Karbonarilerin varlığından söz edilmez olmuştur. Bazı kimseler Karbonariler ile İttihat ve Terakki Cemiyeti arasında varsayımsal bağlantılar kurmuşlardır.*

(54) *Câ'm'i-yi Âdemiyyet: İnsanlık Cemiyeti*

kesinlikle küçümser. Kuli Han'ın oğluna göre Câm'i-yi Âdemiyet'in dört amacı vardır ⁽⁵⁵⁾:

- Ulusal kalkınmayı başarmak için toplumsal etkinliği kullanmak;
- İnsan aklının gelişmesini sağlamak için bireysel özgürlüğü elde etmek;
- Dinine ve soyuna bakmaksızın herkes için eşitliği yasal yoldan tesis etmek;
- Her yurttaşta saygınlığını geri kazandırmaktır.

1907 Meşrutî devriminden sonra yapılan bir polis operasyonunda Câm'i-yi Âdemiyet'e ait bütün belgelere el konur. Gerek Şah, gerekse nazırları bu belgeleri okuma olanağı bulurlar. İktidar ve saray liberal güçlerle ve yeni meclisle yakınlaşmanın gereğine inanır. Bu cemiyetin kendi çıkarlarına hizmet edebileceği ve birçok üyesi mebus olduğu için, meclisle aralarında bir köprü oluşturabileceği kanısına varırlar. Bu nedenle yüksek rütbeli memurlar, saray erkânı ve bizzat Şah tekris olurlar. O zaman Câm'i-yi Âdemiyet son yılında "yarı-gizli" olarak çalışır ⁽⁵⁶⁾. Sır saklama önemini yitirir ve ortadan kalkar. Bu sırrı besleyen gizli cemiyetin tek amacı "*iyi insanların hepsinin ortak çıkarı*" olan "*evrensel ve ittifaklar ittifakı bir cemiyet*"e dönüştürmüştür. 1908'de Meşrutîyet tarafından yürürlükten kaldırılır, Meclis bombalanır ve mebuslar kovalanır. Câm'i-yi Âdemiyet, karşı devrimci çalkantı içinde ortadan kalkar.

Tekris töreni yemin etmeye ve tanıtıcı işaretlerin aktarılmasına indirgendiğine göre, gerek Mecma'a-i Âdemiyet'in, gerekse Câm'i-yi Âdemiyet'in yapısı para-masonik türdendir. Malkum Han, Mecma'a-i Âdemiyet'te Ferâmuşhâne'nin tören ilkelerini en basit ifadesine indirger, ama İslâmi bir kültür anlayışı içinde çerçeveyi korur. Her iki örgütte de adayın 'medine-i ilm'i arayış yoluna çıktığı varsayılır. Meclise de, Medrese-yi Âdemiyet ⁽⁵⁷⁾ adı verilir. Ama Ferâmuşhâne'de bu arayış, masonik tekrisin seyahatlerinden ve sınavlarından esinlenen zengin tören usullerinin merkezinde yer alırken, Mecma'a-i Âdemiyet'te ancak sembolik içerikli cümleler şeklinde varlığını sür-

(55) *Ervand Abrahamian, Iran between two Revolutions, Princeton, Princeton University Press, 1983*

(56) *Yarı-gizli bir cemiyet: nîme alenî*

(57) *Câm'i-yi Âdemiyet'te Meclise de: Medrese-yi Âdemiyet adı verilir.*

dürür. Bu cümlelere cemiyetin genel nizamnamesinin⁽⁵⁸⁾ ilim arayışı⁽⁵⁹⁾ başlığını taşıyan bir paragrafında da rastlanır: "*İlimin güneşi Soylu Kent (Medine-ilm)'te bulunur. İnsanlığın kaydettiği ilerlemenin⁽⁶⁰⁾ doruğu Soylu Kent'e ulaşmaktadır. Kimse, âdem⁽⁶¹⁾ olmadıkça, "medine-i ilm" in güneşini göremez.*"⁽⁶²⁾

"Medine-i ilm" deyimi aynı zamanda Mecma'a-i Âdemiyyet'in merkezini ifade eder. Mecma'a üyeleri üç sınıfa ayrılmıştır:

- **Hâdi**⁽⁶³⁾: Hâdi, Mecma'a'nın iç ve dış idaresiyle uğraşır; bu makamda Malkum Han bulunmaktadır.
- **Emin**⁽⁶⁴⁾: Emin'ler bir meclisi (câmi) yönetmekle görevlendirilmiştir. Emin, âdemleri haftada en az bir kez toplar. Mecliste ele alınan konular ve ileri sürülen görüşler ilim ve insanlık dışına çıkmamalıdır. Üye olmayanlara hiçbir sır fâş edilmemelidir.
- **Âdem**⁽⁶⁵⁾: Bir mecliste 12'den az veya 260'dan fazla üye bulunamaz.

Bir aday Mecma'a'ya kabul edilmek için üç şartı yerine getirmelidir: İrtibat, ikrar ve taahhüt. Birinci şartın gereği, "âdem"den olan her adayın bir "emin" in yönetimine girmesi ve onun adını izin almadan hiç kimseye açıklamamasıdır. İkinci şartın gereği, "emin" in huzurunda kendisinin bir "âdem" olduğunu kabullenmektir⁽⁶⁶⁾. Üçüncü şart bir taahhütname imzalanmasını ve Mecma'a'nın kurallarının ve programının kabul eylediğinin beyanını kapsar. Aynı zamanda aday meclislerde gördüklerini dışarıya asla açıklamama sözü verir. Yeni üyeyi kabul eden "emin", ona yemin ettirmek ve taahhütnamesini imzalatmakla yükümlüdür. Yemin metnine göre:

"Aday, her zaman bir âdem olacağına ve kutsal meclisin kendisine şifahen ve tahriren⁽⁶⁷⁾ bildireceği tüm Mecma'a-i

(58) genel nizamnamesi: usûl-i âdemiyyet

(59) ilim arayışı: taleb'i ilm

(60) İnsanlığın kaydettiği ilerleme: terakki-yi âdemiyyet

(61) Âdem: cemiyet üyesi

(62) İsmail Râ'in, Ferâmûshâne ve Frâmâsûnrî der İran, Cilt 1, Tahran, 1968

(63) **Hâdi**: rehber, doğru yolu gösterenler

(64) **Emin**: güvenilir kişiler

(65) **Âdem**: Mecma'a'nın (meclisin) üyeleridir

(66) "men ikrar mikünem ki âdem bestem": bir âdem olduğumu ikrar ediyorum

(67) Şifahen ve tahriren: sözlü ve yazılı

Âdemiyyet görevlerine uyacağına ve bunları yerine getireceğini, bu kutsal yerde (68), Hüdâvend-i âlem (69)'in, ervâh-ı enbiya-yı mürselîn (70)'in huzurunda, samimiyyet ve doğrulukla"

ant içer ve sözünü tutmazsa, tek ve benzersiz Tanrı tarafından sonsuz kadar reddedilip lanetleneceğini belirtir. Başlıca "Âdemiyyet görevleri"; kötülük yapmaktan kaçınmak, iyilik yapmak, istibdada karşı mücadele etmek, birlik ve bilim peşinde gitmek, Âdemiyyet ilkelerini yaymak ve örgütü korumaktır.

Mecma'a-i Âdemiyyet'e giren yeni üye yemin ettikten sonra alâyim-i müşahhasa ve rumûz-ı mahsus (71) alır; ayrıca kendisine bir "**leys**" parolası bildirilir. Mecma'a üyeleri birbirlerini bu parolanın yardımıyla tanırlar. Paroladaki harflerin sayısal değerlerinin toplamının "yüze eşit olduğu", bunun da bir sembol olduğu belirtilir. İki Mecma'a-i Âdemiyyet üyesi karşılaştığında, tekbir getirirler:

- "*Ya Allah, Allahüekber vahide*",
- Sonra içlerinden biri sağ eliyle sol elinin işaret parmağını tutar.
- Eğer öteki kişi de Mecma'a üyesiye Kelime-i Şahadet'le cevap vermesi gerekir:
- "*Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü*",
- sonra da sol eliyle sağ elinin işaret parmağını tutar.

İslâma çok sık gönderme yapılır: nizamnamenin "**âdem bilgisi**" maddesinde şu formüller kaydedilmiştir: "*La ilahe illallah*" diyen kişi âdemi bilir; "*Ya Allah*" diyen kişi âdemi bilir. Bir başka maddede; "*Şeriat-ı Huda'ya aykırı olan her şey Âdemiyyette aykırıdır*" ibaresine rastlanır, Âdemiyyet "dinin savunucusu"dur.

1904'de Mecma'a'nın yerini alan Mirza Abbas Kuli Han başkanlığındaki **Câm'i-yi Âdemiyyet**, Malkum Han'ın oluşturduğu nizamnameye uymak zorundadır. On iki üyeli bir idare heyeti tarafından yöneti-

(68) kutsal yerde: Mecma'a-i Âdemiyyet

(69) Hüdâvend-i âlem: Tanrı'nın yarattığı dünya

(70) ervâh-ı enbiya-yı mürselîn: gönderilmiş peygamberlerin ruhlarının

(71) alâyim-i müşahhasa: ayırt edici işaretlerini; rumûz-ı mahsus: özel simgesel işaretlerini

lir. Tahran'da dört cami (72) vardır; bunlara Mecâm'i-yi erba'a (73) denir. Tekris töreni Malkum Han nizamnamesi (74) üzerine bir yemin ve bunun yazılı bir taahhütnameyle onanması etrafında kurulmuştur. Ayrıca cemiyetin iki üyesi yeni gelene kefil olmalıdır. Mecma'a'da olduğu gibi parolalar konusunda Arapça harflerin (Ebcet) sayısal değerlerine başvurulur. Örneğin Kuli Han resmi belgeleri, adının sayısal değeri olan 131 sayısıyla imzalar. Üyeler birbirlerine, Ahi loncalarından türemiş bir terim olan ihvan (kardeş) diye seslenirler.

Avrupa Masonluğu İran'a 1907'de, Fransa Maşrık-ı Âzamı'na bağlı **Réveil de l'Iran** (*Bîrârî-yı Irân: İran'ın Uyanışı*) Locasıyla yerleşmiştir. 1907'de Réveil de l'Iran Locasında tekris edilerek Mason olmuş Muhammed Tebâtebâ'î tarafından kurulan Encümen-i Mahfî (75), dini inançları ne olursa olsun (Zerdüştî, Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman) tüm İranlılara açıktır; aday inandığı kutsal kitap neyse ona el basarak yemin eder. İran Locasından bazı Masonlar, Câm'i-yi Âdemiyet'in atası olan Malkum Han'ın Ferâmüşhâne'sinin hiçbir Avrupa obedi-yansı tarafından kurulmadığı için masonik meşruiyeti olmadığını belirtirler.

4 - Encümen-i Uhuvvet

İran tasavvufunun önemli siması Safi Ali Şah (ö. 1899) "Tarikat-ı Safi'alişâhî (76)"nin müritlerinden olan Kaçar hanedanından İranlı liberal Zahirüddeve'nin (ö.1924) Tahran'da kurduğu, Masonlukla tasavvufun bulunduğu bir başka cemiyettir. Tüm toplumsal sınıflardan İranlıları ve liberal düşünürleri çevresinde toplayan Safi Ali Şah'ın yönettiği ve kendi adıyla tarikat, diğer tarikatların çoğu gibi, gizli kapaklı bir örgütlenme olmasa da, Safi'alişâhiyye siyasal nedenlerden ötürü öyledir, çünkü şeyhin söyleminden çok etkilenen şah muhalifleri de bu tarikata gidip gelmektedir. Şeyh doğal olarak tasavvuf yolunu söylemektedir, ama aynı zamanda tüm insanların eşitliğini, kardeşliği ve özgürlüğü de savunmaktadır ki, bu fikirler bir "doğu despotizmi" ilkesinde belli bir cazibe merkezi oluşturur. Kimliği ve karizması saye-

(72) Cami: Meclis

(73) Mecâm'i-yi erba'a: Dört Meclis

(74) Malkum Han usûl-i Âdemiyet: nizamname

(75) Encümen-i Mahfî: Gizli Cemiyet

(76) Safi'alişâhî: İran'ın en büyük sufi tarikatlarından Nimetullahiyye'nin koludur.

sinde Saray'ın içinde, yüksek görevliler ve devletin reforma ihtiyacı olduğuna inanan aydın şehzadeler arasında bile müritler edinir. Bunlar gizlice Safi'alişâhiyye toplantılarına katılır ve daha sonra Encümen-i Uhuvvet'i doğuracak çekirdeği oluştururlar. Bu çekirdeğin içinde, Şehzade Seyfüddevle ve Anderson Nizamnamesi diye bilinen Masonluğun temel yasalarını ileride Farsçaya çevirecek olan mabeyin kâtibi Mirza Nasrullah Han da vardır. Bu aydın düşünürler topluluğu bir anlamda Safi'alişâhiyye bünyesinde bir iç halka oluşturmaktadır ve ona gizli niteliğini veren de budur. "Sözle ifade edilemez" herhangi bir sırrı koruma kaygısı değil, güvenlik gerekleri bu gizliliği zorunlu kılmaktadır. Diğer üyeleri de bir araya getiren toplantılara gelince, bunların "gizli" değil, "açık" yapıldıkları düşünülebilir. Tanınmış bir cemiyet içinde böyle gayriresmi bir çekirdek oluşması bu liberaller topluluğuna belli bir meşruiyet kazandırır ve Şah da onları desteklemeye başlayınca düşüncelerini 1899'da kamuoyuna açıklamaktan çekinmezler.

Kızıyla evlendiği Şah Nâsireddin (*saltanat: 1848 -1896*) tarafından şeyhin faaliyetlerini soruşturmakla görevlendirilen Zahirüddevle onun çekiciliğine kapılır ve müridi olur. Mistik bir zihniyete sahip olduğu için önce bu dünyadan el etek çekerek yaşamayı düşünür ve dervişlerin geleneksel başış çanağı (*keşkûl*) elinde, ilahîler söyleyerek Tahran sokaklarında dolaşır. Ama Safi Ali Şah onu tam tersine bu dünyada kalmaya ve tarikata ancak bir prens ve devlet adamının yapabileceği hizmetleri yapmaya teşvik eder. Şeyh, Zahirüddevle'nin ruh yüceliğinin hakkını teslim etmek amacıyla, onun adını değiştirip Safâ Ali Şah (*Safâ= saflık, temizlik*) adını verir ve manevi mirasçısı yapar.

Safi Ali Şah 1899'da ölünce onun yerine geçen Zahirüddevle tarikata, halka açık bir boyut vermeyi kararlaştırır. Zaten Nâsireddin Şah 1896'da öldürülmüştür ve yeni hükümdar Muzaffereddin Şah (*saltanat: 1896 -1907*) reformlardan yanadır. Hatta Zahirüddevle yeni şah-tan o güne dek gizlice toplanan Safi Ali Şah müritleri topluluğunun Encümen-i Uhuvvet adıyla resmen kurumlaşmasına izin veren bir فرمان alır. Encümen-i Uhuvvet toplantıları Zahirüddevle'nin evinde yapılır. Ayrıca tarikat bir zamanlar Safi Ali Şah'ın ikamet ettiği, şimdi de türbesinin bulunduğu bir mekânda zikir ve dua meclisleri düzenlemeye devam eder.

Bu durum, Safi'alişâhiyye'nin tek kişi tarafından yönetilmekle birlikte iki yüzü bulunduğu da işarettir; bu yüzlerden biri züht ve te-

fekkür (*sırrî yüz* = gizli), diğeri de toplumsal ve siyasi (*alenî yüz* = açık) eyleme dönüktür.

İran'da, yeni hükümdar olan Muhammet Ali Şah (*saltanat: 1907 - 1909*) liberallere düşmandır. Encümen-ı Uhuvvet bu dönemde Fransız Masonluğuna yakınlaşır; Ferâmuşhâne, Mecma'a-i Âdemiyet ve Câm'i-yi Âdemiyet gibi İran'ın paramasonik cemiyetlerinin çok sayıda üyesi Encümen-ı Uhuvvet'i kendi masonik tecrübelerinden faydalandırmışlardır. Buna karşılık Zahirüddeve, İran'da 1907'de kurulan Fransa Maşrik-ı Azamî'nin **Réveil de l'Iran** (İran'ın Uyanışı) Locasının celseleri onun konağında toplanır. İran'daki meşrutî deneyime son veren Muhammet Ali Şah'ın parlamentoyu topa tutturup birçok mebusu idam ettiği 1908 karşıdevrimci olayları sırasında Zahirüddeve'nin konağının yağmalanmasının ve yıkılmasının asıl nedeni Masonların toplantı yeri olmasıdır. Gelişmeleri önceden haber alan Loca, arşivini toparlayıp Fransız sefaretine taşımaya vakit bulur. Bazı İranlılar hem Encümen-ı Uhuvvet ve hem de Réveil de l'Iran Locasına üyedir. Zahirüddeve, Encümen-i Uhuvvet ve Safi'alişâhiyye'nin temsil ettiği iki geleneğin kesişme noktasında yer alır: toplumsal özgürlük ve mistik Allah arayışı...

Encümen-ı Uhuvvet gizlilik niteliğini yitirir, ama tasavvufî bir tarikat olarak "sözle ifade edilemeyen sırrı" sürdürür; Safi'alişâhiyye'de yürürlükte olan ve Zahirüddeve'nin Encümen-ı Uhuvvet'te kural olarak benimsediği *Usûl-i şeşgâne'de* (altı ilke usulü) bu sır yanı çok açık bir biçimde belirir. Bu ilkelerden biri *kitmân-ı sırrullâh*, "Allah sırrının gizlenmesi"dir; Zahirüddeve tasavvuf hakkındaki bir söyleşide özür dileyerek bu nokta hakkında konuşamayacağını belirtir.

Soru: "*Kitmân-ı sırrullâh*"tan murad edilen nedir ve bunun hududu nedir?

Cevap (Zahirüddeve): Bu sorunuza cevap veremeyeceğim için beni affedin, çünkü eğer cevap verirsem "*Kitmân-ı sırrullâh*" ilkesine uymamış olurum.

Encümen-ı Uhuvvet'te bazı hususlar Masonluğa benzer; her üyeye dağıtılan ve hepsinin hem üstünde taşıyıp hem de kimseye göstermemesi gereken "Cemiyet Nizamnamesi" (*Meramname*) buna bir örnektir. Meramname, ahlâk ilkelerini ve zikirleri, uhuvvet öğütlerini ve sırrı koruma gereğini hatırlatır. Masonların nişanlarının üzerine koydukları, örgütlerinin levha ve diplomalarının özel sembol ve bu sembollerin -mala, pergel, gönye- ya tek başlarına ya da sembolik resim olarak

toplucu çizildiklerini belirtir. Daha sonra da, Zahirüddeve'nin Encümen-ı Uhuvvet'in sembolü olarak; küçük derviş baltasını (*teberzîn*), sadaka çanağını (*keşkûl*) ve *tesbih*'i seçtiğini ve bu simgeleri bir *Üçgen* biçimde birleştirdiğini ekler. Encümen-ı Uhuvvet'in yayın politikasıyla ilgili olup; 1905 -1906'dan başlamak üzere *Mecmû'a-yi ah-lak* adı altında bir dergi çıkarmıştır. Bu derginin temel ilkesi tıpkı Masonlardaki gibi dinsel ve siyasal sorunlara asla karışmamaktır.

Encümen-ı Uhuvvet ile Masonluk arasındaki yakınlık Zahirüddeve'nin 1924'teki ölümünden sonra da, belli bir modernizm adına bazı sufi geleneklerinin reddedilmesine paralel olarak iyice artar. 1978-79'daki İslâmî devrim sırasında yasaklanıp dağıtılan Encümen-ı Uhuvvet, günümüz İran'ında başka bir adla ve yeni bir yaşam sürdürmeye başlamıştır. (77)

Sonuç

Malkum Han'ın tasavvufa verdiği hatırı sayılır yer, onun bir mistik anlamı içerdiğini taşımamaktadır. Tasavvuf bundan daha kapsamlı bir olgudur. Ama onun reformculukla, özellikle de meşrutiyetçilikle İslâm'ı uzlaştırma tasarısı içinde tasavvufun bir yeri vardır. Malkum Han modernitenin İslâm'ın temellerine aykırı olmadığını göstermeye çok önem verir. Ama İslâm ve tasavvufa aynı zamanda ve esas olarak Malkum Han'ın tasarısının araçları diye bakılmaktadır. Malkum Han her şeyden önce bir "**insaniyet dini**"nin yandaşıdır; bu "din", Yahudileri, Hristiyanları, Müslümanları ve paganları orta yola sokacak Rousseau'nun "**doğa dini**"ne benzetilebilir. Malkum Han, "bu dini yayma yolunu seçer", çünkü İranlılara Batılı fikirleri daha kabul edilebilir dini bir çerçeve içinde aktarma olanağını vereceğini düşünmektedir.

Malkum Han'ın Ferâmuşhâne'ye soktuğu İslâm ve tasavvuf sembolizmasına yönelik algılamasının, aslında o sırada Fransa Maşrık-ı Âzamı'na bağlı ve çoğunluğu laik ve dinsiz olan Fransız Masonlarınca da bir karşılığı vardır. Bu obediyanın masonik tören usullerine göre Yahudi ve Hristiyan gizemciliği derinlemesine nüfuz etmiştir. Onlar Hristiyan kökenli masonik sembolleri ilerlemenin, bilimin veya mükemmel toplumun alegorileri olarak görürler. Gerek Hristiyanların

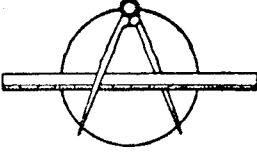
(77) M. Van den Bos, *Mystic Regimes*, Böl. III, IV, V, VI "New Mystic Regimes, 1900 - 1941"

gerekse Müslümanların vahy edilmiş bir hakikat gördükleri bu sembolik dil, "başkaları için de felsefi ve ruhani spekülasyon aracıdır. Değişen sembol değil bakıştır". İslâmiyet'in özelliği, iki bakışın bir arada var olabilmesi ve aynı zamanda bir sufi de olabilen reformcunun, mutlaka bir mistik olma zorunluluğu bulunmamasıdır. Avrupa'da 19. yüzyılda ve 20.yüzyıl başında mistik masonun yalnız ve tecrit edilmiş bir kişilik olduğu bu görüntüsüne daha ender rastlanır.

Ferâmuşhâne, İslâmiyet'te "**Müslüman Masonluğu**" adı verilebilecek olgunun kurulması yönünde ilk denemedir. Ferâmuşhâne'de gözden geçirilmiş de olsa, masonik yapı ve tören usulleri ağırlığını korur. Ferâmuşhâne açıkça İslâm kültürü çerçevesine oturursa ve masonik sembollerle mizansenlerin çoğu (tehditler, taşlamalar, sonsuz merdiven, ateş) yeni bir gönderme yapsalar bile, genelde her inisiyatif cemiyetin dayandığı, özelde de Masonluğun dayandığı temel ilkeye uymaktadır:

"Masonlukta anılan "**nur**" ve Ferâmuşhâne'de anılan "**bilim kenti**" arayışıyla sembolize edilen, "**Cehalet**" halinden "**Hakikat**" haline geçmektir."

AYNA İLE YÜZLEŞMEK

Berk YÜKSEL

FACING THE MIRROR

This study was made on "mirror" which has a very important meaning for all Free Masons. In this article, the author explores the ethymology, historical background and symbolism of the Mirror. Also the study explains the deeper meanings of "Mirror" according to Masonic literature. It explores the "enlightenment" after facing the mirror. This study briefly expresses different views about knowing ourselves.

Ayna; sözlükte ışığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilâlı ve sırlı cam olarak geçer. Ayna, Farsça demir anlamında **ayen**'den türeme **ayine**'den gelir. İnsanların çoğu günün önemli bir bölümünü karşısında geçirdiği aynaya nasıl bakmaktadır? Kılıfı mı görmektedirler, yoksa

ÖZ'ü mü? Kab'a mı özenirler, içindeki ruha mı? Maalesef çoğunluk şekilde uğraşmakta, düşünmeden dış yüzüyle oyalanmak ile yetinmektedir.

Ayna nedir? Saydam bir camın arkasındaki "**sır**" denilen ve çok ince metal bir tabakanın sürül-

mesinden elde edilen bir âlet. Sır, bazı nesnelere parlaklık verir, onları dış etkilerden korur, sızmalarını önler. Türkçemizde, küp parlaklığını yitirdiğinde, "kübün sırrı dökülmüş" deriz. Peki, aynanın sırrı dökülmüş ise, kendimizi aynada seyredebilir miyiz? Sır olmazsa, ayna olur mu? Ayna olmazsa, kendimiz olur muyuz? Bugün pek çok kişi aynaya maddi anlamda güzel görünmek için bakıyor olsa da, kendi manevi güzelliklerini, derinliklerini görebilmek için aynaya bakmak insanı heyecandırır. İnsana kendisini ve insan olanı gösteren aynadaki sır, herkese söylenemeyen şeydir; gizli bir hakikattir. Dolayısıyla her varlık bir sırdır. Sır olduğunu bilen; sırlanan ve sırlarıyla ayna olabilen bir varlık, hem Hakikat'in aşkıyla yanar, kavrulur, hem de O'nun rengine bürünür.

Her ayna üç farklı temel öğeden meydana gelir:

Birincisi, bizzat aynanın kendisidir.

İkincisi, aynaya yansıtılan bedenin veya cismin şekillenmiş suretidir.

Üçüncüsü, suretlerin aynada yansımalarından meydana gelen görüntüleri, yani suretleridir.

Ayna, operatif kökenli olmamakla birlikte; spekülâtif Masonluğa Kıta Avrupası kanalıyla inisiyatif- ezoterik kurumlardan aktarılan bir semboldür. Bunun için de Anglosakson ve Amerikan Masonluğunda pek bilinmez. Aynı tefekkür hücresi gibi...

Tefekkür Hücresi'ndeki ayna, kendini çözmek, gerçeği görmek isteyen insanın, bizzat kendi kendisini görüp tanımasına yardımcı olan hakikat aynasıdır. Bu aynanın bir benzeri de Mabelin Doğusu'nda yer alan, her insanın gönlündeki Her Şeyi Gören Göz; vicdanın ve Tanrı'nın gözüdür.

Tekâmülün ilk aşaması nefsini bilmek", ikinci aşaması "nefsine hâkim olmak" tır. Bu hem aynanın görüntü vermesi, hem de yansıyan görüntünün yorumlanmasını sağlar. Ama bu aşamaların bilincine erişebilmek için aynayı ve gönlü iyi tanımak gerekir. Ayna, yansıtılan ve yansıyanın üçü bir, biri üçtür. Bu üçlünün ayrılmaz bir bütün teşkil edebilmesi için, çok önemli bir katalizöre ihtiyaç vardır. Bu Nur, yani ışıktır. Ancak, Nur'un varlığı halinde, suret aynada boyut değiştirerek sirete dönüşür. Karanlıkta ayna fonksiyonunu yerine getiremez.

Aynadaki ve gönüldeki Nur, aynı Nur'dur. Kaynağı ilahidir. Bu Nur akluhikmettir. Bütün bilgiler akılla doğar ve hikmetin basiretiyle algılanır. Hikmet, bilinliktir. Akıl ve faziletin sentezi hikmettir. Nur, gerçekleri Ma-

sonların gönlünde hakikate dönüştüren ilahi ışın ve ışıktır; Nuruziya'dır. Nuruziya maddi ışık ve manevi nurun sentezidir. Aynanın özelliği, suretten sıret görülmesi ve aynaya bakanın aynanın arkasında özbenliğini; yani kendini bulmasıdır. Ayna, bakanın öz benliğinden veya kendisinden başka bir şey değildir.

Unutmayalım ki; yaşamın fiziksel boyutta yansımaları sağlayan bir aynanın tek görevi vardır, o da insana kendisini göstermek. Öyleyse aynaya bakan insan, bir ömür boyu o aynanın karşısında, kendisiyle barışık olmak zorundadır ki, kendisini görsün, tanınsın, sevsin ve kendisiyle barışık olsun.

Dale Wimbrow "Ayna" başlıklı yazısında:

"Kendiniz adına yaptığınız mücadeleyi kazanmak ve dünyanın size de bir gün bir kral gibi davranmasını istediğinizde, sadece bir aynanın karşısına geçip, kendinize bakın. Ve o yüzün size ne dediğini görün. Ne babanız, ne anneniz, ne de eşinizdir, o anda üzerinizde etkisi olan, söyledikleriyle hayatınızı etkileyen ve aynada size bakmakta olan. Bazıları, dürüst bir dost olduğunuzu düşünebilir ve sizin için harika bir dost ya da arkadaş diyebilir fakat eğer aynadaki yüz, tam gözlerinizin içine bakamıyorsa, size

işe yaramazın biri olduğunuzu söylüyorsa, neye yarar ötesi... Unutmayın ki, hoş tutmanız gereken kişi kendinizsiniz, çünkü yolun sonuna kadar sadece kendinizle gideceksiniz. Aynadaki adam dostunsa eğer, en tehlikeli ve zor sınavı başardın demektir. Yaşam yolunda herkesi kandırabilir, ardından övgüler, tebrikler alabilirsin, ama aynadaki adamı kandırmaya kalkarsan; sonunda elde edeceğin, hüsrana olabilir..."

demidir. Yaşamımız boyunca en yakınlarımız dâhil herkesi kandırabiliriz, ama yüzleştığımız vicdanımızı, gönlümüzü asla kandıramayız. O bize karşı en acımasız eleştirileri getirecektir. Aynadaki eser, insandır. Bu ifade, Tanrının insanın içinde var olduğunun anlatımından başka bir şey değildir.

İnsan, İrfan Aynası'dır. Bu aynaya bakanlar, kendilerini tanıma imkânına kavuşabilirler ve aynalar onlara yeni bir yol lütfedebilirler. Veya Necip Fazıl'ın şiirinde yer aldığı gibi, bazen bu aynalar insanın yolunu da kesebilirler. Çünkü kendisine bakan için aynanın gerçekçi bir yönü vardır.

Sokrates "İnsanı öğrenelim, bilim ve bilmeye de kendimizden başlayalım " demidir. İnsanın kendini tanıması, bilmesi kadar gelişmeye açık olması, bu yolda

çaba sarf etmesi, öz eleştiri yapıp aksayan yönlerini düzeltmesi, kendini fikren ve ruhen geliştirmesi de gerekir. Aynayı kendimize tutmalıyız!

İbni Arabî'nin dediği gibi:

"Senin Tanrın senin aynandır ve sen O'nun aynasıdır. Ben sendeyim ve sen de bendesin. Benim kalbimin formu her şeyi kapsar, o Hıristiyan'ın manastırı, putperest'in mabedi, gazellerin çayırı, hacıların Kâbesi, Musa'nın kanununun Altarı, sadıkların Kur'anıdır. Aşk benim imanımdır."

Aynadaki yüzleşme, gerçekten görme ve içe dönüş sonucu birey farklı konularda düşünceye dalar; kendi ile korkusuzca hesaplaşır. Gelişmeye ve olgunlaşmaya, bağlarından kurtulmaya başlar ve en önemlisi düşünmeye başlar. Düşüncelerinin tutsağı değil, düşünce sahibi olan birey için erdem, insanın kendini aşma gücüdür. Kendini aşmak için çabalayan insan, evrensel oluşuma her an biraz daha artan bir çapta katılmaktadır.

Kendini tanımak, iyi ve kötülerin arasında "bütünü idrak ederek" kendi olmaktır. İnsanoğlu, evrende var olma nedeninin makro ve mikro ölçekte görkemli bir kozmos yaratmak olduğunun bilincinde olmalıdır. Işık saçıp, fener olup, kolumuza girip bizim-

le beraber yola koyulanlar, kendi ışıklarından gözleri kamaşmayıp, kendi yaşamlarını da nurlandırıyorlar.

Hamtaşını küp taş haline getirmiş olanın meydana getirmiş olduğu eser üzerinde düşünmesi, bu eseri inceden inceye tetkik etmesi, mükemmel bir eseri gerçekten vücuda getirip getirmediğini kendi kendine sorup bunun cevabını bulması gerekir. Bu sebeptendir ki dönüp bakıp yaptığı işi görmeye davet olunur. Bakar ve aynada kendi aksini görür. Böylece kendi eseri olan kendi benliği ile karşı karşıya gelmiş olur. Ortaya çıkan bu eser kendisidir, yani insandır. Bu ifade, Tanrının insanın içinde var olduğunun anlatımından başka bir şey değildir.

İnsanoğlu, çevresinde olup bitenlere bir adım geri atarak daha geniş çerçeveden bakmalıdır. Görmekteyiz ki, her şey birbirine zıt fakat aynı oranda da birinden ayrılmayan ve birbirini tamamlayan bir ikili düzen üzerine kurulmuştur. Gerçekleri oluşturan kavramların her biri karşısını kendi içinde taşır. Her şey sürekli bir oluş ve yok oluş sürecindedir. Sıcak ve soğuk aynı şeylerdir, sadece titreşimin bir oranı, çeşidi ve biçimidir. Isının iki kutbudur. Madde ve ruhta aynı şeyin iki kutbundan başka bir şey değildir.

Masonik terminolojide gönül kelimesi biraz yabancı kahr. Gönül kavramı Türkçeye özgüdür. Başka dillerde eşi benzeri yoktur. Çoğunlukla benzer anlamda kalp kullanılır. Manevi yönüyle ele alınır. Alev almış kalp, çıplak kalbi gösteren kılıç sembolleri örnek verilebilir. Bu sembollerden ilki, sadakat ve adalet şevkiyle alev almış yüreği; diğeri, adalet ve nihai yargıyı simgeler. Gönülle ayna aynı şeydir. Gönül sabit bir aynaya benzer. Aynaya bakan göz, gözün gördüğünü tanımlayan beyin, ama yorumlayan gönüldür. Gönül yaradılışın aslı ve aklın zahiridir. İnsan ruhunun mekânı ve odağıdır. İnsanın hem kafasında, hem gönlünde gözleri vardır. Gönül gözünün olmaması basiretin yokluğundandır.

Gönül tek kelime ile Masonluğun ifadesidir. Masonluk akıl kadar gönül işidir. İnsan Mason olmaya kalbinde gönülden hazırlandıktan sonra, beyniyle akıyla karar verir. Akıl da, gönül de birer nurdur. Geçmişi ve geleceği ayna gibi gösterir. Tekrisin hedefi beyin ve akıl değil; aklın merkezi kalp ve gönüldür. Beyin değil, kalp tekris edilir. Zaten Masonluk salt akıla dayansa, sembollerin yorumu, yani ezoterizm olmaz.

İnsan ve evren, Yüce Kudretin yansıması ve görüntüsüdür. Yüce Kudret yarattığı insanın gönlündedir. Ama bu sırrın kaynağı-

na ancak idrakin en üst düzeyine yükselmiş basiret ve feraset sahibi kâmil insanlar ve yetkin masonlar ulaşabilir. "G" harfi ile gönül eşanlamlıdır.

Mason bilmelidir ki, onun için bu yüce evrende kötü denilecek hiçbir şey yoktur. "Hayatın herhangi bir tersliği, bunu nasıl kullanacağını bildiği takdirde, onun gelişimine yönelik basamak oluşturur". Bu dünyadan gitmek zorunda kalacağımız gün, arkamızda daha iyi bir dünya bırakmak, iyi insan olmuş olmaktan daha önemli olacaktır.

Herkes sizi gösterir. Çünkü herkesi siz yarattınız. Bu dünyayı siz yarattınız. Bu sizin dünyanız. Telefondaki arkadaşınız sizsiniz. Çalışanlarınız, üstleriniz, aileniz, hepsi sizsiniz. Yay da, ok da, hedef tahtası da sizsiniz. Başınıza gelmiş ve gelecek her şeyin tek sorumlusunun kendiniz olduğu gerçeğiyle barışmayı reddettiğiniz her gün; tedavi süreciniz gecikecek, "yeni bir eski geçmiş" için her seferinde yeni bir adım attığınızla kalacaksınız. İnanmak için görmeyi beklemeysin. İnanın ki görebilin. Cevizin kabuğunu kırıp ÖZ'üne inmeyen, Cevizin 'hepsini' kabuk zanneder.

Bilgiyle birlikte bize aktarılan enerji ile yarattığımız kıvılcımlarla, kendimizi geliştiririz. Doğal olanı incelerken, onda doğaüstü olanı da görebilmeyi öğreni-

riz. Bütünün zihin, evrenin de zihinsel olduğunu sezeriz. Yolculuğumuz, enerjiden varlığa ve sonra tekrar enerjiye geçiştir.

Ayna, ışığı, dış görüntüyü yansıtan bir yüzeydir. Aynanın yansıttığı görüntü, aynanın içinde değil, yüzeyindedir. O ayna kendini çözmek, gerçeği görmek isteyen insanın, bizzat kendi kendisini görüp tanımasına yardımcı olan hakikat aynasıdır. Bu ayna, her insanın gönlündeki Göz; vicdanın ve Tanrı'nın gözüdür. O ayna gönüldür; gönüle bakan, onun yüzünü gönülde görür.

Masonluk bir gönül işidir ve gönül, kendisinde bütün varlıkların tecelli edeceği bir ilahi aynadır. Sembolleri ve alegorileri derinlemesine anlamak ve yorumlamak için, akıl kadar gönül de gereklidir. Gerçekler, aynadan geçerken maddeden soyutlanıp, yani sırlı camda kalıp; saf ruhtan ibaret olan Hakikat'e dönüşür. Masonlar da, gerçekler âleminde hakikati aramaya çıkan yetkin insanlardır.

Masonun aynaya bakış yöntemi özeleştirisel olmalıdır. Aynadan, yani gönlünden gelebilecek kusur ve noksanlarına yönelik çeşitli uyarı ve öğütleri anlayış ve olgunlukla karşılamaya ve düzeltmeye hazır olmalıdır. Kişi önce kendisine karşı dürüst olmalı aynada gördüğü eserinden memnun olup onu geliştirmeye, evrensel iyi, doğru ve güzele ulaş-

mada katkı yapmaya devam etmelidir. Yüzeyi kirli ve tozlu bir aynaya bakan kişi, kendi net ve berrak görüntüsünü görebilmesi için nasıl ki aynayı temizleyip, arındırması gerekiyorsa, insanınoğlu da, kendi benliğini ve iç dünyasını arındırmada; özgür düşüncesiyle kendi dünyasındaki derinliklerine, akli rehber edinen sezgilerimizin de yardımıyla inip, o gizli taşı ve cevheri bularak, kâmil insan olma yönünde ilerlemek mecburiyetindedir. İnsanınoğlu da "Yeryüzü düzeyindeki mikro anlamda bir Yaratıcı" dır.

Düşünce yetisini kullanan, olgunlaşma yolunda adımlar atan birey, iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış ikilemelerinden kurtularak bunları bütünleştirici ve tamamlayıcı olarak kullanabilen farkındalık seviyesine çıkar ve kendi karanlıklarının merdivenlerini teker teker inip, kendi ışığını yakar. Siyah ve beyaz iki zıt renk değil; varlıkla yokluğu, olanla olmayanı simgeler. İkisi zıt, ama yan yana. Biri diğerine muhtaçtır. Biri olmazsa diğeri de yok. Birbirlerini tamamlayan. Böyle olmazsa, aynanın camının arkasındaki kara sır, yansıtılan ve yansıyanı nasıl ayırırdı?

Hermes binlerce yıl önce, "İnsan var oluşun aynası ve özetidir. Aşağıda olan da yukarıda olan gibidir. Evren ise, büyük çapta bir insandır. İşte birlik mucizesi

budur" demiştir. Albert Pike da, "Masonluğun bütün savı, ruhun sonsuz Tanrı varlığının bir kıvılcımı olduğu ve bu nedenle, ölümsüz olduğudur. İnsanda, Tanrısal nesnenin insani nesne ile birleşmiş olduğu söylenebilir" demektedir.

Aynada kendi ile objektif hesaplaşabilen birey, olduğundan fazlası gibi görünmeyecek, kendi olmuşluğunun bilincine varacaktır. Model, örnek kopyalamayacaktır. Gerçekten olmuşsa olacaktır. Kendinde olmayanları var göstermeyecektir. Başkalarının duymak istediklerini değil kendi hür fikrini söyleyecektir. O kendini fark eder ve varlığının kontrolünü eline geçirir. Böylece kendini bulan ve seçen insan "kendi gibi", bunu başaramayan kitleler ise "herkes gibi" olur.

Masonluğun merkezinde ve ekseninde insan vardır. İnsansız Tanrı olmaz ve bilinmez. Tanrı nar; insanlar nar taneleridir. Nar suyu aynı özdür. Ama tek bir nar tanesi, narı betimleyemediği gibi; insanlar da aynı ilahi özü taşımalarına rağmen Yaratan'ı tanımlamaya yeterli değildir. Evrenin Ulu Mimarı'nın Hakiki Evi, ne Azer oğlu İbrahim'in inşa ettiği Kâbe; ne de Davut oğlu Süleyman'ın dillere destan Mabedidir. O, bizzat insanın gönlündedir. İnsan, Ülkü Mabedinin canlı yapıtaşıdır. Masonun hamtaşı yontarak yaratmaya çalıştığı

eser de bizzat ilahi ÖZ'ünden başka bir şey değildir.

Birey kendi özüne indikçe gerçek benliğine kavuşur ve evrimini tamamlamak için devamlı değişim ve gelişim için uğraş verir. Düşünmek gerçeği aramak için birinci koşuldur. Düşünmek, bizi bilgiye götürecektir. Konfüçyüs'ün dediği gibi "Düşünmeden öğrenmek emek kaybıdır". Kendini keşfetme süreci yalnızca bir gerçekleşme ya da tamamlanma hali değil, aynı zamanda sürekli bir değişim ve gelişim durumudur. Gelişimde bir nokta yoktur, bir noktalı virgül bile hiçbir yerde yoktur... Devam eder ve devam eder, üretir ve ürettiğini paylaşır. Tüm bağımlılıklarının ötesine geçmiştir. Yaratmayı ve yarattıklarını paylaşmayı ister.

Bu süreçte edinilen bilgi büyük bir güçtür ancak, bilgelik bu gücün kullanılması, hayata uygulanması ve başkalarına aktarılmasıdır. Bilge kişilerin en büyük özelliklerinden birisi çok şey bilmediklerini bilmeleridir. Dolayısıyla çok şey bilmediğini fark eden kişi artık uzun ve zahmetli olgunlaşma ve bilgelik yolculuğuna başlayabilir. Soru sormaya, yaşamı sorgulamaya, düşünmeye başlayınca, tamamıyla yeni bir kavrama bağlanırsınız! Bu da sonuçta bizi içten dışa değiştirir. "Kendini Bil" deyimi sanki bize "Haddini Bil" der. Zaman içerisinde, "Kendini Tanı" olur. Ama

sadece kısa bir süre için. Aynı deyim, bir süre sonra "Kendini Bul" a dönüşmüştür. Arayış yolunda ilerledikçe, bu ifadenin aslında, "Kendinde O'nu Bul" dediğini anlarız. İleride aynı ifade bize, "Kendini O'na ver" diyecektir.

Evren ağacının parçalarına barksak kendisini göremeyiz; hâlbuki çekirdek evreni yansıtır. İlgilendiğimiz her nesne bir aynadır ve kişiyi yansıtır. Aziz Pavlus : "Kişi kendisini buzlu camlı bir aynada görüyor, yani etraftaki baskılar, kişilerin etkisi, kendisini yorumsuz görmesini engelliyor" der. Nasıl ki aynaya baktığımız zaman karşımızdan resmin göz bebeğinde kendi aksimizi görüyorsak, bunun gibi şeklen Tanrı insanda aksetmiştir. Tanrı bu surette insanoğullarına görünüyor ve Tanrı'yı bilmek için insanın kendini bilmesi gerekiyor...

Bireyin değişik sınavlardan geçmesi ve belli hesapları dengelemesi yaşamın kaçınılmaz bir olgusudur. Bireyin hesap vermek durumunda olduğu en önemli otorite, onun içselleştirilmiş değerleri olan kendi vicdandır. Aynalardan bize bakan gözler, işte vicdanımızın ta kendisidir. Bireyin kendini araştırması, tanıması ve bilmesi faaliyeti ile ilgili temel ve mantıki aşamaları üç safhada yorumlayabiliriz:

Birinci aşama; durumun saptanmasıdır.

İkinci aşama; bilimden faydalanmadır.

Üçüncü ve-son-aşama ise; düşünmektir.

Ölüp Tanrı katına çıktığımızda, Yaratıcımız bize "Neden Mesih olmadın?" diye sormayacaktır. Tek soru: "Neden kendin olmadın?" olacaktır. İnsanların yaşamı tesadüfler sonucu oluşmaz; insanların yaşamı, onların davranışlarının yansımalarından başka bir şey değildir. İnsanoğlu gözlerini açarken zihnini de açmalıdır.

Hız. Muhammed'e bir gün Ebubekir bakar bakar sonra dayanamayıp " Ne güzel insansın " der. Hız. Muhammed cevap olarak " Haklısın" der. Bir süre sonra biri öfkesini dile getirir, " Ya Muhammed ne kadar itici ve çirkin bir insansın" der. Hız. Muhammed ona da " Haklısın " der. Ebubekir bunun üzerine sorar; " İkimiz iki zıt şey söyledik ama ikimize de haklısın dedin, bu ne demek oluyor ?" Hız. Muhammed " Ebubekir ben bir aynayım, herkes bana bakar ve kendinde olanı görür. Sen, bende, sende olan güzelliği gördün, o da kendinde olanı gördü " der.

Kutsal kitaplar, Tanrı'nın insanı kendi biçiminde, en güzel biçimde yaratmış olduğunu ve ona ruhundan üflediğini söylemektedir. Bu nedenle de Tanrı'nın evi

insandır; ama bu bakış, insanın Tanrı olduğu anlamına gelmez. Nasıl aynadaki görüntü kendi başına var olamazsa, insan da aynı biçimde Tanrı olmadan kendi başına var olamaz.

Ölüm ve hayatın, adalet ve hakikatin birleştiği noktaya varmak için cehalet, taassup, şehvet, ihtiras, bağımlılık gibi güdülerle üzerimize yığılan gerçeklerin baskısından kurtulmak, kendi gölgelerimizi yok etmek şarttır. Yaratanın eşsiz eseri ile baş başa kalıp tek vücut olabiliyor muyuz? İşte o anda hiçbir gölge kalmaz, hakikatle yüz yüze gelir, o erişilmez zevki ruhunda tadar insan. Yunus Emre, Tanrı'yı Mekke'de, Hac'da, Kudüs'te değil insanın kendi gönlünde araması gerektiğini söyler. Sevgi hayatın ruhudur. Nietzsche der ki, "Kendini yenebildin mi? İsteklerine hâkim misin? Faziletlerinin efendisi misin?" sorularına evet diyebilirden, gerçek bir insansın.

Bireysel gelişimin basamaklarını çıkan kişinin, kendi içine yolculuğunu başlatan, kıvılcımı ateşleyen, ayna sembolüdür. Süreç içerisinde kendisini geliştirmek isteyen, başkalarının da gelişmesine katkıda bulunmalı. Neyi almak istiyorsak, önce onu biz başkasına vermeliyiz. Sevmek isteyen, sevgiyi vermeyi öğrenmeli. Takdir edilmek isteyen önce başkalarını takdir etmeli. Mutlu yaşamak isteyen, önce

başkalarının mutlu olmasına katkıda bulunmalı.

Zen Öğretisinde de öğretilmeye çalışılan şey çevremize, olaylara, olgulara, bütün alışkanlıkların, koşullanmaların, ön yargıların ve art niyetlerin üzerinden sanki ilk defa görüyormuş, ilk defa rastlıyormuşuz gibi heyecanla, şaşarak, yeni doğmuş bir çocuğun koşullanmamış bakışlarıyla, hatta bu bile değil, Budistlerin sık sık kullandıkları bir deyimle söyleyecek olursak "doğmamış zihnimize" bakmayı, görmeyi öğrenmek. Görenle görülen ikiliğinin ötesine geçerek gerçeği görmekle de yetinmeyip, gerçeği yaşamayı öğrenmek... Bu, aynı zamanda çok ihtiyacımız olan kıvancı da taşıyan bir yaşamı algılama şeklidir.

Evrinde karşıtların egemenliği söz konusudur ve insan yaşamında da mutlulukla mutsuzluğun birbirini sürekli kovaladığı söylenir. Hasta olmadan sağlığı bilmeyecektik; hiç savaş olmasa barışın değerini anlamayacaktık. Bütünün içinde hem iyinin, hem de kötünün zorunlu bir yeri vardır. Karşıtlar arasındaki bu sürekli oyun olmadan dünya da var olamazdı. Diyalektik yaklaşımın en iyi örneklerinden biri olan Fichte öğretisine göre; "Bilgi, karşıtlıkları aşarak oluşur".

Mısır ve Doğu kültürü öğretileri ve yöntemleri, Simyacılığın ve

Rozkrüsyenlerin potasında sü- züldükten sonra, Avrupa kültü- rü fikri üstyapı kurumu niteli- ğindeki Masonluğa girebilmiştir. Spekülatif Masonluğun, Locala- ra Kabul Edilmiş Rozkrüsyenler aracılığıyla Simyacıardan etki- lendiği belirtilmelidir. Mason- luktaki ayna sembolizması bu mirasın bir hatırasıdır. Simyacı- ların doktrinini özetleyen kelime olan V.İ.T.R.İ.O.L.; (*Visita Inte- riores Terrae, Rectificando, In- venies Operae Lapidem*) bir yo- ruma göre; " Yerin içine inerek araştır, düzgün işlenmiş taşı bu- lacaksın" dır. Bu harfler, insanın özündeki çekirdeğe dönmesi ile ilgili bir değişim kuralını ifade etmektedir. Bir başka ifade ile "kendinin derinine in, bölünme- zi, parçalanmaz çekirdeği bul, bunun üstüne yeni insanı bina edebilirsin" demektir. Aynadaki yüzleşme, bizim kendi kendimizi sorgulamamıza, iyi, doğru ve gü- zele ulaşmamız için kendimize bir yol çizmemize yardımcı olur. Aynaya korkmadan bakabiliyor muyuz, o zaman eserimizden memnunuz demektir.

Bizi dünyanın en zor savaşı bek- lemekte ve bu savaş içimizde. Gözümüzü içimize çevirdik, şim- di aynadan içimize bakıyoruz, bilmeyi olmaya dönüştürüyoruz. Güç, bize gücün iki tarafının da bizde, kendimizde olduğunu id- rak etme gücünü de vererek gön- lümüzde, bizimle olsun. Bilgi al-

mak isteyen kişi önce samimiyet- le bilim öğrenmeli; bilimsiz bilgi, bilgisiz bilgelik olmayacağını id- rak etmelidir. İnsan olmak kısaa- ca, kendini olduğundan daha iyi yapmaktır.

Bu makalemde yeni bir olgu orta- ya koymadım. Zaten, güneş al- tında, söylenmemiş yeni bir şey var mı ki? Çok sevdiğim bir söz "Herkes her şeyi biliyor, biz hatırlamalarına yardımcı oluyo- ruz" der. Mevcut yapıların ara- sında harç olabildiysem, bir kı- vılcım çaktırabildiysem ne mut- lu bana... Okuyunuz ve düşünü- nüz ve düşüncelerinizi aktarınız!

**Masonluk, almak değil,
vermek yeridir!**

**Hayatınızı boşa
sarf etmeyiniz...**

Araştırınız...

Düşününüz...

**Yaşamdan geriye eseriniz
kalsın...**

**Hiçbir unvan, mevki ve
paye beklemeden çalışınız...**

**Aynayla, öz benliğinizle,
içtenlikle yüzleşiniz...**

**Tüm yargılarınızı ve düşünce
kalıplarınızı özgürleştiriniz..**

Ruhunuzu yüceltiniz...

Kapıyı çalın size açılacaktır.

İsteyin alacaksınız.

Arayın bulacaksınız!

KAYNAKLAR

Ceviz Sembolizması, Tamer Ayan

Ayna ve Sır, Tamer Ayan

Gönül Aynası, Tamer Ayan

Çıracak El Kitabı, Tamer Ayan

Aynanın Gizlediği Sırrın Sırrı, Tamer Ayan

Ümit, Remzi Sanver

Evrensel İnsan Mason, Hasan Akdeniz

Hakikat üzerine, J. Krishnamurti

Ezoterizm Cogito -Yapı Kredi yayınları - Üç aylık düşünce dergisi

Ezoterizm Kavramına ilişkin Değerlendirmeler, Refik Algan

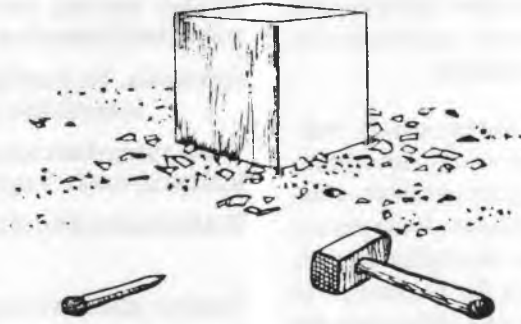
Dünya Dinlerinde Hayatın Anlamı, J. Runzo

www.hermetiks.com

www.historicalsence.com

Ne biliyoruz ki!, Belgesel Kurgu Film

Not: (Mehmet Fuat Akev, Tamer Ayan, Cevad Gürer, Sinan Yurttagül, Hasan Akdeniz, Erdem Özşınmaz, Halit Yıldırım, Cihangir Gener, Remzi Sanver, Cahit Geveci, Baki Bilgili, Ümit İriş, Tolun Savut ve Mehmet Everest Üstadlarıma sonsuz teşekkürlerimle **B.Y.**)

THOMAS PAINE: MASONLUK ÜZERİNE

Can KAPYALI

"İnsanın bencilliği Tanrı'nın tüm insanlara eşit dağıttığı "sahip olmak" hakkını en yakınlarından başlıyarak diğer insanlardan kaçırmamasıyla başlar."

Thomas Paine

ON FREEMASONRY - THOMAS PAINE

Thomas Paine, the author of the book *Human Rights* and the great intellect and philosopher of his time has lived between 1737-1809. He is one of the founders and name giver of the United States of America. His 50 page booklet namely *The Origins of Freemasonry* has gained great attraction. In this booklet he reflects important criticism to different masonic applications in England and in France. He also exhibits his views and ideas going into the depths of the legendary period of Freemasonry with quotations he has referred from Dr. Dodd ve Grand Master George Smith. He reflects the faith odyssey of humanity from a different angle and explains the misty history of Freemasonry and the veiled secrecy with the life style and beliefs of the Druids. In this study, the purpose is to express that every view is a true value worth evaluating and every value is a reality that will lead us to the Divine Truth.

Thomas Paine, *Les Neuf-Sœurs Locasi* üyesi bir Mason olan Condorcet'in (1) ve onu etkileyen Voltaire'in görüş ve düşüncelerinden çok etkilenmiştir. Condorcet tarafından kaleme alınan Hakların Açıklanması (*Déclarations des Droits*) bildirgesinin Birinci Maddesi'nin şu sözlerle kaleme alındığını belirtir: "İnsanların doğal, sivil ve siyasal hakları şunlardır: özgürlük, eşitlik, korunma, mal edinme, sosyal güvence ve baskılara karşı direnme."

İngiliz sömürgeciliğine karşı Amerikalıları harekete geçiren Thomas Paine'in yaşamı, zorluklar ve acılar içinde geçmiştir. Hem iş ve hem de evlilik yaşamında başarısızlığa uğrayan Thomas Paine'in günleri, esasen yoksulluk içinde akıp gitmiştir. "*Sağduyu*" adlı broşürü 120 bin adet satıldığı halde, kendisinin eline üç kuruş dahi geçmediği bilinir. Yapısından kaynaklanan insanlara yönelik yardım azmi, kendi varlığını hep ikinci plânda tutmasına neden olmuştur. Thomas Paine "Önce ben, sonra başkaları" düşüncesine sahip olanlardan çok farklı bir anlayışa sahip olarak yaşamını sürdürmüştür. Amerika Birleşik Devletleri'nin isim babasıdır. Amerikan devriminin hemen ardından kraliyet karşıtı harekete katılmak için Fransa'ya gidecek ve mücadelesini orada sürdürecektir. Daha sonra "İki devrimin de ortak noktasının bir amaç için yaşamak" olduğunu söyleyecektir. Ölümünden 200 yıl sonra bugün aklı, kelimeleri, sade yazıları ve radikalizmi hakkında çok az şey bilinir. Yoksulların arasından gelen bir adam olarak Tho-

THOMAS PAINE: İngiliz asıllı Amerikan yazar ve siyaset adamıdır. 1737 yılında Thetford Norfolk'ta doğmuş, 1809'da New York'ta ölmüştür. Cumhuriyetçi bir yazar ve idealist bir düşünürdür. On üç yaşında eğitimine başlamıştır. On dokuz yaşında ailesinin yanından ayrılarak çeşitli işlerde çalışmıştır. 1774 yılında Benjamin Franklin'in davetlisi olarak Philadelphia'ya gidecek ve bir gazeteci-yazar olarak yeni görevine başlayacaktır. 1776-1777 döneminde yazdığı **Common Sense** (Sağduyu) adlı yapıtıyla Amerikan kolonilerinin İngiltere'den bağımsız olmaları gerektiğini savunacaktır. Bu eser büyük bir başarı kazanır. 1791 yılında **The Rights of Man** (İnsan Hakları) başlıklı kitabında, 1789 yılından itibaren Fransa'da gelişen olayları kınayan Edmund Burke'ün eleştirilerine karşılık verir. Ancak İngilizleri monarşik hükümeti devirmeye çağırdığından dolayı suçlanacak ve Fransa'ya sığınmak zorunda kalacaktır. 1792'de yasama organı tarafından Fransız vatandaşlığına kabul edilir ve Konvansiyon üyesi olur. 1794 yılında **Age of Reason** (Akıl Çağı) adlı kitabını yazar. 1802 yılında tekrar Amerika'ya dönerek hayata gözlerini bu ülkede yumar.

(1) Antoine-Nicolas Caritat, Marquis de Condorcet (1743-1794) eğitimini Jesuit School ve Paris'te bulunan Collège de Navarre'de tamamladı. Yirmi yaşında iken matematikçi olarak Bilimler Akademisi'ne seçildi. Bir kaç yıl sonra aynı yere sekreter olarak atandı. D'Alembert, Voltaire ve Turgot ile de arkadaş olan Condorcet Royal Society de dahil olmak üzere bir çok akademinin üyesi olmuştur. Eğitimle ilgilenen Condorcet bir çok filozof gibi insanın mükemmelliğine inanmaktaydı. 1793 yılında Thomas Paine ile birlikte "*Haklar Bildirgesi*"ni hazırladı.

mas Paine, gününün en yakıcı ve can alıcı konuları hakkında konuşmalar yapmış ve yazılar kaleme almıştır. Köleliğe karşıdır. İdam cezasına karşıdır. Krallığa ve örgütlü dine karşıdır. Fransız Devrimi sırasında XVI. Louis'in idam edilmesine de karşı çıkmıştır. Ancak gün gelecek amaçları daha başka kanallarda haşır neşir olan yüksek konumlu insanlar, kendisini o karşı olduğu giyotine gönderme çabası içine gireceklerdir. Bu tehlikeden kıl payı kurtulur. Thomas Paine adı, döneminin en hümanist hareketleri içinde yer alacak, tarih onu bu üstün özellikleriyle anacaktır.

Thomas Paine her ülke insanına seslenen bir yazısında: "Bugün yaşamakta olduğunuz ülkeniz, babalarınızın savaşıyla kazanılan topraklardır. Onların ölümleri pahasına sahip olunan bu topraklar sizin sevgisi ve savunusuyla ayakta kalacaktır. Sizlere ait olan bu topraklar bağımsız ve özgür kalmalıdır" demektedir.

Thomas Paine açıklamalarında 1789 Fransız Devrimi'nin insanlığa taşıdığı ulus-devlet anlayışının, modern dünyanın oluşumunda toplumlara sunulan bir armağan olarak değerlendirildiğini ifade edecektir.

Thomas Paine bu değerlendirmeleri yaptığı sırada Hür-Masonluk Avrupa'da giderek yayılmakta ve insanları geleceğe yönelik yükselişler içinde, barış ve huzur dolu bir yaşama hazırlamaktadır. Ancak kısa bir zaman sonra bağımsız milliyetçi hareketlerin ve siyasal çekişmelerin etkisiyle, Masonluk önce İngiltere'de birtakım karşı devrimci güçlerin etkisiyle saldırılara uğrayacaktır. Fransa'da yaşanan devrim İngiltere'de bu gerici ve tutucu kesim arasında korku yaratır. Bu korku öylesine bir boyut kazanır ki cumhuriyet taraftarı Masonla-

rın pek çoğu İngiltere'de kalmayı, hayatları açısından son derece tehlikeli görerek, çareyi yurt dışına kaçmakta görürler.

İki ülke arasındaki masonik kardeşliğin hangi nedenlerden dolayı birbirine ters düştüğü ve adeta hasımca davrandığı hep merak edilen bir soru olarak kalmıştır. Acaba Britanya'daki yetkililerin siyasal bir takım endişeler içinde, İngiliz Masonluğu üzerinde bazı girişimlerde bulunacağı mı düşünülmüştür? İngiliz ve Fransız Masonluğunun Mısır'da rekabet içine girmeleri ve hatta çatışmalar yaratan olaylara neden olmaları, üzerinde önemle durulması gereken bir konu değil midir?

Bu olası sorular içinde yaşanırken İngiliz Masonluğu siyasal, devrimci ve Kral'ı da dikkate alan tasarımlar içinde kesin bir yapılanmaya girer. Ne var ki bu yapılanma İngiltere ve Fransa'da farklı masonik uygulamalar yaşanmasına yol açacak ve iki toplum Masonları arasında farklılıklar doğacaktır. *İngiltere Birleşik Büyük Locası* bu şekilde ortaya çıkar. Büyük Üstatlar kraliyet ailesi ile soylu dük ve lordlar arasından seçilmiştir. Bu Büyük Loca, 12 Temmuz 1799 tarihinde toplanan Britanya Parlamentosu'nun gizli cemiyetler hakkında aldığı yasaklama kararından muaf tutularak ödüllendirilmiş olacaktır. Napolyon Fransızların kutsal imparatoru sıfatıyla yerini alırken, İngiltere'yi avucuna almak özlemi içindedir. İngiltere'ye son vermek üzere kıta Avrupası'na sahip çıkmak plânları peşindedir. İngiltere için Kutsal Birleşme kaçınılmaz hale gelmiştir...

Thomas Paine " *işte o devre rastlayan bir zaman dilimi içinde İngiltere'de "Üçlü Anlaşma" adı altında yazılı olmasa da, pratikte üç önemli kuruluşu şemsiyesi altında toplayan bir birliktelik doğacaktır. Bunlar Hanedan, Anglikan Kilisesi ve Hür-Masonluk'tur*" der.

İngiltere'de bu gelişimlere paralel birbirine rakip iki Büyük Loca'nın varlığı söz konusu olur. *Modernler ve Eskiler* (2). 1813 yılında, Saint-

(2) İngiliz Sembolik Masonluğunda önemli bir gelişmenin 1751'de olduğu bilinmektedir. Büyük Loca'nın çalışma prensiplerini ve uygulamalarını benimsemeyen bir grup Mason, kendi aralarında örgütlenme yolunu tercih etmişlerdir. Bu doğrultuda "Eskiler Büyük Locası"nı kurmuşlardır. Büyük Loca'nın bu yeni oluşana katılmayan bölümüne ise "Modernler" adını vermişlerdir. Spekülatif Masonluğun bu olayı ve 1813 yılındaki yeniden birleşmeye kadar süren ayrılık süreci son derece ilginçtir. Ayrılık nedeni olarak her ne kadar Büyük Loca'nın saf ve kadim Operatif Masonluğun yöntem ve törelerine yeterince veya hiç uyulmaması savları varsa da, kanımca bu nedenler olayın yalnızca masonik yönüyle ilgili belki de örtü ve sudan bir nedendir. Asıl ayrılık nedeni daha temel sorunlarda aranmalıdır. Bunlardan bir bölümü ulusal ve dinsel sorunlar olmalıdır. Ulusal sorunları ayrılanların, yani Eskilerin özellikle İrlandalılar ve İskoçlar, geriye kalanların İngilizler olmasıdır. Daha geniş bilgi için bkz. Tamer AYAN, "EKSR "OLGUNLAŞMA"; Yenilik Basımevi, İstanbul 1998.

Jean d'Hiver gününde İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın başına Büyük Üstat olarak, Fransa'nın Napolyon'una inat Sussex Dükü getirilir.

Bu olayların bütün hızıyla yaşandığı ve etkilerinin de en başta Masonlar üzerinde yoğunlaştığı dönemlerde, İngiltere'den Amerika'ya geçmiş olan siyasal kuramcı ve yazar Thomas Paine'in yazdığı yazılar elden ele dolaşmaktadır. Paine soydan gelen krallık anlayışına saldırmakta ve tek bir dürüst adamın dahi toplum için gelmiş geçmiş tüm taçlı zorbalardan daha değerli olduğuna dikkatleri çekmektedir. Thomas Paine'e göre seçenekler, ya zorba bir krala ve yıpranmış hükümete sürekli boyun eğmek, ya da kendi kendisine yeterli ve bağımsız bir cumhuriyet olarak mutlu yaşamaktır.

Thomas Paine bu tercihte öncülüğün Masonlar tarafından yapılmasına dikkat çeker. Ancak, Masonların içinde yaşadıkları karışıklıklar ve konulara çeşitli Kardeşler tarafından getirilen kişisel yorumlar ve hatalı açıklamalar, örgüte yaklaşmak isteyenlerin kafasını bulandırmaktadır. Derhal *Origine de la Franc-Maçonnerie* (Masonluğun Kökeni) adlı yaklaşık elli sayfalık bir broşür yayınlar.

Yayınladığı broşürde, İngiliz Localarından birinin üyesi olan Samuel Pritchard'ın "*Maçonnerie Disséquée*" (Masonluğun Teşrihi) (3) adlı ifşaatında gerçekleri yansıtmadığını belirtmektedir. Samuel Pritchard ifşaatının başında şu satırlara yer vermektedir: "Masonluğun ilkel öğretisi bilim dallarının ve hür sanatların incelenmesiyle başlar. Özellikle de Geometriye büyük önem verilmiştir. Zira *Babil Kulesi'nin* inşaatı sırasında masonik sanat ve sırlar zamanın en ünlü matematikçisi Öklit'e verilmiş, Öklit de öğrendiklerini Kudüs'te Süleyman Mabeti'nin mimarı Üstat Mason Hiram'a aktarmıştır."

Thomas Paine bu satırları okuyup kabul etmenin imkânsız olduğunu yazar. Süleyman Tapınağı'nın Hıristiyanlığın oluşumundan 1004 yıl önce inşa edildiğini belirtir. Öklit ise, kronolojik değerler içinde, Hıristiyanlığın başlangıcından 277 yıl önce yaşamıştır. Dolayısıyla, Öklit'in Hiram'a herhangi bir şey vermesi söz konusu edilemez.; kaldı ki Öklit'in dünyaya gelişi Hiram'dan yaklaşık 700 yıl sonraya rastlamaktadır.

(3) *Samuel Pritchard'ın 1730 yılında Londra'da yayınladığı Maçonnerie Disséquée (Masonluğun Teşrihi) adlı ifşaatı, yalnızca Hiram'ın ünlü dramatik öyküsüne açıklık getirmekle kalmamış, ilk kez Mavi Localardaki üç dereceli sistemin oluşum ve işleyiş düzeninin de çalışmalarına yerleşmesini sağlamıştır.. Bkz. Mimar Sinan Dergisi, No.83, S.18, Masonluğun Teşrihi - Celil Layiktez.*

Teşrih: ayrıntılarıyla incelemek.

The New York Times Book Review

The New York Times, 4th October 1891, p. 1. Illustration: "The Book of the Evening Star" (Paine).

TOM PAINE, PROPHET OF LIBERTY

LIBERTY PROPHET—By Thomas Paine. New York: The New York Times, 1891. Pp. 320.

THE LIBERTY PROPHET—A volume which contains the complete works of Thomas Paine. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution.

The author of the "Declaration of Independence" and the "Rights of Man" is here presented in a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution.

The author of the "Declaration of Independence" and the "Rights of Man" is here presented in a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution.

The author of the "Declaration of Independence" and the "Rights of Man" is here presented in a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution. It is a volume which is well known to all who are interested in the history of the American Revolution.

New York Times'da Thomas Paine için başlık : Özgürlüğün Peygamberi

nan arşivlerden elde ettikleri bilgiler ışığında Süleyman Mabedi inşasının fevkalâde önemli bir dönem olduğunu ve bu dönemden günümüze ulaşan pek çok sanat ve sırların varlığını bilimsel veri ve kaynaklara dayanarak aktarmaktadırlar. Süleyman Mabedi'nin yapımı Hıristiyanlık döneminden bin yıldan daha öncelere rastlayan bir zaman içinde gerçekleşir. Demek ki Homer ve diğer eski Yunan ozanlarının dünya sahnesinde gözükmeleri için henüz yüzyıldan fazla bir zamana ihtiyaç vardır. Bu olay Batı dünyasına gerçek masonik ışığı saçacak olan Pisagor'un yaşamından beş yüz yıl önce gerçekleşmiştir.

" Ancak bu beş yüz yıl öncesi de masonik sanatın başlangıcı olarak dü-

Yazar daha sonra zamanın ünlü Mason bilgincilerinden Doktor Dodd'un (4) Londra'da, Hür-Masonlar Binası'nda, "Masonluğun Başlangıcı" adı altında verdiği konferansa değinmektedir. Thomas Paine'in "Masonluğun Kökeni" adlı broşüründe geniş yer verdiği Doktor Dodd'un ileri sürdüğü görüşler, özellikle de araştırmacı Kardeşlerimizin ilgisini çeker düşüncesiyle, bu satırlar içine alınmış ve tıpkı Thomas Paine'in yaptığı gibi okuyucuyla paylaşıl-mak istenmiştir:

"Masonlar binlerce yıl öncesine dayanan bulgulardan ve belgelerden, halen özenle koru-

(4) Bir Protestan teologu ve yazar olan Dr. Dodd Bourne'da (Lincolnshire) 1729 yılında doğmuştur. Ölümü ise Tyburn'da 1777 yılına rastlar. Zamanın en ünlü vaizleri arasında yer almıştır. 1763'de Kraliyet Büyük Rahibi sıfatıyla görev yapar. Fransa'da ve Cenevre'de bulunmuş, çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. İngiltere'ye döndüğü zaman yeni yapıtlar yayınlamıştır.

şünülmemelidir. Zira kesin olan bu sanatın, insanın varlığıyla birlikte ortaya çıktığıdır. Bunun kanıtı hiç kuşku yoktur ki, dünya üzerinde yerleşik en eski toplumların incelenmesiyle ortaya çıkarılabilecektir. Bu uygar toplulukların en ünlülerine Doğu'da rastlanmaktadır. Bu konuda özellikle de **Kommagene**'lerden ⁽⁵⁾ söz edilir. Bu uygarlığın kalıntıları günümüze kadar ulaşmış, Türkiye'de Nemrut Dağı'nın yamaçlarını süslemektedir. Mısırlıların bilge ve mistik kralları, eski Yunanın felsefeci kişileri ve Roma filozoflarının ayrı ayrı üzerinde durulmuş, ayrıntılı araştırmalar yapılmıştır.

"Masonik Araştırma Enstitüsü'nün en tanınmış ve üstün nitelikli yazarları tarafından hazırlanan ve harici alem dışında yalnızca Kardeşlere sunulan ve açıklanan raporlar sonucu, Masonluğun köklerinin Yaradan'da olduğu inancına varılmış ve Hıristiyanların İncil adını verdikleri kutsal kitapla hiçbir bağı olmadığı ortaya çıkmıştır. Eğer manevi inançlara ağırlık verilerek Masonluğun herhangi bir dinle ilişkisi kurulmaya çalışılacaksa, bu din tarihin karanlıkları içinde kaybolan çok eski bir inanış olmalıdır. Doğaldır ki bu inancın İncil'le ilgisi olduğunu söylemek, gerçeklere hiç uymayan bir açıklamada bulunmak olacaktır."

Thomas Paine geleneklere, törenlere, hiyeroglif belgelere ve kronolojik olaylara değinerek Masonluğun kökenleriyle ilgili verilere *Antik Druid Kaynakları*'nda rastlandığını belirtiyor. Druid'lerin inançları konusunda Perslerde *Maniheizm*, Mısır arkaik dönemi *Heliopolis* taraftarlarının *Güneşin Din Adamları* olduğuna ve bu şekilde adlandırıldıklarına dikkat çekiyor. Güneşin bir inanç sembolü olarak gözlere yansıyan ışığının, görünmez Yaratıcı'yı temsil ettiği vurgulanıyor.

Thomas Paine, güneşin Masonluktaki önemi üzerinde durarak, yüzyıllardır uygulanan törenlerde Druid'lerin *Güneş Sembolizmi*'nin sadakatle korunduğunu belirtiyor. Güneş figürü Localarda ayrıcalıklı

(5) *Kommagene Krallığı'nın güneydoğu Toroslar ile Fırat Nehri arasında kalan, batıdan Kilikya, kuzeyden Kapadokya ile sınırlı bir bölgede kurulduğuna işaret ediyor. Bu alanın günümüzde Adıyaman, Antep ve Maraş illerini kapsıyor. Kommagene Krallığı'na ilişkin olarak şu bilgiler var: "Asur ve Hitit egemenliklerini yaşayan krallığın Asur kaynaklarında, Geç Hitit döneminde (Kummuh) olarak adı geçiyor. Büyük İskender'den sonra Selefkiler'in egemenliğinde kalan Kommagene Krallığı, M.Ö. 162 yılında Mithridathes Kalinikos tarafından bağımsız bir devlet olarak kuruluyor. Mithridathes'in, ataları olan Persleri, Makedonları ve bölgedeki diğer toplulukları bir araya getirerek kurduğu bu güçlü devlete Grekçe (Genler Topluluğu) anlamına gelen Kommagene adı veriliyor. Krallığın ilk merkezi Arsemia olup, başkenti Samosata'dır (Samsat). Mithridathes'ten sonra başa gelen Kral I. Antiochos Dönemi'nde (M.Ö. 69-36) Kommagene Krallığı'nın en görkemli devri yaşanıyor. Nemrut Dağı'nın 2150 metrelik doruğunda, gizemini hala koruyan tümülüs başta olmak üzere, bugüne kadar gelebilen eserlerin büyük bölümü, I. Antiochos döneminde yapılmış."*

yerini koruyor. Önlüklerde ve bijularda Masonik Nur'un ana kaynağını temsil ediyor. Güneşin dinsel inanç içindeki bu ayrıcalıklı varlığına Asya ve Afrika aracılığıyla Eski Yunanda, Roma'da ve nihayet Fransa, Britanya ve İrlanda'da tanık olunuyor. "Dolayısıyla" diyor Thomas Paine, "demek ki Hür-Masonluk Britanya'ya İsa'dan yaklaşık bin yıl önce girmiştir."

1785 yılında İngiltere'de Woolwich'te Kraliyet Akademisi Enspektörü ve Kent taşra Locaları Büyük Üstadı George Smith, Masonluğun kökenleriyle ilgili bir yazı yayınlıyor. Bu yazıda savunulan görüşün Thomas Paine'in broşüründe yer aldığını görüyoruz : " Druid'lerin dinsel inançları Eski Mısırlıların dinsel inançlarına benzemektedir. Mısırlı din adamları bilimsel konuları işlemekte ve öğretmektedirler. Avrupa'daki Druid'ler adlarını Teuton'lardan almışlardır. Teuton eski Cermen diline ait bir sözcüktür. Cermenler pek eskilerde *Teutonlar* adı altında anılmaktadırlar. Büyük Üstat George Smith, Druid sözcüğünün *Bilge Adam* anlamına geldiğini belirtmektedir. Nitekim Persler aynı nitelikteki kişiler için *Mages* adını kullanmaktadırlar. Büyük Üstat yazısında Antik Mısır'da tıpkı Mu Dini'nde olduğu gibi Tanrı'nın Güneş tarafından temsil edildiğine dikkat çekmektedir. Japonya'da imparatorun unvanı Güneşin Oğlu'dur. Eski Maya ve İnka uygarlıklarında da krallar sürekli 'Güneş' unvanını kullanmışlardır. Güneş Tanrı'nın inisiyeler üzerine doğrudan ulaşması için üstü açık, çatısız blok taş mabetler inşa edilirdi. Maya ve İnka uygarlıklarında da mabetlerin üstü açıktı. Esasen Mason Locaları'nın tavanlarının gökyüzü gibi dekore edilmesinin kaynağı da bu olsa gerekir. Tanrı ile Mason arasında hiçbir engel bulunmadığını simgeler.

"Naaceller'in (6) en önemli sembolü *Mu-Kozmik Diyagram'dır*. Bu diyagramda tam merkezde bulunan daire Güneş'in, yani Tek Tanrı'nın

(6) *Mu uygarlığı bir imparatorluktu ve imparatorların ünvanı, güneşin oğlu da denilen "Ra Mu" idi. Mu imparatorluğunun bir diğer adı da "Güneş İmparatorluğu'ydu. Mu dilinde "Ra" kelimesi, güneş anlamına geliyordu. Bunun yanı sıra eski Maya ve İnka uygarlıklarında da krallar aynı ünvanı kullanmışlardır. İmparatorun altında, hem bilim adamı hem de rahip olan "Naaceller" bulunuyordu ve bunlar yönetici sınıfı teşkil ediyordu. **Kutsal Sırlar Kardeşliği'nin** üyesi olan Naaceller'in tüm dünyaya yaymış oldukları "Mu Dini", belki de insanlığın tanıdığı ilk tek Tanrılı dindi. Naaceller bu dini, sıradan insanlara, anavatan ve koloniler halklarına anlatırken, anlaşılması daha kolay olan semboller dilini kullanmayı tercih ediyorlardı. Bu sembollerin ezoterik anlamlarını sadece inisiye edilmiş kardeşler ve imparator Ra-Mu bilmekteydi. Naaceller'in sembolleri daha çok geometrik şekilleri kapsıyordu. Mu dinine göre Tanrı o kadar kutsal bir varlıktı ki, doğrudan ağıza alınamazdı. Bir sembol vasıtasıyla ifade edilmezse, sıradan insanlar tarafından idrak edilemezdi. İşte bu Yüce Varlığın sembolü, Güneş yani "Ra" idi.*

kolektif simgesidir. Üçgen içindeki daire, Tanrı'nın gözünün daima insanların üzerinde olduğunun, iç içe geçmiş iki üçgen iyiliğin ve kötülüğün bir arada bulunduğu simgesidir. Bu üçgenlerden yukarı dönük olanı iyiliğe, yani Tanrı'ya ulaşmayı, aşağı bakanı ise yeniden doğuş yasası uyarınca geriye dönüşü remzeder. Her ikisinin bir arada oluşturduğu altı köşeli yıldız adaletin sembolüdür. Ayrıca bu yıldızın her bir ucu bir fazileti remzeder ve insan ancak bu faziletlerle sahip olunca Tanrı'ya ulaşabilecektir. Altı köşeli yıldızın dışındaki çember, dünyadan başka âlemlerin de bulunduğunu simgeler. İnsan ruhu diğer âlemlere geçmeden önce, dünyasal kötü eğilimlerden kurtulmak zorundadır."

Broşürde ayrıntılarıyla Mısır gizleri üzerinde durulmaktadır. Bu gizlerin tarih sayfalarında keşfedilmeye açık birer yol gösterici oldukları vurgulanır. Mısırlıların sisteminde kahraman-tanrı şeklinde yer alan *Osiris* ve *İris* dinsel açıdan Yüce Varlığı temsil etmektedir. Yapısal fiziki anlamda, doğanın kaynağı olarak iki büyük ışığı yansıtmaktadırlar. Sözü edilen bu ışıklar Güneş ve Ay aracılığı ile yansır. Bu yansıma tüm gücüyle bütün dünyaya yayılır. Etkinliği Masonluktaki sembollerle belirlenir. Dünyanın tüm bölgelerinde çalışmalarını sürdüren Mason Localarındaki Güneş ve Ay sembolleri, mesleğin kökenleri konusunda en temel kaynakları oluşturan anlatıların ana kaynağıdır. Büyük Üstat George Smith, Mısırlıların daha ilk çağlardan başlayarak bu kaynağın temel alındığını ve tüm Locaların oluşturulmasına imkân verdiğini açıklar. Ancak masonik *sırlar* yabancıardan saklanmaktadır. Kaldı ki bu sırlar yazılı değil, sözlü yolla aktarılmaktadır.

Thomas Paine nihayet broşüründe Josephe Jérôme Lalande'in ⁽⁷⁾ görüşlerine de yer verecektir. Josephe Jérôme Lalande aynı zamanda bir Ansiklopedisttir ve *Hür-Masonluk*'la ilgili yazısında kuruluşun kökenleri konusunda astronomiyle ilgili güçlü bağlar olduğunu savunmaktadır.

Zodiak halkasının eski Yunanca'da (ζοδια) Zodiakos (Lat. -cus) hayvanlı anlamına geldiği, astronomi ve astrolojide yeryüzünün yörünge-

(7) *Josephe Jérôme de François de Lalande* 1732 yılında doğmuş, 1807 yılında ölmüştür. Önce Hukuk öğrenimi görür. Daha sonra çalışmalarını Astronomi üzerinde yoğunlaştıracaktır. Yirmi bir yaşında Fransız Bilimler Akademisi üyeliğine kabul edilir. 1760 yılında Collège de France'da öğretim üyeliğine başlar ve bu görevini ölene dek sürdürür. XVIII. yüzyılın tüm tanınmış astronomları öğrencisidir. *Le François de Lalande* ünlü bir Masondur. Voltaire ve Diderot gibi ünlü isimlerin matrikülünde yer aldığı *Les Neufs Soeurs Locasi*'nin kurucusu ve Üstad-ı Muhteremidir.

sinin ve güneşin yıl boyunca çizdiği yolun düzlemi olan tutulum dairesinin her iki yanında 9° lik bölgelerde yer alan gök cisimlerini çevreleyen bir kuşak olduğu açıklanır. İlk kez Mısırlılar tarafından kullanıldığı, daha sonra da Babillilerce geliştirildiği belirtilir. Antik astronomlar Zodiak'ın, uzaydaki bilinen bütün yıldız ve gezegenlerin pozisyonlarını içeren gökyüzünün bir bölümünü kaplayan kemer olduğunu düşündükleri ifade edilmektedir. Herbiri farklı bir sembole sahip olan on iki bölüme ayrılmıştır.

J. Jérôme Lalande

Bu bağlamda günümüz için geçerli değerlendirme şu şekilde ifade edilmektedir: "Eski Yunan mitolojisi olarak işlenen temalar, semboller ve efsaneler, esasen bütün Ortadoğu'ya ait masallaşmış halk söylenceleridir. Büyük çoğunluğu, Homeros'un *Odyssea* ve *İlyada* adlı kitabına dayanır. Bu kitabın aslı ve Homeros'a ait olup olmadığı da tartışmalıdır. Daha da önemlisi, mitoloji, başka bir açıdan antik dönemlerin bilimselliği olan astronominin şifreli dilidir. Dönemin bilginleri, tıpkı bugünkü ileri teknoloji sahipleri gibi, sahip oldukları bilgiyi herkesten gizleyerek, kendi kurumsal otoritelerini sağlamışlardır. Din adamları-rahipler sınıfı olarak bilinen bu bilginler, aslında siyasi iktidarların ortağı olan bugünkü bürokrat-aydın sınıfa benzer bir konuma sahiptirler. Bu anlamda, astronomi bilgisini halka astroloji (büyü ve fal) olarak sunmuşlardır. Öte yandan batılı bilginlerin eski çağ toplumları için çok tanrılı şablonlar kullanmaları da ilginçtir. Her antik kalıntının başına gidip, buldukları yazıtlar ve heykellerden, o toplumların inandıkları tanrıların sülalesini çıkartmaları, batılı pagan (8) bilinçaltının tarihe ve tüm insanlığa mal edilmesi çabasını yansıtmaktadır. Gerçekte ise, mitolojik tanrılar olarak sunulan isimlerin ve sembollerin Tanrı'ları değil, kahramanları, önemli kişileri ve kralları ifade ettiği söylenebilir. Mitoloji, esasen antropoloji, astronomi ve sosyal psikolojidir."

Thomas Paine kaleme aldığı ünlü broşürünün son sayfalarında Dublin'de *Druid'ler* adını alan bir topluluğun varlığından söz etmektedir. Bu Mason topluluğunun Druid adını almalarında haklı olduklarını, zira bu adı almalarını bir sır olarak sakladıklarını da ifade eder. Sonra

hemen bu sırrın ne olduğu açıklamasına geçer: "Bu sırrın kaynağı" der, "Korku ve endişe gibi haklı nedenlere dayanmaktadır." Broşürün son sayfalarında bu açıklamaya yer verilmiştir:

"Tarihte yaşanan dinsel çekişmelerde yeni bir din eskiyi devirdiğinde, yeni dinin savunucularını eskinin en acımasız rakipleri olarak görüyoruz. Bu gerçeğin tarihin her döneminde yaşandığına tanık oluyoruz. Ermiş Abba Hilkiyah ve vaiz Shaphan Kral Josias'ın hükmü altında yaşarlarken, Musa'nın ölümünden yüzyıl geçmiştir, Musa Yasaları adıyla anılan yazıları bulduklarını açıklarlar (İkinci Krallar Kitabı'nın 22. ve 23. bölümlerine göre, Jodias'ın hüküm sürmesinden önce bu yasalar uygulanmamıştır). Kral bu yasaları derhal yürürlüğe koymuş ve işlevleri sona eren eski Güneş Rahiplerini öldürtmüştür. Hıristiyanlık dininin yaygınlaşmasıyla, Musevilerin Hıristiyanlar tarafından horlandığı bilinen bir gerçektir. İngiltere'de Protestanlar Romen Katoliklerini devirir devirmez, tüm Katolik rahiplerin ölümle cezalandırıldıkları da bilinen ayrı bir gerçektir. Tarih tüm bu gerçeklerin acı öyküleriyle doludur. Reformcular kendilerinden öncekileri cezalandırmışlardır. Druid'lerin durumu da farksız olmuştur. Bu durum tarihte yaşanan diğer olaylarla benzerlik göstermektedir.

"Nitekim İtalya'da, eski Galya'da, Büyük Britanya'da ve İrlanda'da Hıristiyanlık Druid dinine karşı baskı hareketlerine girişince, Druid'ler de diğerleriyle aynı akıbete uğrayacak ve ezileceklerdir. Ancak doğaldır ki ayakta kalanlar inançlarını terk etmeyecek, bağlandıkları din çerçevesinde birbirlerine kenetlenerek, kutsal inançlarını gizli yöntemler içinde uygulamaya devam edeceklerdir. Güvenleri ancak bu şekilde koruma altına alınmakta, başlarına gelebilecek her türlü tehlikeden uzak kalmaktadırlar.

- (8) *Eski Roma'da devlet törenlerinde önde giden güç ve otoriteyi temsil eden sembol, baltanın çevresine bağlanmış sopa demetini taşıyan Romalıdır. Elindeki bir demet sopaya "Fascis" denilmektedir. Faşizm sözcüğünün kaynağı budur. Hıristiyanlık öncesi Pagan kültürdeki bu özellik Neron'la zirveye ulaşmıştır. Savaş tanrılarının olduğu bu kültürde şiddet kutsallaştırılmaktadır. Neron öz anne ve eşini öldürmüş bir insandır. İnsanların vahşi hayvanlara parçalatıldığı, ölümüne dövuştürüldüğü bu dönemde Hıristiyanlık doğar. Okuma, yazma, müzik, sanat, edebiyatın önemli sayılmadığı, şiddet ve savaşın kutsallaştırıldığı ilk faşist devlet Sparta'dır. Atina Demokrasiyle yönetilmektedir. Savaş ahlakının model alındığı bir sistemde yakalanmadıkça hırsızlık serbesttir. Yirmi beş yaşına kadar gençler çıplak dolaşmak zorundadırlar. İnsan bir hayvan türü olarak görülmektedir. Benzer sistem Mısır'da Firavun yönetimlerinde vardı. Askeri disipline sahip devlet sisteminde otoriteye sorgusuz itaat emredilir. Otoriter yönetici sınıf kendisini üstün ırk olarak hisseder ve bu ırkı saf tutmak için bebekler öldürülmektedir. Köleliğin beslendiği bu kültür, Pagan kültür olarak anılır.*

"Aralarına katılabilecek sahte bir Kardeşin, hepsinin hayatını tehlikeye sokabileceği kuşkusuz içinde, son derece dikkatli davranmaktadırlar. Bu nedenle her ne kadar Druid dininin taraftarı ve uygulayıcısı olsalar da, inançlarını Druid değil, Mason kuruluşları adı altında sürdürmekte, rit ve törenlerinde Druid örf ve adetlerini uygulamaktadırlar."

Thomas Paine ünlü broşüründe adı yukarıda geçen zamanın ünlü Masonlarının görüşlerine de yer vererek açıklamalarda bulunmakta, düşünce ve görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu görüş ve düşünceler elbet o günlerden bu günlere ayrı ayrı Kardeşler tarafından değerlendirilmiş, Masonluğun kökenleri ve yaşanan olaylar konusunda, yeni araştırmalara ve karanlıkta kalan bazı gerçeklerin gün ışığına çıkarılmasına vesile olmuştur.

Sonuç olarak inancımız mesleğimize olan ilgi ve sevgide, zor ve çözülemeyen yaşam problemleriyle karşılaşmaktan, bu problemlerle uğraşmaktan korkmayan bir yaklaşım, düşünsel bir tavır ortaya koymaktır. Nitekim önemle benimsediğimiz felsefi yaklaşım ve çalışmalarda insan yaşamının anlamıyla, varlık, bilgi ve değerlerle ilgili sorulara bir yanıt getirmeye, bu konularda ortaya çıkan problemleri çözülemeye çalışırken, işe sıfırdan başlamayıp, belli bir bilgi birikimine sahip olduğunu varsayarak çözüm getirmeye çalışmaktır. Zira insanların yaşamlarında neyin önemli olduğunu değerlendirebilmeleri için, hayatla ilgili bazı deneyimlere sahip olmaları gerekir. Esasen sevginin özsuyu bu deneyimler sayesinde fidandan ağaca dönüşür. Bir Mason yaşamının anlamıyla ilgili sorulara yanıt verirken, başka veri türleri tarafından sağlanan kaynaklardan yararlanır, bütüncül ve kuşatıcı her türlü bilgidен temel hedeflere ulaşmaya çalışır.

Bununla birlikte, felsefeyi felsefe yapan şey, insan yaşamının anlamıyla ilgili sorulara yanıt vermekten çok sorular sormak, problem görebilmektir. Zira, insan için önemli olan, yalnızca felsefe okumak ve felsefeyi bilmek değildir; felsefe yapmaktır, felsefi davranabilmektir. Felsefe yapmak ise, felsefi hissetmeyi ve felsefi düşünmeyi gerektirir. Felsefe yapmak varlığı ve bilgiyi bir bütün, insan yaşamıyla ilgili olay ve problemleri çok boyutlu olarak görmek ve her yönüyle kavramaya çalışmak anlamına gelir.

Bir Masonun özümlediği felsefi düşünce, elbette araştırmaya ve eleştirel bir tavra dayanan düşüncedir. Nitekim Mason, kendisine veri olarak aldığı her tür malzemeyi aklın eleştirici süzgecinden geçirir. Mason her şeyi olduğu gibi kabul eden, merak etmeyen ve kendisine

sunulanla yetinen bir insan değildir. Mason yaşamın "niçin olduğu gibi olduğunu" merak eden, onu tüm boyutlarıyla görmeyi, yaşamın tüm evrelerini göz önünde bulundurmaya bilen, sorgulayan bir zihnin ürününe sahiptir.

Thomas Paine'in ve broşüründe yer verdiği Kardeşlerin düşünceleri, kendisinin de içinde bulunduğu ve bir parçasını teşkil ettiği dünyayı anlamak ve kavramak için her türlü bilgi, deney, algı ve sezgi sonuçlarından oluşan birikimi analiz ve sentez yoluyla insan ve insanlıkla paylaşmaktır. Bu paylaşım şu ya da bu insanın değil, genel olarak insanın yaşantısıdır. Esasen Thomas Paine'in amacı da üzerinde düşünülmüş, çözümlenmiş, aydınlığa kavuşturulmuş verilerden hareketle, geleceğin dünyasını oluşturacak mimarlara gereksinim duydukları malzemeyi vermektir. Dileğim bu inşaatta çalışacak tüm Kardeşlerime yararlı olması, mesleklerinde başarılı olmalarına katkı sağlamasıdır.

KAYNAKLAR

Kitaplar :

BONGARD, Roger; "**Manuel Maçonique**" Edition Dervy Paris,2002.

MICHON, Jean Paul; "**12 Clefs du Double Zodiaque**" Editeur Roseau.

MOUETTE, Jean; "**Le Ciel Vu de la Terre**" Institut d'Astrophysique de Paris.

MOURGUES, Jean; "**La Pensée Maçonique: Une Sagesse pour l'Occident**" Presses Universitaires de France.

PAINE, Thomas; "**De l'Origine de la Franc-Maçonnerie**" Büyük Loca Kütüphanesi Arşivi.

TESSIER; "**Manuel Général de Maçonnerie**" Librairie Maçonique,Paris.

İnternet kaynakları :

http://www.canaktan.org/politiks/liberal_demokrasi//dusunurler/paine.htm

<http://www.noblearcas.com/vaccinations.html>

http://www.infidel.org/library/modern/george_smith/

<http://www.sanabat.net/felsefe.i.htm>

<http://www.maison-des-sciences.org/hds/moyenage/2003-2004/rdu>

<http://www.loge-la-fraternite.ch/planche.gravees.htm>

<http://www.tr.wikipedia.org/wiki/Felsefe>

LOCALARDAN HABERLER

Localarda Yapılan Konuşmalar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İDEAL	Cüneyt ÇEÇEN	Herkes Kendi Payına Ölür	04.12.2006
	Haluk Sanver	Kalfalık Üzerine	18.12.2006
KÜLTÜR	Doğan Tamer	Bilgi Felsefesi	03.11.2006
	E. Tinay, O. Okay, M. Çetinkol, C. Or, S. Ozan, Ü. Gürtuna, O. Marinov	M.'luğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	17.11.2006
ÜLKÜ	Yavuz Selim Ağaoğlu	Başkaldırı Kültürü ve Masonluk	16.11.2006
	Yılmaz Suner	Rit, Ritüel, Order, Obediyans, Jüridiksiyon Kavramları Üzerine	30.11.2006
	Necmi Karakullukçu	Büyük Loca Kavramı ve Ezoterik Yorumu	28.12.2006
KARDEŞLİK	Yavuz İpçi	Mısır Medeniyeti ve Etkileri	07.12.2006
HÜRRİYET	Baki Bilgili	Kayıp Zamanlar ve Antakya	07.11.2006
SEVGİ	Reştan Aras	Atatürk'ü Tekrar Anarken	13.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ATLAS	Yusuf Dülger	Atatürk'ün Milletine İnanç Hakkında Verdiği Direktifler	08.11.2006
	Selim Gatenyo	Masonluk Üzerine Düşünceler	22.11.2006
	Davit Kohen	Fanatizmin Kısa Tarihçesi	06.12.2006
	Ahmet Erözenci	Atatürk ve Mozart	20.12.2006
MUSAVAT	Efe Aydar, Özgür Altaç	Bir Tarihi Dinlemek	10.11.2006
	Ümit Coşkuner	Kardeşlik Zincirinde 23 Yıl	24.11.2006
	Can Gökdoğan	İnsanın Yapısındaki Zincir	08.12.2006
LIBERTAS	Atilla Bilge	Jean Sibelius K.	01.11.2006
	Rauf Dinmen	Einstein ve Rölativite Teorisi	15.11.2006
	Ali Kızılay	Locamızın Tarihçesine Kısa Bir Bakış	29.11.2006
	Seniz Selman	Uzak Doğu Kültürü	13.12.2006
	Nüvit Arıcan	Olağanüstü ve Unutulmaz Bir Gün	27.12.2006
HAKİKAT	Yani Skarlatos	Arkaik Misterler ve M.	01.11.2006
	Yani Paisios	İskoçya Rosslyn Şapeli	15.11.2006
	Yani Galiçiş	Bizans Mozaikleri	29.11.2006
	Yani Kalamaris	İnsan Kendi Ahlaki Tekamülünü Teşvik Etmelidir	13.12.2006
AHENK	Erdoğan Ersever	Bu Dilin Ustaları	15.11.2006
	Erden Öney	Atatürk ve Kemalizm	29.11.2006
	Faruk Erengül	Tekamül	13.12.2006
	E. Tinay, O. Okay, M. Çetinkol, C. Or, S. Ozan, Ü. Gürtuna	M.'luğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	27.12.2006
ERENLER	Süleyman Kasırğa	Atatürk ve Aydınlanma	10.11.2006
DELTA	Mehmet Saim İzli	Susmak	13.11.2006
	Uğur Özgöker	Uluslararası İlişkilerin Önemi ve Biz	27.11.2006
	Ahmet Erman	Dante'nin İlahi Komedyasının Ezoterik Yorumu	11.12.2006
	Halit Kakiç	Deizm	25.12.2006
SADIK DOSTLAR	Atilla Gönenli	Hermetizm	09.11.2006
	Önder Kayhan	Anadolu Uygarlıkları	23.11.2006
	Anan Duatepe	Eski Mısır Misterleri	07.12.2006
	Atalay Tarlabası	Teklif ve Tahkik	21.12.2006
ÜLKE	Önder Öztürel	Atatürk	07.11.2006
	Doğan Yalım	Masonik Filozofi	21.11.2006

LOCASI	KONUŐMAMCI	KONU	TARİH
	Coőkun Gözendor	Liderlik ve Görevin Masonlukta Önemi ve Sonuğları	05.12.2006
	Kemal Gőnenę	Őykőlerin Anlattıkları	19.12.2006
ŐEFKAT	Mete Şar	Uykuya Giriş - Uyanış - Konsekreyona Variő	06.11.2006
	Mete Şar	Sancılı Yıllar	04.12.2006
HUMANİTAS	Jak Perez	Yol	28.11.2006
	Runa Sontaő	G Harfi Konusunda Birkaç Yorum	12.12.2006
HULUS	Kimon Mingiuri	Atatőr ve İnkılâpları	22.11.2006
	Lefter Karakaő	Masonluk Nedir?	06.12.2006
FREEDOM	Ahmet Erözenci	İki Deha, Atatőr ve Mozart	02.11.2006
	Amil Kunt	Yeni Bir Dőnyaya Adım Atarken	16.11.2006
	Mehmet Hacihanefioğlu	İskenderiye Kőtőphanesini Kim Yaktı?	28.12.2006
DEVİRİM	L. Akduygu, E. Acar, S. Çaldıran, T. Parscan	Mimar Sinan	08.11.2006
	Atila Aykol, Erdal Tőrker, Egemen Bilgin	Mevlâna	06.12.2006
PINAR	Okay Kavlakooğulları	Bilinmeyen Yőnleriyle Atatőr	07.11.2006
	Fahrettin Ocan	Neden Öğrenmek İçin Doğu'ya Őğretmek İçin Batı'ya Gidilir?	07.11.2006
	Ahmet Dinağ	Cansuyu	21.11.2006
SEVENLER	Nezir İğgőren	Sanat, Zanaat ve M.'luk	03.11.2006
	Salim Erkul, Halit Akalp, Galip Eminoğlu	Atatőr Devrimleri	17.11.2006
	Ahmet Aydın	Matbaa ve M.	01.12.2006
	Fadıl Altop	Felsefe ve Őiir	15.12.2006
HİSAR	Demir Savaşçın	M.'ik Görev Anlayışı	12.12.2006
UGEN	Mete Akyol	Mustafa Kemal ve Laiklik	22.12.2006
UIŐIK	Ahmet Arkan	Atatőr'ő Anlamak	13.11.2006
	Erol Bilecik	Zenginliği İyiye Kullanmak	27.11.2006
	Mordo Saveryego (Murat Sayer)	Őlkő Mabedi Yolunda Akla Dayalı Erdem İçin Eğitim Felsefesi	25.12.2006
GÖN	Ali Atasalihi	Harici Teklifi	02.11.2006
	Mehmet Atasalihi	İdeal İnsan	02.11.2006
ŐZLEM	Ahmet Örs, Selim Örs	En Muh. Hayrullah ÖRS K.'in Sesinden 1965 Olayları	06.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Oğuz Poyanlı	Eğitimci Atatürk	20.11.2006
	Alper Alsan	Işık Tutan Eller	04.12.2006
BAŞAK	Mustafa Süreyya Sezgin	Cumhuriyet ve Köy Enstitüleri	02.11.2006
	Naif Timur	Dinlerde Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	14.12.2006
İREM	Alp Öyken	Bir Sanat ve Çalışmak	17.11.2006
	Hasan Ataşoğlu, Kerem Şensöz	Da Vinci Şifresi, Templier Şövalyeleri ve Rosslyn Şapel	01.12.2006
EVREN	Teddy Benbenaste	Sosyal ve Özel Hayatı ile Atatürk	09.11.2006
	Yavuz Çekirge	Landmark'lar	23.11.2006
	Hayati Mitrani, Bülent Uygur	Kabala	07.12.2006
	Zeki Alasya	Rıza Tefvik Bölükbaşı	21.12.2006
PİRAMİT	Haluk Sezgin	Atatürk İlkelerini Hatırlama	03.11.2006
	Durmuşali Uzunöz	Yabancılaşma	17.11.2006
NİLÜFER	Suat UĞUR	İnsan Atatürk	14.11.2006
	Bülent Çakıroğlu	Hür Masonluk Tarihimizden	14.11.2006
BURÇ	İlker İnal	Sevimli Yanlışlar	27.11.2006
	E. Tinay, M. Çetinkol, S. Ozan, A. Orhun, O. Marinov, H. Ertürk, Ü. Gürtuna	Kırık Aynanın Sırrı	11.12.2006
	Faruk Deniz	Bir Mason Linç Edilmekten Nasıl Kurtuldu?	25.12.2006
SEMBOL	M. Fatih Büyükyurt	Kutsal Kitaplar	06.11.2006
	Fevzi Zambaklar	Geçmişten Günümüze Tarihte Masonik İzler	04.12.2006
	Naif Timur	Dinlerde Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	18.12.2006
GÜVEN	Erol Çiçekçiler	Atatürk ve Aydınlanma	16.11.2006
	Yılmaz Bahadır	Kendini Bil	30.11.2006
	Halit Yıldırım	Tanrı Algılayışı ve Dinsel İnanç Sistemleri	14.12.2006
MEŞALE	İsmail Örengil	Neyimiz Sır, Hangimiz Ketum?	01.11.2006
	Şevki Gökerman	Atatürk	15.11.2006
	C. Baysan, N. Avcı, A.T. Zaim, T. Tolunay, O. Özdemir	Ülkü Mabedi Pınarları Mevlana	29.11.2006
	O. Özdemir, M. Gücüyener, N. Orkon, H. Öney	Süleyman Mabedi	27.12.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ANADOLU	Kuten Kurtkan	Atatürk ve Demokrasi Yolu	07.11.2006
	H. Özdural, E. Seçen, T. Mene, U. Çınar	İnsanlar Biraraya Gelebilir mi?	05.12.2006
	Umut İnan	Beklentiler	19.12.2006
SEZGİ	Faruk Tuna	İhtiraslar ve İnsanlığımız	14.11.2006
	Ahmet Arol	Benim Gözlüğümden Atatürk	28.11.2006
	İhsan Abdülazizoğlu	Hakikat'in Araştırılması	12.12.2006
AKIL VE HİKMET	Gültekin Günal	Harici Alemde Bir Masonun Davranışları	26.12.2006
	Hasan Ataşoğlu	Da Vinci Şifresi, Templier Şövalyeleri ve Rosslyn Şapel	09.11.2006
	Ahmet Kalın	21. YY.da Masonluk	07.12.2006
BOĞAZIÇI	Eren Erbabacan	Ezoterizm	01.11.2006
	Mustafa Pamukoğlu	Mustafa Kemal'in Ekonomi Anlayışı	15.11.2006
	Ayhan Yazgaç	Eski Mısır İnisyasyonu	29.11.2006
	Tanyurt Ayhan	Şarabın Tarihi ve M.'ik Sembolizması	13.12.2006
	Hasan Akdeniz	Magna Carta'dan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne	27.12.2006
YEDİTEPE	Metin Leblebicioğlu	68. Ölüm Yıldönümünde Atatürk'ü Anma	16.11.2006
	Ediz Hun	Yaşamda Sevgi ve Dostluk	30.11.2006
	Ulvi Özgüven	Sinema ve Masonluk	14.12.2006
GÖNYE	Metin Ertem	Mustafa Kemal Atatürk	13.11.2006
GÜZEL İSTANBUL	Yener Güreş	Atatürk'ümüzü Anma	10.11.2006
	Haluk Sanver	Spekülatif M.'luğun Kuruluşunda İskoçya Modeli	10.11.2006
	Oral Tangüner	Sevgi Üzerine Sohbet	24.11.2006
	Ersin Manço	Kal. Sembolizmasının Genel Kavramı	08.12.2006
	Ersin Manço	Einstein'dan Dünyayı Nasıl Görüyorum	08.12.2006
GÜNiŞİĞİ	Alev Özbahadır	Tolstoy'dan Bir Hikaye	22.12.2006
	Göksel Yücel	Yüce Atatürk'ü Anma	06.11.2006
GÜNİŞİĞİ	E. Tınay, O. Okay, M. Çetinkol, C. Or, S. Ozan, Ü. Görtuna, O. Marinov	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	20.11.2006
	Kartal Tolga	Yeniden Doğuş ve Yemin	04.12.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	İskender Targaç	Tarihsel Perspektiften Sembollerin Dili (Hekzogram)	18.12.2006
TANYERİ	Tamay Ercan	Sönmeyen Işık	03.11.2006
	Ercan Albayrak	Hürriyet Heykeli	17.11.2006
	Yılmaz Suner	Tolerans, Hoşgörü ve Düşündürdükleri	01.12.2006
	Arif Akgün	Dürzilik	29.12.2006
SADAKAT	İbrahim Erentay	Bir M.'nun Harici Alemde ki Davranışları	07.11.2006
	Doğan Güvenç	Teklif ve Mülakat	21.11.2006
	Tahsin Seza Manizade	Aydınlanma Çağında Mozart'da Hoşgörü ve XXI. Yüzyılda Mozart	05.12.2006
MARMARA	Celil Layıktez	Ortaçağ'ın Aydınlanması	13.11.2006
	Melikon Balci,	Batı Kilisesinde Reform	27.11.2006
	İlya Ayvatoğlu	M.'luğun Aydınlanmaya Katkıları	11.12.2006
	Kerem Üler	Aydınlanmanın M.'luğa Etkileri	11.12.2006
	Hakkı Yıldırım	Noel Geleneği Üzerine Düşünceler	25.12.2006
	Ardaş Akdağ		
SABAH GÜNEŞİ	Hasan Ataşoğlu,	Templier Şövalyeleri Da, Vinci Şifresi ve Rosslyn Şapel'i	27.11.2006
	Ahmet Hikmet Turan	Var oluşculuk ve M.'luk	25.12.2006
	İbrahim A. Karakılıç		
DOSTLUK	Ahmet Erman	Dante'nin İlahi Komedisinin Masonik Yorumu	27.11.2006
	Doğan Dirik	İzmir Vadisi Loca Çalışmalarının Analitik Yorumu	11.12.2006
	Ömer Köker	Bir Değerler Yıkımının Anatomisi: Haçlı Seferlerinin Taraflar Üzerindeki Etkileri	25.12.2006
GELİŞİM	Aras Şenvar	Kalfa Derecesini İyi Anlamak	28.11.2006
	Rıdvan Dursun	Gelişim	26.12.2006
ONUR	Ercan İsmail Ünal	Kore Savaşı	14.11.2006
	Tayyar Egeli	Umudu Yaşatmak	28.11.2006
	Sungur Eker	Yazılı Olmayan Kurallar	12.12.2006
	Şerif Güneş	Ayna Sembolizmasının Düşündürdükleri	26.12.2006
UMUT	Alp Baray	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	06.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Mustafa Yılmaz	Atatürk ve Dış Politika	20.11.2006
	Mete Şar	Sancılı Yıllar	04.12.2006
YAKACIK	N. Başerdem, T. Egeli, T. Kınıklı, T. Mutluay, A. Görüner	Atatürk ve Cumhuriyet	08.11.2006
	Cemil Dönmez	Sokrat ve Dialectic Düşünce	22.11.2006
KADIKÖY	T. Altuğ, M. Şarlak, T. Damcı, K. Cantaş	Atatürk	06.11.2006
	Yöneten: Duran Çakmak, Cem Tüz, Hüsnü Erkmen	Sevgi ve Hoşgörü	18.12.2006
GEOMETRİ	Hüseyin Tütüncüoğlu	Masonluğun Kullandığı Semboller	08.11.2006
	Arif Can Tüzün	Tefekkür Hücresi Sembolleri	22.11.2006
	Kerem Tuzlacı	Tekris Töreni ve Yolculuklar	06.12.2006
	Ulvi Altekin	Ç. D.'sinde Hak ve Görevler	20.12.2006
	Ulvi Altekin	Kal. D.'sinde Hak ve Görevler	20.12.2006
	Ulvi Altekin	Üs. D.'sinde Hak ve Görevler	20.12.2006
ÜLKÜM	Orhan Çekiç	Son Sene 1938	05.12.2006
	Yalçın Oğuzülgen	Obediyans Ritler ve Landmarklar	19.12.2006
UFUK	Ünal Er, Atakan Karaman, Hakan Kefoğlu	Atatürk ve Masonluk	09.11.2006
	Bülent Atik	İletişim, Aidiyet ve Masonluk	23.11.2006
	Kaan Alpen	Türkiye'de Masonluk Tarihinin Ana Hatları	21.12.2006
DORUK	Hayati Mitrani	Kabala	14.11.2006
	Şadan Ersoy	Atatürk ve Maiyetindeki Masonlar	28.11.2006
	Necmi Karakullukçu	Büyük Loca Kavramı ve Masonluktaki Önemi	12.12.2006
	Can Kapyalı	Dışarıda Masonuz, İçeride Değil!	26.12.2006
ÖRS	Hüsrev İsfendiyaroğlu	Ezoterizme Genel Giriş	04.11.2006
	Fuat Altıoğlu	Görsellerle Atatürk	09.11.2006
	Ş. Özkan, T. Koyuncu, A. A. Barut, O. Üzel, İ. C. Türe, Ç. Yazıcı, H. Özkarayel	Ç. D.'si Ritüeli	23.11.2006
	Kemal Danacı, Ahmet H. Bahar	Mevlana	07.12.2006
	Haluk Sanver	Şövalyelik ve Masonluk	21.12.2006
GRANİT	Hasan Ataşoğlu	Da Vinci Şifresi, Templier Şövalyeleri ve Rosslyn Şapel	13.11.2006

LOCASI	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
8008.11.01	Atilla Akyol, Ufuk Özvırdar, Kemal Bulut, Mustafa Has	Silahsız Savaőçı Mahatma Ghandi	27.11.2006
8008.11.02	Őinasi Karaali	M.'ik Etik	11.12.2006
TESVİYE	Önder Öztürel	Atatürk	09.11.2006
8008.11.03	Haluk Sanver	Hıram Efsanesi ve Üstad Derecesi	23.11.2006
8008.11.04	Cemil Dönmez	Sokrates ve Dialektik	07.12.2006
	Josef Kohen	Masonik Mizah	21.12.2006
SABAH YILDIZI	Bülent Dikman, Yücel Aksoy	Evrende İnsan ve Var Oluş	11.12.2006
GÜNEY	Seyhan Altıntaş	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	02.11.2006
8008.11.05	Taner Gültekin, Ali Abbas Şahin	Biz Doğudakiler	30.11.2006
8008.11.06	Ulvi Özgüven	Sinema ve Masonluk	14.12.2006
8008.11.07	Demir Güvenç	Őamanizm	28.12.2006
ATAYOLU	Çetin Yıldırımakın	Mustafa Kemal ATATÜRK Kimdir?	06.11.2006
8008.11.08	Ergun Zoga	Bir Mason İçin Düşünmenin Gerçek Boyutu Ne Olmalıdır	20.11.2006
8008.11.09	E. Tınay, O. Okay, M. Çetinkol, C. Or, S. Ozan, O. Marinov, Ü. Gürtuna	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	11.12.2006
NAR	Levent Ürer	Mustafa Kemal Döneminde Türk Dış Politikası	13.11.2006
8008.11.10	Burak Gülboy	Toplum Sözleşmesi Kavramı ve Modern Toplum	27.11.2006
8008.11.11	Ercan Arslanbek	Büyük Mimar Sinan Usta	25.12.2006
YÜCEL	Erdoğan Ersever	Kurtuluő Savaşı Destanı	02.11.2006
8008.11.12	Ahmet Kurtaran	Tekris ve Ezoterik Yorumu	16.11.2006
8008.11.13	Remzi Sanver	Geleneksel Masonluk	14.12.2006
8008.11.14	Ümit İriş	Mabedin Sembolizması	28.12.2006
GÜZELLİK	Atilla Celal Bayar	Atatürk Metodolojisi veya Atatürk Gibi Düşünmek	16.11.2006
8008.11.15	Şükrü Akın	Güzellik	30.11.2006
8008.11.16	L. Özgür, E. Özel, M. Pençe, M. F. Oldaç	Dört Sütun	14.12.2006
8008.11.17	Bayla Altuğ	Duygusal Zekâ	28.12.2006
KÜRE	Orhan Tengiz	Mozart Yılı ve Mozart	06.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ahmet Sait Dinççağ	Cansuyu	20.11.2006
	Abut Kebudi	Hamtaşı Yontmak	04.12.2006
	Murat Bilgili	Yabancılaşma ve Masonluk	18.12.2006
ÇEKİÇ	Can Kapyalı	Masonluğun Kökenleri Varlığının Sosyal ve Evrensel Nedenleri	14.11.2006
	Remzi Sanver	Geleneksel Masonluk Üzerine	28.11.2006
	Ömer Asım Eralp, Cüneyt Divriş, Ali Erdem Ural	Tarihte İlericilik Gericilik	26.12.2006
KOZA	Atilla Eriş	Cumhuriyet ve Eğitim	09.11.2006
	Ender Arkun	Aydınlığı Savunmak	28.12.2006
TAŐOCAĐI	Mustafa Süreyya Sezgin	Buluşma	22.11.2006
	Naif Timur	Dinlerde Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	06.12.2006
	İbrahim Gürel	Türk Masonluk Tarihi (1)	20.12.2006
MİMAR HİRAM	Kuntay Özkan	Mustafa Kemâl Atatürk	01.11.2006
	Ara Pekmezoğlu	Masonluk ve İnanç	13.12.2006
ANIT	Orhan Çekiç	Barış Adamı Atatürk	27.11.2006
	Mehmet Aziz Göksel	Atatürk ve Eski Resimler (Müzik Eşliğinde)	27.11.2006
	Şadan Ersoy	Gerçek, Hakikat ve Sır Kavramları Üzerine	25.12.2006
KÖRFEZ	Erol Değerli	Aklını Kullan, Yüreğine Sor, Yolun Açık Olsun	30.11.2006
	E. Tınay, O. Okay, M. Çetinkol, C. Or, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	28.12.2006
ZEYTİNDALI	Sabit Doruk	Atatürk'ün M.'luğa İlişkin Tutumu	10.11.2006
	Macit Gökyıldız	Masonik Davranış	08.12.2006
IRMAK	Atilla Gönenli	Hermetizm	14.11.2006
	Ahmet Kalın	Mesleğimiz Üzerine Sohbet	28.11.2006
	Hasan Ataşoğlu, Ahmet Hikmet Turan	Da Vinci Şifresi, Templier Şövalyeleri ve Rosslyn Şapel	12.12.2006
SEBAT	Cem Mahruki, Yıldırım Baysal, Necati Böke	Sebat Muh. L.'sı Dünü Bugünü	07.11.2006
	Ş. Afacan, Ç. Erolsun, S. Dura, A. Lutikow	Regius	21.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Çağatay Ergenekon Servet Oktay İşçimen	Diyanisos Misteri ve Masonluk Kalite Yönetim sistemleri ve Masonlukta Kalite	05.12.2006 19.12.2006
SEVGİ YOLU	A. Candan, B. Temuroğlu, F. Özgel İbrahim Bülbül Tan Cimilli, Erencan Evren	Atatürk'ü Anmak ve Anlamak Sevgi Yolu Kompanyonaj	06.11.2006 20.11.2006 04.12.2006
RÖNESANS	Tayfun Akgüner Kerem Alkin Cemil Ortaç, Fabrizio Caseretto	Cumhuriyetin Temel Nitelikleri Atatürk Çağdaşlaşma Ezoterik Felsefeye Giriş	07.11.2006 21.11.2006 19.12.2006
VEFA	Burhan İşcan, Turgut Derinkök Okan Işın Mod: C. Gözendor, O. Koparan, T. Kutluğ, H. Besnilı, O. Bitik Hasan Akdeniz Kaya Kerim Ekinci	Esaret, Özgürlük ve Atatürk İnsanların Tanrı ile Buluştuğu Özel Yerler Ç. Yemini ve Düşündürdükleri Magna Carta'dan İnsan Hakları Evrensel Beyanamesine Kalfa Derecesinin Felsefesi Üzerine Bir Yorum	03.11.2006 17.11.2006 01.12.2006 15.12.2006 22.12.2006
SUR	Can Kapyalı İlhan Tezcanlı Demir Tiryaki Bilgin Turnalı	Atatürk ve Cumhuriyet Nükleer Enerji Genetik Bilginin Serüveni Etimolojinin Tuzağı: Batınlık	02.11.2006 16.11.2006 14.12.2006 28.12.2006
AYDINLANMA	Tevfik Barın Halit Yıldırım İ. Gormezano, K. Özalp, K. Gökakın, Z. Gökalp, K. Ökten, G. Bezmez, C. Ege Halit Kakinç	Türk Promethe'ler Kendini Bil Kalfa Derecesi Bilgileri 1965 Olayları	08.11.2006 22.11.2006 06.12.2006 20.12.2006
AKASYA	Ergun Zoga E. Tınay, O. Okay, M. Çetinkol, C. Or, S. Ozan, Ü. Gürtuna, O. Marinov	Bir Mason İçin Düşünmenin Gerçek Stratejik Boyutu Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	23.11.2006 07.12.2006
ATAİZİ	Tayfun İlica Ataizi Kültür Çalışma Grubu K. 'ler	Atatürk ve Türk Dili Erdemlerimiz	09.11.2006 23.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Murat Aksoy	Alman Masonluğunda Türk İzleri	21.12.2006
SÖZ	Ahmet Erman	Dantenin İlahi Komedyası'nın Ezoterik Yorumu	28.11.2006
	Celil Layıktez	Dünya'da M.'luğun Sorunları	26.12.2006
AKEV	Yılmaz K. Kazancı	Atatürk'ün Yazarlık Tarafı	17.11.2006
	Beliğ Ünlüer, Mustafa Aydın, Korhan Alev	Çırac Derecesi Sembolizması	01.12.2006
	Fatih Türkmenoğlu	Türkiye'yi ve Dünyayı Bekleyen Çevre Sorunları ve Dünyanın Geleceği Bölüm I.	15.12.2006
CUMHURİYET YILDIZI	Enver Yalçın	Masonik Ahlak	08.11.2006
	Salih Cengiz	Müzik - Matematik - Felsefe	22.11.2006
	Bingür Sönmez	Tıbbın Arkasındaki Savaş Teknolojileri	06.12.2006
	Aras Şenvar	Kaifa Derecesini İyi Anlamak	20.12.2006
	Hulki Göker	İnsan Çıplak ve Güçsüz Doğar	20.12.2006
İSTANBUL	Naif Timur	Atatürk ve Devrimleri	17.11.2006
	Kemal Gönenç	Öykülerin Anlattıkları	01.12.2006
PETEK	Mustafa Özsönmez	Tek Adam	09.11.2006
ZAFER	Güven Erdoğan	Cumhuriyet	02.11.2006
	Bingür Sönmez	1914 Sarıkamış Dramı	16.11.2006
KALKEDON	Erdal Acar, Özgür Zan, Burak Atamgüç	Atatürk'ü Anmalı, Ama Aynı Zamanda Anlamalıyız	06.11.2006
	Kerem Doksat	Natür, Nurtür ve Kültür Ortasındaki İnsanın Varoluşuna Masonik Bir Bakış	20.11.2006
	Murat Bilgili	Yabancılaşma ve Masonluk	04.12.2006
	İlhan Üttü	Osmanlı'dan Günümüze Türk Müziği	18.12.2006
VATAN	Zekai Memiş, Ender Bilgin, Zafer Kamiloğlu	Hermetizm	01.11.2006
	Okan Işın	Kendini Yeniden Yaratma Sanatı	08.11.2006
	Mod: Nazmi Nalbant, Osman Telci, Saruhan Akalın	Mabedin Kapıları ve Çakralar	22.11.2006
	Mod: Emin Zeytinoğlu, Yaşar Dumanlı, Ali Özkan	Templier Şövalyeleri	20.12.2006
ERMAN	K. Mehmet Tümay, Suad Candır, Engin Deniz, Cemil Sarı	Lozan'dan Musul'a	01.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Cüneyt Çilingiroğlu	Kutsal Kâse'nin Gizemi 1	29.11.2006
	Demir Savaşçın	Masonik Görev Anlayışı	13.12.2006
	Cüneyt Çilingiroğlu	Kutsal Kase'nin Gizemi 2	27.12.2006
SİMGE	U. B. Arsoy, M. Aslantaş, B. Bilgin, K. Erdoğan, İ. H. Gümüşbaston	Atatürk Celsesi - "10. Yılda Atatürk" (Film Gösterimi)	06.11.2006
	Oryal Güventürk	M.lik Protokol	18.12.2006
LOTUS	Vitali Saporta	Adalet	15.11.2006
KOŐUYOLU	Şadan Ersoy	Gerçek ve Hakikat Kavramı Üzerine	14.11.2006
	Sevil Çalışkan	Mason Olmanın Sorumluluğu	28.11.2006
HUZUR	Alp Öyken	Bir Sanat ve Çalışmak	13.12.2006
KRİSTAL	Umut Nazlıca	Atatürk ve Cumhuriyet	07.11.2006
	Kerem Erböke	Mitolojide Yılan Sembolizması	21.11.2006
VİTRİOL	Gürdal Çeliköz	Vefa	19.12.2006
KUVVET	Nural Denker	31 Mart'tan Günümüze	09.11.2006
	Emin Balcı	Sofralar	23.11.2006
EGERAN	Turgut Derinkök, Burhan İŞcan	Esaret, Özgürlük ve Atatürk	03.11.2006
	Mehmet Ali Uğur, Merih Sakmarlı	Mevlâna ve İnsanlık Hûmanizması (Barkovizyon Gösterisi)	01.12.2006
	Fadil Altop	Felsefe ve Őiir	15.12.2006
İLERİ	Hüsrev İsfendiyaroğlu	Masonik Buluşma: Biri Arjantinli Diğeriyse Bu Topraklardan Biri	27.11.2006
	A. Cansızoğlu, E. Saner, T. Muller, E. Őaylan, E. İŐbilen	Genç Werther'in Acıları'nda Goethe'nin Masonik Yorumu	11.12.2006
ATAÇAĞ	Erim Dirican	Atatürk'ü AŞmak	01.11.2006
	Kemal Görkey	Masonik Sırlar Hakkında	15.11.2006
	Çetinkaya Apatay	Yöneticilik, Liderlik, Önderlik	29.11.2006
	Ali Nezih Bilge	Yolsuz Yolculuk	13.12.2006
	Remzi Sanver	Geleneksel Masonlukta İnanç	27.12.2006
TOPRAK	Ragıp Görelİ	Sakarya Meydan Savaşı	14.11.2006
	Mehmet Toplar	İnsan Zekâsının Esaretten Kurtarılması	28.11.2006
	Ali Evcim, Burak Görelİ, Bülent Atak, Kerem Atabeyoğlu	Ayna Felsefesi ve Mason Olabilme Sanatı	26.12.2006
KOŐETAŐI	Bora Yazkan	Atatürk'ü Anlamak: Bugün	

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
--------	-----------	------	-------

		Üzölmeli miyiz, Düşönmeli miyiz?	10.11.2006
	Rafet Faralyalı	Beşiktaş İlmıye Cemiyeti	08.12.2006
	Haluk Sanver	İnanç ve Geleneklerimizde Eski Mısır	22.12.2006

ANKARA

UYANIŞ	Halit Yıldırım	Sorumluluk Bilinci ve Kişisel Bütönlük	01.12.2006
	Aksın Sürmeli	Yapısal Model, Normallik ve Ruhsal Bozukluk	15.12.2006
DOĞUŞ	Ertan Karasu	Masonluk Değişir mi	28.11.2006
	Oğuz Sever	Masonluk ve Masonlar	12.12.2006
	Enis Tunga	Hukuk ve Adalet	26.12.2006
YÜKSELİŞ	Fethi Onur	5253 Sayılı Yeni Dernekler Yasası ve Tüzöğümüz	30.11.2006
	Haluk Koç	Genişleme Sürecini Tamamlayan AB ve Aday Türkiye	07.12.2006
İNANIŞ	Arif Açıksöz	Atatürk'ün Gösterdiği Yöne Akıl Gözüyle Bakalım	13.11.2006
BİLGİ	İlker Kurtultepe	Masonluk Üzerine	20.12.2006
BARİŐ	Demiray Güngör	Türkiye'de M.'luğun Tarihçesi	04.12.2006
DİKMEN	Ahmet Aydoğdu	Da Vinci Şifresi	16.11.2006
YILDIZ	İsmet Cantürk	Laikliğin Dünü ve Bugünü	09.11.2006
	Ahmet Uzel	Estetik Sanat ve Masonluk	28.12.2006
ÇANKAYA	Haluk Günoğur	Atatürk, Çağdaşlaşma ve Avrupa Birliğı	10.11.2006
ARAYİŐ	Acar Tekinel	Landmarklar	21.11.2006
	Ender Arkun	Hürriyet Kavramı	05.12.2006
ÜÇGÖL	Unvan İnci	Efsanelerden Gerçeklere, Mu'dan Günümüze Mason	08.11.2006
	Yüksel İnan	Türkiye - Avrupa İlişkileri	13.12.2006
AHİLER	Remzi Sanver,	XXI. Yüzyılda Ezoterizm	09.11.2006
	Faruk Tamer	W.A. Mozart - Işık Yayan Notalar	14.12.2006
GÖNÖL MİMARLARI	Öner Çakıcı	En Muh. Necdet Egeran K. ve Türk Masonluğuna Katkıları	07.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Okan IŞın	Gönül Rahatlığı İçinde Dağıyalım Kardeşlerim	19.12.2006
ANKARA	Enver Yalçın, Tunç Őanad	Atatürk'ün Son Günleri	01.12.2006
YUNUS EMRE	Okan IŞın	Hür Masonluğun Kökenleri ile İgili Öngörüler Üzerine	11.12.2006
	Mümtaz Turfan	Ortadoğu ve Su	25.12.2006
İLKE	Sedat IŞık	Türk Aydınlanması	03.11.2006
	Tuncay Birand	Spekülatif Masonluğun İlkeleri	10.11.2006
	Remzi Sanver	Geleneksel Masonlukta İnanç	24.11.2006
ERDEM	Ayhan İnal	Sorumluluk Duygusu ve Mason	07.11.2006
	Umur Çolgar	KardeŐim Talat Sai	21.11.2006
	Ateş Akyüz	Mesleğimiz Hakkında	05.12.2006
DENGE	Orhan Bulda	Bir Politikacının Portresi - Fouche	28.11.2006
	Tayfun Ökmen	Caz ve Ötesi	12.12.2006
DOğAN GÜNEŞ	Seyhun TunaŐar	Misticizm ve Tasavvuf Arasındaki Ayırım	25.12.2006
TOLERANS	Ali Demirdağ	Atatürk ve Atatürkçü Olmak	22.11.2006
	Metin Heper	Türkiye'de Devlet Geleneği, Siyasal Kültür ve Mason	13.12.2006
KUTUP YILDIZI	Onur Arsal	Yeni Bilgi Vasıtasıyla Yeni Dünyaya Doğum	16.11.2006
ÜÇNUR	Mehmet Araç	Fedakarlık	13.11.2006
	Burçak Kayhan	Masonluk ve Siyaset	27.11.2006
	Gür Dalkıran	Ahlâk ve Masonluk	11.12.2006
HOŞGÖRÜ	E. Sena Çınar	Sosyal Masonluk	15.11.2006
	Yaşar Aysev	İnisiyasyon ve Hermes	06.12.2006
EKİN	Engin Bellisan	Atatürk Yolu - TeŐkilatlanmanın Önemi	07.11.2006
YÖRÜNGE	A. Kadir Varoğlu	Stratejik Düşünme ve Liderlik	14.11.2006
	Gazi Altuğ, Murat Vural	6. Yıl İzlenimi	12.12.2006
	Haluk Günöğur	Avrupa Birliği	26.12.2006
PERGEL	Orhan Özalp	Atatürk ve Barış	07.11.2006
	Ahmet Aksan	Farabi	21.11.2006
	Nurettin Güvenel	Yunus Emre	05.12.2006
	Vefa Uysal	Eski Hint Felsefesi	19.12.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
UYUM	Kıvanç Akça	Deney	06.12.2006
	Öner Çakar	Altın Oran	13.12.2006
	Doruk Gökşin, Barış Ars	Meslekte 25 Yıl	28.12.2006
AND	Hamdi Merter	Tekris'te Yunus Emre	20.12.2006
EVRİM	Mehmet Araç	Türkiye'de Aydın Olmak	06.11.2006
PUSULA	Ejder Yılmaz	Çıracak K.'lere Mektuplar	15.11.2006
	Murat Serim	Ayna Felsefesi	06.12.2006
	Ömer Uçman	Çıracak K.'lere Mektuplar	20.12.2006
DEFNE	Şahin Yenişehirlioğlu	Kendini Bil ve Aşırılıktan Kaçın	01.11.2006
	Yavuz Gürsoy	Terör, Neden Türkiye	15.11.2006
	Orkun Ağaoğlu	Etik İlişkide Yargıç	06.12.2006
	Alp Çekerek	Dinler Arası Diyalog ve Hoşgörü	20.12.2006
BİLİM	M. Kemal Yünel	Ulus ve Küreselleşme Kavramlarının Değişim ve Gelişimi	08.11.2006
	Y. Kemal Yüksekli	Aydınlanma ve Özgür Düşünce	22.11.2006
	Metin Somuncu	Eğitimde Değişim ve Gelişim	13.12.2006
ÖZGÜRLÜK	Sezai Yılmaz	Birinci D. Ritüelinin Düşündürdüğüleri	14.11.2006
	Sezai Yılmaz	İkinci Derece Ritüelinin Düşündürdüğüleri	28.11.2006
	Muammer Şahin	Bir Sorun Olarak Ekümeniklik	12.12.2006
	D. Gözde Özgödek	Masonluğun Seçmecici Boyutu	26.12.2006
MOZAİK	Alpay Azaz	Sembollerde Yolculuk	10.11.2006
ÇAĞRI	Behçet Kamoy	Masonluk ve Ahlâk	12.12.2006
	Tayfun Yıldırım	Niçin Ulusal Çıkarlar-Onur Öymen	26.12.2006
HİTİT GÜNEŞİ	Yavuz Ercan	Atatürk'ü Anıyorum	13.11.2006
	Adil Özdemir	Rit	25.12.2006
BİRLİK	Vedat Güley	Landmarklar ve M.'luğun Yazılı Olmayan Kuralları	21.11.2006
ŞAFAK	Ayhan Özvatan	Bilim ve Bilimsel Düşüncenin Işığında Küreselleşen Dünya	17.12.2006
SİMURG	Ünsal Yavuz	Anadolunun Aydınlanması	15.11.2006
SEDİR AĞACI	Sedat Tenik	Spekülatif Masonluğun Gelişimi Esnasındaki Çekişmeler	10.11.2006
BİRİKİM	Alp Korkut Perçin	Masonluk ve Diyalektik Düşünce	18.12.2006

LOCASI	KONUŐAMCI	KONU	TARİH
AYDINLIK	Tamer Talu	...Algı'nın Yolculuğu...	13.12.2006
	Muhlis Polat	M.'ik Bir BakıŐla Medeniyetler Arası İlişkiler	27.12.2006
KAYNAK	Bernard Moreau	Fransa M.'luğundan Örneklerle Ritler ve Ritüeller	08.11.2006
	Aziz Akıncı	Saabiler	22.11.2006
	Özcan Ertürk	Ezoterik Öğreti ve İnisiyasyon	13.12.2006
ÖNDER	Güngör YerdeŐ	Yüce Atatürk	09.11.2006
	Ethem Geçim	Mahmut Esat Bozkurt Olayı	23.11.2006
İZMİR			
İZMİR	Avram Ventura	Ölümün Bitmeyen Gücü Ölümsüzlük	16.11.2006
	Mehmet Çelik	M. ve M.'luk Fırsatı	28.12.2006
	Gürol BaŐev	M.'lukta Sır ve Sır Saklama	28.12.2006
	Salih Őirin	Atatürk'ü Anmak ve Devrimlerini Yaşatmak	02.11.2006
PROMETHEE	San Kaya	Victor Hügo	15.11.2006
	Serhat Yalamanoğlu	Akıl ve Cesaret BuluŐunca	01.11.2006
İRFAN	Aydın Üçok	BeŐinci Boyut	27.11.2006
ÜMİT	Rafaell Levi	M.'luk ve Doğum	07.11.2006
	RuŐen Kopmaz	Tekrisin Önemi	05.12.2006
	Şadan Gökovalı	Umut	19.12.2006
EPHESUS	Neil Avner Çikurel	Kalp-En Sağlam ve Güvenilir Yer	06.11.2006
	BariŐ Ülkü	G Harfi	04.12.2006
EYLEM	Taner Gültekin	Biz Doğudakiler	18.12.2006
EGE	İlkay Karayalçın	Atatürk	09.11.2006
	Halil Pazarlı	Süleyman Mabedi	23.11.2006
IŞIN	Ercan Ülkü	Değinmeler; Yaşam, Özgürlük ve Mutluluk	06.11.2006
	Atilla Tüzüner	71 IŞın Doğudan Yayılır (7) Türk-İslam Kültürü ve M.'luk	04.12.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Münir Erçeltik	71 Işın Doğudan Yayılr (8) "Anadolu Medeniyetlerinden Mozaik Esintiler"	18.12.2006
BAŞARI	Murat Uluşu	İnsan Hakları ve Gelişmesinde Masonların Rolü	27.11.2006
	Yüksel Kazmirci	Ne İçin Nasibimiz Kadar Alırız?	25.12.2006
ÜÇSÜTUN	Şadan Gökovalı	Atatürk İzmir'de	02.11.2006
KARŐIYAKA	Murat Engin Güler	Kardeşlik Zinciri M.'luğun İlk ve Son Zinciri	20.11.2006
KORDON	Zeki Yüncü	Evrenin Ulu Geometri Üstadı	16.11.2006
DOĞA	Uğur Berköz	Gerçek Erdem İçimizdedir	14.11.2006
	Fatih Uygun	Adalet ve İnanlık Duygusu 26 Ümitlerimizi	14.11.2006
	Murat Türkün	Ben ve Benliğimiz	28.11.2006
TAN	Rahmi Yılmaz	Teklif Üstadı, Rehber Üstad ve Çırak Üçlüsü	21.11.2006
	Orhan Demirağlar	M.'lukta Disiplin	07.11.2006
	Mehmet Kayalı	M.'luğun 1313 Nuru	07.11.2006
	Haluk Gezmez	M.'ik Eğitim ve Adap	05.12.2006
OCAK	Erkan Dinçer	Atatürk	09.11.2006
ŞAKUL	Yücel Ünal	İnsan Mabedinin Taşlarını Birleştiren Harç	13.11.2006
NOKTA	E. Tınay, M. Çetinkol, A. Orhun, S. Ozan, O. Marinov, H. Ertürk, Ü. Gürtuna	Kırık Aynanın Sırrı	13.11.2006
İMBAT	Levent Üzüm	Anadolu Uygarlıkları ve M.'luk	14.11.2006
	Müjdat Kaya	Locama Vermem Gerekenler	28.11.2006
	Namık Onmuş	M. Olarak Elektrik Tarihine Bakış	26.12.2006
NİRENGİ	Gökhan Önder	Benliği Yüceltmek	07.12.2006
AGORA	İsmail Oğuz Çıkıkçı	Ezoterizm ve M.'luk	30.11.2006
İŐIK	Murat Tuncay	Aydınlığın Adı Atatürk	13.11.2006
	Tüm Işık K.'leri	Yunus Emre'nin Dizelerindeki İnsan Anlayışı	27.11.2006

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
TERAZİ	Abdurrahim Derbent	Eşitlik ve Denge	09.11.2006
	Burak Kanat	Masonik Yemin	23.11.2006
	Hasan Atila Yılmaz	Ritler	21.12.2006
	Sıtkı Aytaç	Ezoterizm, Farkındalık ve Kendini Bilme	07.12.2006
SENTEZ	Serhat Erbayraktar	Beyinde M.'luğu Aramak	28.11.2006
	Adnan Güneş	Mason Kimliği	28.11.2006
	Ahmet Uğurata	M'lukta İnsan Sevgisi	26.12.2006
KUŞADASI	Reşat Köse	Atatürk	08.11.2006
	Levent Alp	Niçin K'im Deriz?	27.12.2006
ZUHAL	Koray Salar	Hipokrat Yemini ve Masonluk	30.11.2006
	K. Çağrı Çetin	Akıl ve Hikmet Bize Kendimizi Tanıtsın	16.11.2006
ÖZVERİ	Sönmez Alev	Niçin M. Oldum?	29.11.2006
HERMES	Tanıl Adalı	Vasıf Çınar	06.11.2006
	Hayim Kampeas	23 Yılın Ardından Süzgecimden Geçenler	20.11.2006
	Mehmet Çolak	M.'ik Bilgilerin Verilişinde Sembollerin Seçilmiş Olmasındaki Hedef Nedir?	18.12.2006
	Ercüment Er	Benliğe Hakimiyet Akıl ve Hikmetle Olur	18.11.2006
PAMUKKALE	Adil Giray Çelik	Eski Yunan'da Yargı Yöntemleri	08.11.2006
	Ercan Lütfü Gürses	Çırac Derecesi Rütüelimizdeki Yemin	22.11.2006
	Sıtkı Aytaç	Ezoterizm, Farkındalık ve Kendini Bilme	07.12.2006
FETHİYE	Övünç Pamir	Masonluk Nedir?	14.11.2006
	Metehan Akıncı	Masonik Sevgi ve Kardeş Sevgisi	28.11.2006
HERODOT	Ömer Akyüz	Açılış ve İlk Görev	16.11.2006
	Arkun Demircan	Atatürk 125 Yaşında	02.11.2006
	Hamdi Topçuoğlu	Kapılar	07.12.2006
	Yavuz Selim Ağaoglu	Masonluk ve Başkaldırı Kültürü	21.12.2006

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	İNTİKAL TARİHİ
Cengiz Birinci	Eskişehir 1959	05.01.1995	Kardeşlik	02.11.2006
Hanri Yaşova	İstanbul 1926	28.05.1957	Hürriyet	03.11.2006
İlhami Ural	İstanbul 1924	26.03.1980	Denge	08.11.2006
Güngör Tuncel	Manisa 1940	04.02.1992	Ümit	10.11.2006
Erkul Uşen	İstanbul 1937	20.03.1973	Akev	12.11.2006
Ali Yüksel Öke	İstanbul 1912	23.05.1958	Ümit	13.11.2006
Osman Müjdat Orhon	İstanbul 1949	05.04.1995	Ülküm	17.11.2006
Turgay Koçak	İstanbul 1922	02.05.1974	Lotus	17.11.2006
Murat Avar	İstanbul 1970	05.10.1999	Rönesans	19.11.2006
Levent Güray	Zonguldak 1954	29.05.1990	Denge	19.11.2006
Zihni Güler	Ünye 1919	24.11.1960	Ataçığ	23.11.2006
M. Ayhan Parmaksızoğlu	Sinop 1929	26.10.1981	Kaynak	24.11.2006
Nevzat Özerdemli	Silifke 1920	24.04.1958	Gönül	24.11.2006
İbrahim Güventürk	İzmir 1917	11.06.1974	Nur	24.11.2006
Müeyyet Karaferyalı	Karaferye 1914	13.04.1961	İzmir	04.12.2006
Burhan Rüştü Savaş	Adapazarı 1928	24.12.1974	Ahenk	05.12.2006
Yücel Gürler	Denizli 1935	20.11.1979	Nilüfer	14.12.2006
Ali Sedat Suner	İstanbul 1957	11.11.1986	Fazilet	15.12.2006
Ali Tamer Kavalalı	İstanbul 1938	31.01.1980	Freedom	21.12.2006
S. Kaya Sağın	Nevşehir 1925	09.12.1970	Çağ	21.12.2006
Ahmet Sözen	Çorum 1946	24.03.1988	Üçnur	23.12.2006

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

**Eb. Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev.'in Ul. Mi.'ndan sonsuz mağfret ,
kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.**

FİHRİSTLER

Mimar Sinan Dergisinin 138. - 141. Sayıları Fihristi

Derleyen: **Yavuz AKSEL**

KONULAR FİHRİSTİ

MAKALENİN
İSMİ

MAKALENİN
YAZARI

DERGİ SAHİFE
NO: NO:

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Büyük Üstat Mesajı	Asım AKİN	138	4
Büyük Üstat Mesajı	Asım AKİN	139	4
Büyük Üstat Mesajı	Asım AKİN	140	4
Büyük Üstat Mesajı	Asım AKİN	141	4

TARİH

Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 8, 9 22.06.1952	Der.: Suha UMUR	138	13
---	-----------------	-----	----

MAKALENİN İSMİ	MAKALENİN YAZARI	DERGİ NO:	SAHİFE NO:
Aydınlanma, Masonluk ve Bilimsel Devrim	Asim AKİN	138	27
Belgelerle Mimar Sinan Locasının 40 Yılı - I Kuruluş	Yavuz AKSEL	139	11
Rosslyn Aldatmacası ve Akademik Tarihçi - Popüler Tarihçi Farkı	Robert L. D. COOPER Der.: Celil LAYİKTEZ	139	35
Mısır'da Masonluk	Tamer AYAN - Uğur ÖZCAN	139	48
Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 10 29.09.1952	Der.: Suha UMUR	140	11
Murad Mahfelinden Dört Belge	Trans.: Aziz AZMET	140	25
Büyük Mahfil Umûmî Hey'et Toplantısı No: 11 02.11.1952	Der.: Suha UMUR	141	11

MASONİK KONULAR

Masonlukta "İp" Sembolizması	Cevad GÜRER	138	45
Hiram ve Hz. Ali	Erşan TINAY	138	73
Masonik Ahlâk	Sinan YURTTAGÜL	138	81
İzmir Vadisi Loca Çalışmalarının Analitik Yorumu	Doğan DİRİK	139	73
Masonik Açından Ağaçlar ve Sütunlar	Ahmet ÖZGEN	139	101
Tekâmül	Faruk ERENGÜL	140	35
İran'daki Hürmasonluk	Tamer AYAN - Ali VERBAS	140	50
Sütunlar ve Mitler	Onur ÇINAR	140	74
Masonluğun Geleneği ve Geleceği Üzerine Düşünceler	M. Remzi SANVER	141	29
İran (Pers)'deki Paramasonik Cemiyetler	Tamer AYAN	141	39
Ayna ile Yüzleşmek	Berk YÜKSEL	141	64
Thomas Paine: Masonluk Üzerine	Can KAPYALI	141	75

**MAKALENİN
İSMİ**

**MAKALENİN
YAZARI**

**DERGİ SAHİFE
NO: NO:**

BİYOĞRAFI

İlk Maden Mühendisi Sadrazam
İbrahim Edhem Paşa K. (1818-1893)
ve Türkiye'nin Kültür ve Sanatına
Hediye Ettiği Ahfâdı

Sokrates (MÖ 469-399)

Tamer AYAN

138

55

Cemil DÖNMEZ

140

87

LOCALARDAN HABERLER

Localarda Yapılan Konuşmalar

Mimar SİNAN

138

91

Localarda Yapılan Konuşmalar

Mimar SİNAN

139

117

Localarda Yapılan Konuşmalar

Mimar SİNAN

140

105

Localarda Yapılan Konuşmalar

Mimar SİNAN

141

88

ARAMIZDAN AYRILANLAR

Aramızdan Ayrılanlar

Mimar SİNAN

138

111

Aramızdan Ayrılanlar

Mimar SİNAN

139

132

Aramızdan Ayrılanlar

Mimar SİNAN

140

119

Aramızdan Ayrılanlar

Mimar SİNAN

141

106

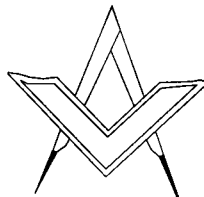
FİHRİST

138. - 141. Sayıları Fihristi

Der.: Yavuz AKSEL

141

107

YAZARLAR FİHRİSTİ

Dergi Sahife
No. No.

A

AKIN Asım

Büyük Üstat Mesajı	138	4
Aydınlanma, Masonluk ve Bilimsel Devrim	138	27
Büyük Üstat Mesajı	139	4
Büyük Üstat Mesajı	140	4
Büyük Üstat Mesajı	141	4

AKSEL Yavuz

Belgelerle Mimar Sinan Locasının 40 Yılı - I Kuruluş	139	11
Mimar Sinan Dergisinin 138. - 141. Sayıları Fihristi	141	107

AYAN Tamer

İlk Maden Mühendisi Sadrazam İbrahim Edhem Paşa K. ve Türkiye'nin Kültür ve Sanatına Hediye Ettiği Ahfâdî	138	55
Mısır'da Masonluk	139	48
İran'daki Hürmasonluk	140	50
İran (Pers)'deki Paramasonik Cemiyetler	141	39

AZMET Aziz

Murad Mahfelinden Dört Belge	140	25
------------------------------	-----	----

	<u>Dergi No.</u>	<u>Sahife No.</u>
Ç		
ÇINAR Onur Sütunlar ve Mitler	140	74
D		
DİRİK Doğan İzmir Vadisi Loca Çalışmalarının Analitik Yorumu	139	73
DÖNMEZ Cemil Sokrates	140	87
E		
ERENGÜL Faruk Tekâmül	140	35
G		
GÜRER Cevad Masonlukta "İp" Sembolizması	138	45
K		
KAPYALI CAN Thomas Paine: Masonluk Üzerine	141	75
L		
LAYİKTEZ Celil Rosslyn Aldatmacası ve Akademik Tarihçi - Popüler Tarihçi Farkı	139	35
Ö		
ÖZCAN Uğur Mısır'da Masonluk	139	48
ÖZGEN Ahmet Masonik Açından Ağaçlar ve Sütunlar	139	101

S

SANVER M. Remzi

Masonluğun Geleneği ve Geleceği Üzerine Düşünceler	141	29
--	-----	----

T

TINAY Erşan

Hiram ve Hz. Ali	138	73
------------------	-----	----

U

UMUR Suha

Büyük Mahfil		
Umumi Hey'et Toplantısı No: 8,9; 22.06.1952	138	13
Büyük Mahfil		
Umumi Hey'et Toplantısı No: 10; 29.09.1952	140	11
Büyük Mahfil		
Umumi Hey'et Toplantısı No: 11; 02.11.1952	141	11

V

VERBAS Ali

İran'daki Hürmasonluk	140	50
-----------------------	-----	----

Y

YÜKSEL Berk

Ayna ile Yüzleşmek	141	64
--------------------	-----	----

YURTTAGÜL Sinan

Masonik Ahlâk	138	81
---------------	-----	----

MİMAR SİNAN

Bulletin of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

ISSN 1301-2762

CONTENTS

8. Message from the Grand Master Asım AKİN
11. General Assembly No: 11,
November 02, 1952 Suha UMUR
29. Considerations on the Tradition and Future of
Freemasonry..... M. Remzi SANVER
39. Unofficial Para-Masonic Lodge in Persia Tamer AYAN
64. Facing the Mirror Berk YÜKSEL
75. On Freemasonry - Thomas Paine Can KAPYALI
88. News from Lodges Mimar SİNAN
106. Obituaries Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 2006

NO : 141

